

**АНАЛИЗ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО
РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ШУМЕН**

I. Въведение

Законът за предучилищното и училищното образование внася ново качество в нашето образование като регламентира приобщаващото образование като неизменна част от правото на образование

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Приобщаващото образование се реализира в съответствие със следните принципи:

1. Гарантиране на правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина или училище най-близо до неговото местоживееие и на правото му на качествено образование;

2. Гарантиране на достъпа на всяко дете или ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа;

3. Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;

4. Приемане и зачитане на уникалността на всяко дете и ученик - индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че детето или ученикът да развие максимално своя потенциал;

5. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат в процеса на ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището;

6. Системен и холистичен подход на организация и сътрудничество на образователните институции в областта на приобщаващото образование на всички равнища - управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики, създаване на сигурна и подкрепяща среда, участие на родителите, мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата за личностно развитие, както и на влиянието им върху обучението и постиженията на децата и учениците;

7. Сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование - детската градина/училището, детето/ученика, семейството и общността;

8. Намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на децата и учениците в дейността на детската градина или училището;

9. Нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение и подготовка на децата и учениците за живот в приобщаващо общество;

10. Гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на децата и учениците и в зависимост от спецификата на обществения живот.

Законът за предучилищното и училищното образование въвежда осигуряването на условия за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата - обща и допълнителна. Подкрепата за личностно развитие се предоставя на всяко дете и ученик, като осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им и е в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

Основен принцип на ЗПУО е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи.

Подкрепата на личностното развитие в системата на предучилищното и училищното образование, осъществявана от образователните институции - детски градини, училища, центрове за подкрепа на личностното развитие, специализираните обслужващи звена.

Наредбата за приобщаващото образование урежда обществените отношения, свързани с осигуряване на приобщаващото образование на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование, както и дейността на институциите в тази система за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

II. Демографска характеристика на община Шумен

Община Шумен е разположена в централната част на Североизточна България на площ от 630 кв. км.

В рамките на общината влизат град Шумен и 26 села - Белокопитово, Благово, Васил Друмев, Велино, Ветрище, Вехтово, Градище, Дибич, Друмево, Ивански, Илия Блъсково, Кладенец, Коньовец, Костена река, Лозево, Мадара, Мараш, Новосел, Овчарово, Панайот Волово, Радко Димитриево, Салманово, Средня, Струйно, Царев брод, Черенча.

Община Шумен е със смесен етнически състав на населението. Произтичащите демографски на територията на община Шумен, следват неблагоприятните тенденции, характерни за голяма част от страната като цяло. Демографската характеристика на общината е резултат от продължителното действие на множество фактори и влияния: икономическата ситуация в страната, ускоряване на процесите на миграция и то предимно на млади хора и семейства в активна трудоспособна възраст, трайно намаляване броя на родените деца. Налице е продължаващ процес на застаряване на населението. Тенденцията е напускане на общината предимно от млади хора в активна работоспособна и репродуктивна възраст. Естественят прираст на населението в община Шумен за 2017 и 2018 г. е отрицателен.

Демографската характеристика на региона обуславя наблюдаваната се тенденция за намаляване броя на населението в община Шумен, което води до намаляване броя на децата, подлежащи на обучение в детските градини и училищата и се отразява на оптималното функциониране на училищната мрежа, води до съществуването на групи/паралелки с минимален и под минималния брой деца/ученици.

Съотношение между раждаемост и смъртност в община Шумен за периода 2015-2018 г.

Период	Раждаемост	Смъртност
2015 г. (към 31 декември)	1714	1368
2016 г. (към 31 декември)	1783	1534
2017 г. (към 31 декември)	849	1632
2018 г. (към 31 декември)	788	1697

Таблица на населението по постоянен и настоящ адрес (по данни от ГД ГРАО)

към 31.12.	Постоянен адрес				Общо	Настоящ адрес		
	Общо	Настоящ адрес в населеното място	Настоящ адрес в населеното място от общината	Настоящ адрес извън общината		Постоянен адрес в населеното място	Постоянен адрес в населеното място от общината	Постоянен адрес извън общината
2016 г.	112443	89490	3040	19913	99866	89490	3040	7336
2017 г.	112036	89018	3060	19958	99032	89018	3060	6954
2018 г.	111859	89056	3045	19758	99045	89056	3045	6944

Възрастова структура на населението към 31.12.2018 г. (в регистрите на служба ГРАО)

Населено място	По постоянен адрес	По настоящ адрес	Брой население по възрастови групи (по постоянен адрес)								
			0-6 г.	7-14 г.	15-19 г.	20-30 г.	31-40 г.	41-50 г.	51-64 г.	65-80 г.	над 80 г.
			2018-2012	2011-2004	2003-1999	1998-1988	1987-1978	1977-1968	1967-1954	1953-1938	1937...
Шумен	98333	85342	6059	7418	4224	11454	14707	16747	19420	14442	3143
Белокопитово	103	137	5	2	4	3	12	16	20	35	6
Благово	110	98	8	6	8	18	12	16	21	17	4
Васил Друмев	116	223	4	2	3	9	17	13	25	33	10
Велино	197	266	7	4	5	19	19	16	52	51	24
Ветрище	258	231	8	13	9	18	27	31	70	67	15
Вехтово	666	677	49	51	46	95	82	116	86	112	29
Градище	1004	757	59	63	45	130	144	164	202	151	46
Дибич	847	1050	44	49	34	79	107	157	167	182	28
Друмево	1296	1013	51	149	57	161	190	174	214	194	70
Ивански	1496	1607	155	158	124	238	183	217	212	166	43
Илия Блъсково	363	455	28	40	24	66	38	38	60	52	17
Кладенец	120	90	5	3	3	21	12	16	27	17	16
Коньовец	454	391	29	33	24	69	84	81	97	36	1
Костена река	26	42	1	2	2	1	2	2	7	6	3
Лозево	220	342	5	3	1	22	29	37	51	53	19
Мадара	1004	1063	62	51	39	123	128	147	198	205	51
Мараш	410	516	27	20	12	59	47	67	98	140	42
Новосел	620	531	43	34	25	88	85	93	123	98	129
Овчарово	67	127	0	1	1	0	6	5	14	28	12
Панайот Волон	189	305	3	6	3	14	22	27	43	61	10
Р. Димитриево	214	253	4	11	8	21	22	38	40	53	17
Салманово	706	792	55	54	41	100	92	105	118	111	30
Средня	583	488	22	38	23	46	74	76	119	120	55
Струйно	452	510	57	42	30	63	59	70	56	58	17
Царев брод	1334	1234	51	78	58	170	188	218	287	226	58
Черенча	664	531	42	37	32	93	80	99	123	114	44
Общо за общината:	111852	99071	6883	8368	4885	13180	16468	18786	21950	16820	3939

III. Структура на образователната система

На територията на общината функционира образователна инфраструктура, която включва институции широка мрежа от детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностното развитие, представени в следващата таблица. Наименованията и вида им са посочени в таблицата по-долу.

През учебната 2018/2019 година образователната система в община Шумен обхваща 28 детски градини, 24 училища, 6 центъра за подкрепа на личностното развитие и 2 учреждения в системата на висшето образование.

Вид	Брой	Статут
Детски градини (ДГ):	28	общински
- в град Шумен:	16	
- в селата на общината:	12	
Начални училища (НУ)	2	общински
Основни училища (ОУ)	9	общински
- в град Шумен:	4	
- в селата на общината:	5	
- средищни (2 в града):	5	
- обединени:	2	
Средни училища (СУ)	5	общински
Профилирани гимназии:		
- Профилирана природо-математическа гимназия	2	общински
- Профилирана езикова гимназия		
Професионални гимназии	1	общинска
	4	държавни
Духовно училище	1	частно
Центрове за подкрепа за личностното развитие (Средношколски общежития)	2	общински
Центрове за подкрепа за личностното развитие (Обединен детски комплекс, Ученическа спортна школа)	2	общински
Център за специална образователна подкрепа	1	държавен
Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО)	1	държавен

IV. Данни за децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование

1. Предучилищно образование

№	Детска градина	Населено място	Брой групи	Брой подготв. групи	Брой яслени групи	родени 2012 г. 6-7 г.	родени 2013 г. 5-6 г.	родени 2014 г. 4-5 г.	родени 2015 г. 3-4 г.	родени 2016 г. 2-3 г.	Брой пътуващи деца	Общ брой деца 2018/ 2019 г.	Общ брой деца 2017/ 2018 г.
1.	ДГ „Звънче“	Шумен	5	3		17	44	25	23	7		116	116
2.	ДГ „Слънце“	Шумен	8	4		41	42	45	44	6		178	184
3.	ДГ „Латинка“	Шумен	5	2		24	27	39	28	1		119	114
4.	ДГ „Брезичка“	Шумен	6	4		36	34	36	29	5		140	137
5.	ДГ „Смехорани“	Шумен	4	2		27	27	27	26	0		107	101
6.	ДГ „Конче вихрогонче“	Шумен	6	4		41	38	33	34	5		151	135
7.	ДГ „Буратино“	кв. Макак	1	1		5	9	1	5	3	2	23	18
8.	ДГ „Светулка“	Шумен	13	6	2	66	70	61	67	43		307	320
9.	ДГ „Братя Грим“	Шумен	8	4		58	43	50	57	5		213	211
10.	ДГ „Златна рибка“	Шумен	5	2		31	35	28	26	1		121	120
11.	ДГ „Чучулига“	кв. Дивдядово	5	2	1	22	17	27	18	17		101	101
12.	ДГ „Космонавт“	Шумен	12	6		75	77	81	75	0		308	306
13.	ДГ „Дружба“	Шумен	7	4		42	37	43	44	2		168	155
14.	ДГ „Пролетна дъга“	Шумен	8	4		32	47	48	51	8		186	170
15.	ДГ „Изворче“	Шумен	5	2		30	36	33	29	1		129	132
16.	ДГ „Щурче“	Шумен	6	2	1	26	26	39	32	24		147	136
17.	ДГ „Пчелица“	Шумен	5	2	1	19	29	30	25	26		129	124
18.	ДГ „Червената шапчица“	с. Вехтово	1	1		4	4	4	2	1	1	15	16
19.	ДГ „Осми март“	с. Градище	1	1		3	1	3	3	1	4	11	12
20.	ДГ „Добри Люцканов“	с. Дибич	1	1		3	3	5	3	0	6	14	24
21.	ДГ „Камбанка“	с. Друмево	2	1		7	6	7	9	6	2	35	44
22.	ДГ „Снежанка“	с. Ивански	3	1		13	23	11	16	7	0	70	72
23.	ДГ „Мадарски конник“	с. Мадара	1	1		2	6	5	8	3	0	24	22
24.	ДГ „Радост“	с. Новосел	1	1		6	4	1	4	4	0	19	16
25.	ДГ „Славейче“	с. Салманово	1	1		6	3	8	1	2	0	20	26
26.	ДГ „Калинка“	с. Струйно	1	1		2	3	6	1	3	4	15	14

27.	ДГ „Щастливо детство“	с. Царев брод	1	1		5	6	8	2	0	2	21	35
28.	ДГ „Васил Левски“	с. Черенча	1	1		3	4	6	2	1	8	16	14
	Всичко:		123	65	5	646	701	710	664	182	36	2903	2875

Обучението и възпитанието на децата в предучилищна възраст през учебната 2018/2019 г. се осъществява в 28 детски градини, като 16 са в град Шумен и 12 в населените места в община Шумен, 4 от тях са с яслени групи, 9 с филиали, а в 9 от тях има пътуващи деца. Броят на детските заведения е оптимизиран и напълно задоволява потребността от услугата по населени места. Всички деца, желаещи да посещават детска градина, са обхванати, включително подлежащите на задължително предучилищно обучение.

Създадени са условия за активно участие на децата:

- в образователния процес чрез прилагане на иновативни методи, средства и похвати от учителите;
- в културния живот на детската градина, чрез мотивиране за изява на индивидуалните способности.

Изградената позитивна среда в детските градини осигурява физически, психически и емоционален комфорт, допринася за интелектуално, емоционално и личностно развитие на всяко дете, за неговата социална компетентност и подготовка за училище.

Реализират се периодични тематични срещи и консултации с родителите с оглед осъществяване на коректни взаимоотношения и контакти, сътрудничество и съпричастност, основаващи се на доверие и откритост, толерантност и добронамереност, деликатност и взаимно подпомагане.

Във всички детските градини на територията на община Шумен е организиран дневен режим на децата, съобразен с държавните образователни изисквания. В началото и в края на учебната година е проведена във всяка възрастова група входящата и изходяща диагностика, съобразена с програмната система и възрастовите групи, с която е отчетена успеваемост на децата, степен на развитие на уменията им по основните образователни направления, с акцентирание върху познавателните им способности, социални умения и емоционална отзивчивост и постигането на държавните образователни изисквания. На децата са издадени необходимите документи в съответните срокове за записване в училище.

Всички детски градини разполагат с достатъчен брой помещения /занимални, спални, складови помещения, медицински кабинети/ и детски площадки.

Пълняемостта и натовареността на отделните групи и детски градини е различна. Средният списъчен състав за детските градини за учебната 2018/2019 г. в град Шумен е 24,13 деца, а за селата - 18,2 деца.

От м. юли 2017 г. е закрыта ДГ „Иглика“ - с. Коньовец, а ДГ „Патиланци“-кв. Мътница се преобразува във филиал към ДГ „Дружба“ - Шумен. От началото на учебната 2018/2019 г. поради намаляване броя на децата са закрыти по една група в с. Царев брод и ДГ „Светулка“.

Детските градини са на целодневна организация на задължителното предучилищно образование, разполагат с добра материално-техническа база, педагогически кадри и помощен персонал с опит и квалификация, оптимални условия за отглеждане, възпитание и обучение на децата.

В детските градини се прилагат мерки за привличане и задържане на децата чрез поддържане на качество на възпитателно-образователния процес, добра кадрова обезпеченост като условие за доверието на родителите, привличане на родителите като партньори в организиране на дейностите и в осъвременяването на дидактичната и игрова база, съдействие в осигуряването на подкрепата за личностно развитие.

В детските заведения се осигурява равен достъп на всички деца за качествено образование, гарантиран е достъпът до добра подготовка на всяко дете за постъпване в училище, създадени са условия за овладяване на книжовен български език в междуетническа среда. Осигуряват се адекватни възможности за интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности.

2. Училищно образование

На територията на Община Шумен през учебната 2018/2019 г. функционират 23 общински и държавни училища, 1 духовно училище, Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование, Център за специална образователна подкрепа, 4 центъра за подкрепа за личностно развитие - ОДК, УСШ „Хан Крум“ и 2 средношколски общежития.

Общинските училища са 19, в т. ч.: 2 начални, 7 основни, 2 обединени, 5 средни, 2 профилирани и 1 професионална гимназии. От тях: 5 са „средищни“. Държавните училища са 5, в т. ч.: 4 професионални гимназии.

№	Училище	Населено място	Статут
1.	НУ „Илия Р. Блъсков“	Шумен	общинско
2.	НУ „Княз Борис I“	Шумен	общинско
3.	II ОУ „Д-р Петър Берон“	Шумен	общинско
4.	III ОУ „Димитър Благоев“	Шумен	общинско
5.	VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен	общинско
6.	IX ОУ „Панайот Волов“	Шумен	общинско
7.	СУ „Васил Левски	Шумен	общинско
8.	СУ „Йоан Екзарх Български“	Шумен	общинско
9.	СУ „Панайот Волов“	Шумен	общинско
10.	СУ „Сава Доброплодни“	Шумен	общинско
11.	СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	общинско
12.	ПЕГ „Н.Й.Вапцаров“	Шумен	общинско
13.	ППМГ „Нанчо Попович“	Шумен	общинско
14.	ОУ „Васил Левски“	с. Градище	общинско
15.	ОБУ „Христо Ботев“	с. Друмево	общинско
16.	ОБУ „Христо Ботев“	с. Ивански	общинско
17.	ОУ „Панайот Волов“	с. Мадара	общинско
18.	ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод	общинско
19.	ПГССХТ	Шумен	общинско
20.	ПГИ	Шумен	държавно
21.	ПГМЕТТ „Христо Ботев“	Шумен	държавно
22.	ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен	държавно
23.	ПГСАГ	Шумен	държавно
24.	ДУ „Нювваб“	Шумен	частно
25.	ЦПЛР – ОДК	Шумен	общинско
26.	ЦПЛР – УСШ „Хан Крум“	Шумен	общинско
27.	СО „Младост“	Шумен	общинско
28.	СО № 2	Шумен	общинско

2.1. Брой паралелки и ученици по класове в общинските училища

2.1.1. Брой паралелки и ученици I - IV клас

№ по ред	Училище	ППГ		I клас		II клас		III клас		IV клас		Вс. I - IV без ППГ	
		гр.	уч.	пар.	учен.	пар.	учен.	пар.	учен.	пар.	учен.	пар.	учен.
1	НУ „Илия Р. Блъсков“	1	16	4	84	4	90	4	81	4	87	16	342
2	НУ „Княз Борис I“			3	70	3	70	4	85	4	93	14	318
3	II ОУ „Д-р Петър Берон“			4	96	4	96	3	70	4	87	15	349
4	III ОУ „Димитър Благоев“			4	93	5	116	4	97	4	104	17	410
5	VI ОУ „Еньо Марковски“	1	14	1	22	1	16	1	22	1	17	4	77
6	IX ОУ „Панайот Волов“			2	34	1	27	1	26	2	39	6	126
7	СУ „Васил Левски“			2	43	2	49	3	63	3	51	10	206
8	СУ „Йоан Екзарх Български“			4	89	4	82	4	100	4	94	16	365
9	СУ „Панайот Волов“			2	36	2	40	2	47	2	37	8	160
10	СУ „Сава Доброплодни“			4	95	4	97	5	121	5	126	18	439
11	СУ „Трайко Симеонов“	1	19	2	28	1	18	1	25	1	23	5	94
12	ОУ „Васил Левски“ - с. Градище			1	5	1	10	1	10	1	12	4	37
13	ОБУ „Христо Ботев“ - с. Друмево			1	17	1	14	1	14	1	12	4	57
14	ОБУ „Христо Ботев“ - с. Ивански			1	18	1	15	1	18	1	22	4	73
15	ОУ „Панайот Волов“ - с. Мадара			0,5	7	1	11	0,5	4	1	11	3	33
16	ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ - с. Царев брод			1	15	1	14	1	21	1	16	4	66
Общо		2	49	36,5	752	36	765	36,5	804	39	831	148	3152

2.1.2. Брой паралелки и ученици V-VII клас

№ по ред	Училище	V клас		VI клас		VII клас		Вс. ичко V-VII клас	
		пар.	учен.	пар.	учен.	пар.	уч.	пар.	учен.
1	II ОУ „Д-р Петър Берон“	3	74	3	71	2	41	8	186
2	III ОУ „Димитър Благоев“	5	128	5	120	4	98	14	346
3	VI ОУ „Еньо Марковски“	1	25	1	21	1	23	3	69
4	IX ОУ „Панайот Волов“	2	30	2	37	1	29	5	96
5	СУ „Васил Левски“	2	41	2	54	2	49	6	144

6	СУ „Йоан Екзарх Български“	4	106	5	137	5	124	14	367
7	СУ „Панайот Волов“	3	78	2	53	2	44	7	175
8	СУ „Сава Доброплодни“	6	174	6	173	7	196	19	543
9	СУ „Трайко Симеонов“	2	33	1	19	1	26	4	78
10	ППМГ „Нанчо Попович“	2	53	2	52	2	52	6	157
11	ОУ „Васил Левски“ - с. Градище	1	9	1	10	1	15	3	34
12	ОБУ „Христо Ботев“ - с. Друмево	1	22	1	14	1	13	3	49
13	ОБУ „Христо Ботев“ - с. Ивански	1	18	1	16	1	16	3	50
14	ОУ „Панайот Волов“ - с. Мадара	1	11	1	11	1	12	3	34
15	ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ - с. Царев брод	1	12	1	12	1	22	3	46
Общо		35	814	34	800	32	760	101	2374

2.1.3. Брой паралелки и ученици IX-XII клас

№ по ред	Училище	VIII клас		IX клас		X клас		XI клас		XII клас		Вс. VIII -XII клас	
		пар.	учен	пар.	пар.	пар.	уч.	пар.	учен.	пар.	учен.	пар.	учен.
1.	СУ „Васил Левски“	1	15	2	38	1	10	1	25	1	14	6	102
2.	СУ „Йоан Екзарх Български“	2	51	3	65	4	100	3	59	3	73	15	348
3.	СУ „Панайот Волов“	3	76	2	46	2	50	3	65	3	61	13	298
4.	СУ „Сава Доброплодни“	3	78	4	96	4	93	4	90	4	84	19	441
5.	СУ „Трайко Симеонов“	1	25	1	18	1	19	1	18	1	21	5	101
6.	ПЕГ „Н. Й. Вапцаров“	6	154	6	128	5	117	5	115	6	143	28	657
7.	ППМГ „Нанчо Попович“	5	130	5	132	5	128	5	129	5	129	25	648
Всичко общообразователни училища		21	529	23	523	22	517	22	501	23	525	111	2595
8.	СУ „Васил Левски“ - вечерно							1	18	1	23	2	41
Всичко общообразователни училища		21	529	23	523	22	517	23	519	24	548	113	2636
9.	ПГССХТ	2	47	2	49	2	43	2	36	2	35	10	210
9а	общезитие-ПГ											4	95
	Средношколски общезития												
10.	СО „Младост“		27		18		14		12		9		80
11.	СО № 2		32		31		30		43		29		165
Всичко общезития			59		49		44		55		38	4	245

Началните училища реализират значителен обхват на ученици и 100% пълняемост на паралелките. Запазват през последните години сравнително постоянен състав от ученици. Материалната база, с която разполагат училищата, не позволява обаче осигуряване на възможност на всички ученици от начален етап за участие в целодневна организация на обучението. Училищата не разполагат с добра и функционална спортна база. Независимо от това през последните години се очертава тенденцията началното училище, като вид училище, да бъде предпочитано от родителите за малките ученици.

Като се има пред вид факта, че основно образование учениците получават след завършен седми клас, се очертава тенденция към намаляване на броя на учениците във всички основни училища, особено тези в селата на общината, и реализиране на обучение в маломерни и слети паралелки – нещо, което поражда затруднения при реализиране на съвременните изисквания на образователно-възпитателен процес

През лятото на 2017 г. бе закрито ОУ „Н.Й.Вапцаров“, от учебната 2017/2018 г. ОУ „Еньо Марковски“ е средишно, а ОУ „Христо Ботев“- с. Ивански и ОУ „Христо Ботев“-с. Друмево са преобразувани в обединени училища от учебната 2018/2019 г.

В двете профилирани гимназии и петте средни училища се реализира профилирано обучение, съобразено с нормативните изисквания, а така също и с желанията и интереса на учениците и техните родители. При спазване на изискванията на ЗПУО се наблюдава и тенденция към разкриване на професионални паралелки в средни училища. Независимо от разнообразието от профили в средните училища и профилирани гимназии, пред последните години се очертава тенденция за утвърждаване на маломерни паралелки в средните училища от град Шумен

3. ЦПЛР

Наименование	Брой групи	Брой ученици
ЦПЛР - ОДК	179	1362
ЦПЛР – УСШ „Хан Крум“	72	1195
СО „Младост“		80
СО № 2		165

4.Брой паралелки и ученици в професионални гимназии

№ по ред	Училище/ЦПЛР	VIII клас		IX клас		X клас		XI клас		XII клас		Вс. VIII-XII клас	
		пар.	учен.	пар.	пар.	пар.	уч.	пар.	учен.	пар.	учен.	пар.	учен.
1.	ПГИ	4	104	3	102	6	142	5	122	6	140	24	610
2.	ПГМЕТТ „Христо Ботев“	4	90	3	60	3	63	3	71	3	59	16	343
3.	ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	3	70	3	68	3	60	3	77	2	44	14	319
4.	ПГСАГ	3	69	3	68	4	86	5	80	5	102	20	405
	Общо:	14	333	12	298	16	351	16	350	16	345	74	1677

От таблицата е видно, че броят на учениците, които се обучават в професионалните гимназии на територията на община Шумен е различен. Най-голям е интересът към професии и специалности в професионална гимназия по икономика и професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия.

5. Отпаднали ученици в задължителна училищна възраст през учебната 2018/2019 година (по данни на училищата)

Училище	Населено място	Клас и възраст	Брой отпаднали	Причини	Предприети мерки	Резултат	Повторно отпаднали
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	IX, 16	1	Отсъствия по неуважителни причини	Осигуряване на безплатни учебници Осигуряване на безплатен транспорт Многократни посещения на адрес	Ученичката, заедно със семейството си замина за чужбина	1
		X, 17	1	Семейни причини	Осигуряване на безплатни учебници Многократни посещения на адрес	Ученичката е омъжена	1
		XII, 18	2	Семейни причини	Осигуряване на безплатни учебници Многократни посещения на адрес Организиране на допълнително обучение по български език и литература Консултиране от кариерен консултант	Ученичката прекъсна обучението си поради започване на работа	2
ОУ „Васил Левски“	с. Градище	2	2	чужбина	-	-	-
		3	1	чужбина			
		4	2	чужбина			
		6	1	чужбина			
		7	1	чужбина			
ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод	VII, 16	1	Навършване на възраст и нехайство	Писма и разговори с родителите	Заради навършена възраст не желае да се върне в училище.	
ПГССХТ	Шумен	8кл. – 14 год.	3	семейни	Работа по Механизма	6 върнати	
		9кл. – 15 год.	2	семейни	Работа по Механизма	3 върнати	
ПГМЕТТ „Христо Ботев“	Шумен	9кл. – 16 год.	3	заминаване за чужбина със семейството			
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен	8 клас – 4 10 клас – 1	5	Отсъствия по неуважителни причини	Всички предвидени от закона	Не е постигнат положителен резултат	

Преждевременното напускане на училище е социален и икономически проблем за община Шумен, който намалява възможностите за реализация на подрастващите на пазара на труда. Това явление създава предпоставки за влошаване на качеството на живот, оказва влияние върху индивидуалните съдби на младите хора, отразява се негативно на благосъстоянието на техните семейства и затруднява възможностите им за развитие. Причините за отпадане от училище се групират в няколко основни категории: социално-икономически, образователни и етнокултурни.

В тази връзка с Решение № 373/05.07.2017 г. на Министерски съвет и впоследствие с Постановление № 100/08.06.2018 г. на Министерски съвет се регламентира създаването и функционирането на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и учениците.

Усилията на училищните ръководства да превенция на отпадането на учениците от училище са насочени към: осигуряването на позитивна образователна среда - училищен климат, позитивна атмосфера на взаимоотношения, управление; задължителна квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от отпадане/преждевременно напускане на училище; повишаване на обхвата в целодневна организация на учебния ден и подобряване на достъпа до разнообразни извънкласни и извънучилищни дейности на деца и ученици, застрашени от отпадане; реализиране на политики за интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности, включително осигуряване на достъпна архитектурна среда; реализиране на политики за преодоляване обособяването по етническа принадлежност на децата и учениците в образователните институции. Не на последно място в усилията за преодоляване на проблема с напускащите училище е и работата с родителската общност. Ключови мерки в тази връзка са инициативите за повишаване на родителската активност за сътрудничество с учителите и училищните ръководства с цел развитието на децата им, като фокусът е насочен върху родители от уязвими групи за насърчаване на редовното посещаване на детската градина и училището. Въвеждат се нови форми за по-голямо ангажиране на родителите, провеждат се множество разнообразни информационни кампании.

6. Организация на учебен процес

№	Училище	Населено място	Режим на обучение		Охрана		
			една смяна	две смени	физическа – брой охранители, назначени към.....	видео наблюдение	сигнално-охранителна техника
1.	НУ „Илия Р. Блъсков“	Шумен		да	2 към ОП „СОД“	да	да
2.	НУ „Княз Борис I“	Шумен		да	2 към ОП „СОД“	да	да
3.	II ОУ „Д-р Петър Берон“	Шумен		да	2 към ОП „СОД“	да	да
4.	III ОУ „Димитър Благоев“	Шумен		да	2 към ОП „СОД“	да	да
5.	VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен	да	-	1 към ОП „СОД“	да	да
6.	IX ОУ „Панайот Волов“	Шумен		да	1 към ОП „СОД“	да	да
7.	СУ „Васил Левски	Шумен	да	-	2 към ОП „СОД“	да	да
8.	СУ „Йоан Екзарх Български“	Шумен		да	2 към ОП „СОД“	да	да
9.	СУ „Панайот Волов“	Шумен	да	-	1 към ОП „СОД“	да	да
10.	СУ „Сава Доброплодни“	Шумен		да	3 към ОП „СОД“	да	да
11.	СУ „Трайко Симеонов“	Шумен		да	2 към охранителна фирма	да	не
12.	ПЕГ „Н.Й.Вапцаров“	Шумен		да	2 към ОП „СОД“	да	да
13.	ППМГ „Нанчо Попович“	Шумен	да	да	2 към ОП „СОД“	да	да
14.	ОУ „Васил Левски“	с. Градище	да	-	1 към училището	да	да
15.	ОБУ „Христо Ботев“	с. Друмево	да	-	1 към ОП „СОД“	не	да
16.	ОБУ „Христо Ботев“	с. Ивански	да	-	1	да	да
17.	ОУ „Панайот Волов“	с. Мадара	да	-	-	да	-
18.	ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод	да	-	не	да	да
19.	ПГССХТ	Шумен	да	-	1 към ОП „СОД“	да	да
20.	ПГИ	Шумен		да	-	да	да
21.	ПГМЕТТ „Христо Ботев“	Шумен	да			да	да
22.	ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен	да		2 към училището	да	да
23.	ПГСАГ	Шумен	да		2 към училището	да	да
24.	ЦПЛР-ОДК	Шумен	-	-	-	да	да
25.	ЦПЛР-УСШ	Шумен	-	-	-	-	-
26.	СО „Младост“	Шумен			-	да	не
27.	СО № 2	Шумен			-	да	да

7. Информация за целодневната организация на учебния ден в училищата през учебната 2018/2019 година

Училище	Населена място	Клас	Брой групи за ЦОУД	Брой ученици
НУ „Илия Р. Блъсков“	Шумен	I-II	4	96
НУ „Княз Борис I“	Шумен	I-IV	6	155
II ОУ „Д-р Петър Берон“	Шумен	I-IV	13	332
III ОУ „Димитър Благоев“	Шумен	I-V	8	217
VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен	I-VII	7	144
IX ОУ „Панайот Волов“	Шумен	I-VII	5	127
СУ „Васил Левски	Шумен	I-VI	10	201
СУ „Йоан Екзарх Български“	Шумен	I-IV	9	177
СУ „Панайот Волов“	Шумен	I-IV	4	104
СУ „Сава Доброплодни“	Шумен	I-IV	9	440
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	I-IV	4	112
ОУ „Васил Левски“	с. Градище	I-VII	4	76
ОБУ „Христо Ботев“	с. Друмево	I-VII	4	105
ОБУ „Христо Ботев“	с. Ивански	I-IV	2	50
ОУ „Панайот Волов“	с. Мадара	I-VII	2	40
ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод	I-VII	5	113

8. Организация на хранененето

Училище	Населено място	Столово хранене			„Училищен плод“	„Училищно мляко“	Вид хранене		
		обособено за целта помещение	приготвяне на храна на място	чрез кетъринг			основна закуска	подкрепяща закуска	обедно хранене
НУ „Илия Р. Блъсков“	Шумен	да		да	да	да		да	
НУ „Княз Борис I“	Шумен	да		да	да	да		да	да
II ОУ „Д-р Петър Берон“	Шумен	да		да	да	да			да
III ОУ „Димитър Благоев“	Шумен	да		да	да	да	да		да
VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен	да		да	да	да	да		да
IX ОУ „Панайот Волов“	Шумен	да		да	да	да			да
СУ „Васил Левски	Шумен	да		да	да	да		да	да
СУ „Йоан Е. Български“	Шумен	да		да	да	да		да	да
СУ „Панайот Волов“	Шумен	да	да		да	да	да		да
СУ „Сава Доброплодни“	Шумен	да		да	да	да		да	да
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	да		да	да	да		да	да
ОУ „Васил Левски“	с. Градище	да		да	да	да		да	
ОБУ „Христо Ботев“	с. Друмево	да		да	да	да	да		да
ОБУ „Христо Ботев“	с. Ивански	да		да	да	да	да		да
ОУ „Панайот Волов“	с. Мадара	да		да	да	да	да		да
ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод	да		да	да	да			да

9. Транспорт

Община Шумен е една от общините в България, която прилага централизирано управление за организирането на транспорта на деца и ученици за образователно-възпитателните заведения в училищната и извънучилищна дейност.

Училищните автобуси на Община Шумен се използват за превоз на деца и ученици от населени места, където няма функциониращи училища до средищните училища, намиращи се в границите на общината. Осигурен е собствен транспорт и на ученици от основни и средни училища, от профилирани и професионални гимназии на територията на общината, на ученици обучаващи се на две смени.

Собственият превоз на деца от предучилищна възраст и ученици от 1-12 клас се реализира от 10 училищни автобуси по 11 направления, около 50 курса.

Със специализиран транспорт за собствена сметка се превозват ученици за СУ „Трайко Симеонов“, гр.Шумен и ОУ „Панайот Волов“, с.Мадара. Осигурен е безплатен транспорт по транспортна схема на учениците от профилирани и професионални гимназии на територията на общината, както и на учениците, които пътуват ежедневно до най-близкото училище, в което се обучават за придобиване на квалификация по професия от населените места на общината и от други общини от 01.01.2018 г. с външни превозвачи, сключили договори с общините.

На 30.01.2014 г са приети: Правила за реда за ползване на училищните автобуси, предоставени от МОН на Община Шумен за превоз на деца и ученици с Решение № 617 по протокол № 33 от заседание на Общински съвет. Училищните автобуси, освен за безплатен превоз на правоимащи по Наредба на министъра на финансите, могат да се използват за превози с образователни цели на територията на страната извън утвърдените маршрути, обслужващи безплатния превоз на деца и ученици в следните случаи: провеждане на учебно-опозвателната дейност с деца и ученици; участие в олимпиади, състезания, фестивали, концерти, конференции на деца, ученици и педагози; участие в културни мероприятия на деца, ученици и педагози; участие в образователни проекти; организирани посещения на бази за отдых, лагери за деца, ученици и педагози; квалификационна дейност деца и ученици, на педагогически и непедagogически персонал; честване на официални и неофициални празници; провеждане на поправителни сесии; дейности, свързани с посрещане и участие в мероприятия на гости на образователните институции и Община Шумен; дейности, свързани с прояви на културни, младежки и спортни организации от община Шумен; дейности, свързани с организация на учебния процес на образователните институции; превоз на деца и ученици със СОП и техните придружители и др. Ползвателите на превозите по допълнителни маршрути/извън утвърдените маршрути, обслужващи безплатния превоз на децата и учениците/ с училищните автобуси на Община Шумен и ползвателите на свободните места в автобусите при необходимост възстановяват разходите за превоза.

Безплатен транспорт на ученици за средишни училища	Безплатен транспорт на ученици по транспортна схема	Специализиран транспорт за училища на територията на Община Шумен с фирми-превозвачи	Превоз по допълнителни маршрути, съгласно приети: Правила за реда за ползване на училищните автобуси
IX ОУ „Панайот Волов“, гр.Шумен	СУ „Панайот Волов“, гр.Шумен	СУ „Трайко Симеонов“, гр.Шумен	Училища
ОУ „Св.св.Кирил и Методий“, с.Царев брод	СУ „Йоан Екзарх Български“, гр.Шумен	ОУ „Панайот Волов“, с.Мадара	Детски градини
ОУ „Васил Левски“, с.Градище	СУ „Сава Доброплодни“, гр.Шумен		Културни институции
VI ОУ „Еньо Марковски“, гр.Шумен	СУ „Васил Левски“, гр.Шумен		Други
ОУ „Христо Ботев“, с.Друмево	ПГОХХТ „Проф. Д-р Асен Златаров“, гр.Шумен		
	ПГССХТ, гр.Шумен		
	ПГИ, гр.Шумен		
	ПГСАГ, гр.Шумен		
	ПГМЕТТ „Христо Ботев“, гр.Шумен		
	ППМГ „Нанчо Попович“, гр.Шумен		
	ПЕГ „Никола Вапцаров“, гр.Шумен		

9.1. Транспорт на деца до детските градини

№	Детска градина	Населено място	Осигурен транспорт за общ брой пътуващи деца		
			Учебна 2016/2017 г.	Учебна 2017/2018 г.	Учебна 2018/2019 г.
1.	ДГ „Васил Левски“	с. Черенча	3	7	4
2.	ДГ „Добри Люцканов“	с. Дибич		7	6
3.	ДГ „Славейче“	с. Салманово	2	1	0
4.	ДГ „Буратино“	кв. Макак		2	4
5.	ДГ „Камбанка“	с. Друмево	3	4	2
6.	ДГ „Щастливо детство“	с. Царев брод	5	3	3
7.	СДГ	с. Средня	11	закрита	закрита
8.	ДГ „Снежанка“	с. Илия Блъсково	3	закрита	закрита
Общ брой пътуващи деца:			27	24	19

С цел осигуряване на равен достъп до образование на децата в задължителна предучилищна възраст в селата, в които няма детски градини е организиран ежедневен транспорт до детска градина в съседно населено място. През учебната 2017/2018 година се транспортират общо 24 деца от селат

С цел осигуряване на равен достъп до образование на децата в задължителна предучилищна възраст в селата, в които няма детски градини е организиран ежедневен транспорт до детска градина в съседно населено място. Основна грижа при извозването е осигуряването на безопасни условия за пътуването на децата.

Транспортните схеми за собствен превоз на деца за детските градини са част от транспортните схеми за собствен превоз на ученици за средишните училища в Община Шумен. Маршрутните разписания на училищните автобуси са оптимизирани с оглед скъсяване времето за пътуване на децата. Осигурени са придружители по време на пътуването на децата с училищните автобуси, както и часовете за превоз на децата от населените места със закрити детски градини са съобразени с Решенията на Общински съвет - Шумен при закриване на градините.

9.2. Транспорт на ученици

№	Училище	Населено място	Осигурен транспорт - брой пътуващи ученици		
			учебна 2016/2017 г.	учебна 2017/2018 г.	учебна 2018/2019 г.
1.	II ОУ „Д-р Петър Берон“	Шумен	24	21	28
2.	III ОУ „Димитър Благоев“	Шумен			
3.	VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен		26	27
4.	IX ОУ „Панайот Волов“	Шумен	104	81	76
5.	СУ „Васил Левски	Шумен			5
6.	СУ „Йоан Екзарх Български“	Шумен	11	16	28
7.	СУ „Панайот Волов“	Шумен	13	15	13
8.	СУ „Сава Доброплодни“	Шумен	13	9	19
9.	СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	41	34	28
10.	ПЕГ „Н.Й.Вапцаров“	Шумен	1	2	8
11.	ППМГ „Нанчо Попович“	Шумен	1	8	9
12.	ОУ „Васил Левски“	с. Градище	75	56	52
13.	ОУ „Н.Й.Вапцаров“	с. Дибич	44	закрито	закрито
14.	ОбУ „Христо Ботев“	с. Друмево	18	17	14
15.	ОбУ „Христо Ботев“	с. Ивански			
16.	ОУ „Панайот Волов“	с. Мадара	30	18	18
17.	ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод	75	70	65
18.	ПГССХТ	Шумен	33	85	97
19.	ПГИ	Шумен	21	47	51
20.	ПГМЕТТ „Христо Ботев“	Шумен	16	45	61
21.	ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен	37	83	95
22.	ПГСАГ	Шумен	22	39	56

Наблюдава се тенденция към увеличаване броя на пътуващите ученици по транспортна схема, както и общия брой пътуващи по години. Намалява броят на превозените ученици със специализиран превоз или със собствен превоз във връзка с промяната в нормативната уредба, регламентираща безплатен превоз на ученици от населени места, в които няма училище до населени места с училища до завършване на средно образование.

Училищните автобуси са със сравнително голям пробег и непрекъснато се нуждаят от поддържане в техническа изправност. Задължително и строго се спазват действащите към дадения момент нормативни изисквания както за автобусите, така и за квалификацията и документите на водачите, за да се осъществява безопасен транспорт за децата и учениците.

Средствата за транспорт на деца и ученици са осигурени от МОН/републиканския бюджет, но при необходимост дейността се дофинансира от общинския бюджет. Разходите за издръжка на автопарка на училищните автобуси включват: горива и смазочните материали, застраховки, технически прегледи, гуми, акумулатори и др.

По национални програми на Община Шумен са предоставени 9 училищни автобуса в периода 2005-2009 г. и 1 училищен автобус през 2014 г.

V. Данни за човешките ресурси в системата на предучилищното и училищното образование

1. Брой персонал в детските градини

№ по ред	Детска градина	Числ.щ.р.01.01.2019 г.			директор	учител	Ст. учител	Гл. учител	Ст. учител по музика
		обща	в т.ч.						
			Педагог.	друг					
1	ДГ „Щурче“	22,5	11,5	11	1	6	4		0,5
2	ДГ „Светулка“	47	23	24	1	1	18	2	1
3	ДГ „Чучулига“	19,5	9,5	10	1	4	3	1	0,5
4	ДГ „Пчелица“	19,5	9,5	10	1	4	3	1	0,5
5	ДГ „Звънче“	20	11	9	1	3	6	1	
6	ДГ „Слънце“	30,5	17,5	13	1	7	9		0,5
7	ДГ „Латинка“	20	11	9	1	2	7	1	
8	ДГ „Брезичка“	23,5	13,5	10	1	3	8	1	0,5
9	ДГ „Смехорани“	17	9,5	7,5	1	1	7		0,5
10	ДГ „Конче Вихрогонче“	23,5	13	10,5	1	3	8	1	
11	ДГ „Буратино“, кв. Макак	4	2	2	1	1			
12	ДГ „Братя Грим“	30,5	17,5	13	1	6	8	2	0,5

13	ДГ „Златна рибка“	20,5	11,5	9	1	2	7	1	0,5
14	ДГ „Космонавт“	46	26	20	1	6	17	1	1
15	ДГ „Дружба“	27,5	15,5	12	1	4	10		0,5
16	ДГ „Пролетна дъга“	30,5	17,5	13	1	5	10	1	0,5
17	ДГ „Изворче“	21,5	11,5	10	1	1	9		0,5
18	ДГ „Калинка“, с. Струйно	4	2	2	1	1			
19	ДГ „В. Левски“, с. Черенча	4	2	2	1	1			
20	ДГ „Осми март“, с. Градище	4,5	2	2,5	1		1		
21	ДГ „Радост“, с. Новосел	4	2	2	1	1			
22	ДГ „Славейче“, с. Салманово	4	2	2	1	1			
23	ДГ „Щастливо детство“, с. Царев брод	8	4	4	1	1	2		
24	ДГ „Червената шапчица“, с. Вехтово	4	2	2	1		1		
25	ДГ „Д. Люцканов“, с. Дибич	4,5	2	2,5	1		1		
26	ДГ „Камбанка“, с. Друмево	8	4	4	1		3		
27	ДГ „Снежанка“, с. Ивански	12,5	7	5,5	1	2	4		
28	ДГ „Мадарски конник“, с. Мадара	4,5	2	2,5	1		1		
Всичко ДГ:		485,5	261,5	224	28	66	147	13	7,5

2. Брой персонал в училища

№ по ред	Училище	Числ.щ.р.01.01.2019 г.			Педагогически персонал, вкл. с ППГ																
		обща	в т.ч.		директор	зам.-дир.	пед съв.	ръков. ИКТ	учители					възпитатели	ст. възп	гл. възпитател	ръков учебна дейност	уч. ресурсен	психолог	логопед	
			педаг.	друг					старши уч. ППГ	учител ППГ	учители	старши учители	корепетитори								гл. учит.
1	НУ „Илия Р. Блъсков“	34,0	27,0	7,0	1,0	1,0			1,0		4,0	19,0								1,0	
2	НУ „Княз Борис I“	34,5	27,0	7,5	1,0	1,0					1,0	21,0							1,5	0,5	1,0
3	II ОУ „Д-р Петър Берон“	58,5	48,0	10,5	1,0	1,0	1,0				14,0	28,0							2,0	1,0	
4	III ОУ „Димитър Благоев“	66,5	55,5	11,0	1,0	1,0	1,0				10,5	38,0							1,0	1,0	1,0
5	VI ОУ „Еньо Марковски“	25,2	19,2	6,0	1,0		0,5				1,0	6,2	8,0						2,0	0,5	
6	IX ОУ „Панайот Волов“	34,5	28,0	6,5	1,0	1,0					5,5	19,5							1,0		

7	СУ „Йоан Е. Български“	101,0	80,0	21,0	1,0	2,0	2,0	1,0			29,0	43,0		1,0					0,5		0,5
8	СУ „Сава Доброплодни“	137,0	117,0	20,0	1,0	3,0	2,0	1,0			26,0	78,0	3,0	3,0							
9	СУ „Васил Левски“	60,0	46,0	14,0	1,0	1,0	1,0	1,0			10,0	32,0									
10	СУ „Панайот Волов“	64,5	52,0	12,5	1,0	2,0	1,0	1,0			16,5	27,0		2,0					1,0	0,5	
11	СУ „Трайко Симеонов“	40,0	32,0	8,0	1,0	2,0				1,0	12,5	12,0							2,0	1,0	0,5
12	ППМГ „Нанчо Попович“	70,6	56,6	14,0	1,0	2,0	1,0	1,0			10,6	40,0		1,0							
13	ПГПЧЕ „Н. Й. Вапцаров“	69,0	55,0	14,0	1,0	2,0	1,0	1,0			13,0	33,0		4,0							
14	ОУ Градище	19,5	15,0	4,5	1,0						6,0	8,0									
15	ОУ Царев брод	19,5	14,0	5,5	1,0						3,0	10,0									
16	ОУ Друмево	17,6	14,2	3,4	1,0		0,5				6,2	6,5									
17	ОУ Ивански	18,5	12,5	6,0	1,0						6,5	5,0									
18	ОУ Мадара	14,5	10,0	4,5	1,0						2,0	6,0		1,0							
19	ПГССХТ	40,5	27,0	13,5	1,0	1,0	1,0	1,0			3,0	13,5		1,0	3,0	1,5	1,0				
Всичко училища		925,4	736,0	189,4	19,0	20,0	12,0	8,0	1,0	2,0	185,5	447,5	3,0	13,0	3,0	1,5	1,0	0,0	11,0	4,5	4,0
1	Общ.ж.№ 2	14,0	7,0	7,0	1,0									3,0	3,0						
2	Общ."Младост"	9,5	5,0	4,5	1,0										4,0						
	Всичко общежития	23,5	12,0	11,5	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Вс.училища+общ.ж.		948,9	748,0	200,9	21,0	20,0	12,0	8,0	1,0	2,0	185,5	447,5	3,0	13,0	6,0	8,5	1,0	0,0	11,0	4,5	4,0

Педагогическият персонал притежава висока професионална квалификация и необходим опит. Извършва се поддържаща квалификационна дейност на кадрите, придобиват се по-високи професионално-квалификационни степени. С През последните години се наблюдава трайната тенденция за увеличаване на средната възраст на учителите.

VI. Обща подкрепа за личностно развитие

Общата подкрепа на нивото на системата, обединява съществуващите видове образователна среда у нас - образователни институции, центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР), вкл. центрове за специална образователна подкрепа, регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващо образование (Ресурсен център), общежития и други, чиято функция е да подпомагат вътрешната структура за разгръщане на диференцирани подходи за посрещане на разнообразието от образователни потребности.

На нивото на детската градина и училището, общата подкрепа свързва всички услуги, които представляват базисни грижи за физическото, психичното и социалното благополучие, мотивиращи и развиващи интересите дейности.

Общата подкрепа отговаря преди всичко на нуждата от превенция и навременно разпознаване на трудности в ученето при децата и учениците и на нуждата от разпознаване на дарбите на децата. Общата подкрепа включва и всички онези допълнителни дейности, които помагат на децата и учениците да се развиват и учат - дейности за мотивация, допълнително обучение, превенция на психичното здраве, превенция на насилието и тормоза, училищна политика за позитивна дисциплина, кариерно консултиране, здравна грижа, асистирание и други, които се изпълняват от помагачи и допълнителни специалисти в детската градина и в училището, както и от неспециализиран персонал.

Родителите заедно с учителите са най-сигурният ресурс за децата. Те са желан от училището партньор, защото са носители на важна информация и различна гледна точка за детето, а също така, защото за тях, както и за училището, е важно детето да се развива и да се чувства добре. Родителите могат да получат, но и да дадат информация и опит, с които да помогнат на учителите да опознаят по-добре детето. Необходимо е училището и детската градина да положат усилия да изградят връзката с родителите и постоянно да поддържат тяхното участие като основен партньор.

Съгласно чл. 178, ал. 1 от ЗПУО, общата подкрепа за личностно развитие включва:

Форми и дейности	Осигурява се от:
1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти	Всички институции
2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО	Само училища
3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език	Само детски градини
4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове	Само училища
5. консултации по учебни предмети	Само училища
6. кариерно ориентиране на учениците	Всички институции
7. занимания по интереси	Всички институции
8. библиотечно-информационно обслужване	Само училища
9. грижа за здравето	Всички институции
10. осигуряване на общежитие	Училища и общежития
11. поощряване с морални и материални награди	Всички институции
12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение	Всички институции
13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения	Всички институции
14. логопедична работа	Всички институции

6.1. Обща подкрепа за личностно развитие в детската градина

Общата подкрепа за личностно развитие се осигурява от постъпването на детето в детската градина съобразно индивидуалните му потребности и е насочена към развиване на потенциала на всяко дете или ученик в детската градина или в училището.

Общата подкрепа за личностно развитие в детската градина, която е насочена към всички деца в групата и гарантира участието и излявата им в образователния процес и в дейността на детската градина, включва:

1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. занимания по интереси;
3. грижа за здравето
4. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.
5. поощряване с морални и материални награди;
6. дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
7. логопедична работа.

Общата подкрепа за личностно развитие в детската градина, която е насочена към превенцията на обучителните затруднения, се изразява във включване на отделни деца в дейности според техните потребности, като:

1. обучение чрез допълнителни модули за деца, които не владеят български език - дейността се извършва от учителите в групата в детската градина;
2. прилагане на програми за психомоторно, познавателно и езиково развитие,
3. индивидуална и групова работа при установени езикови и/или емоционално-поведенчески, и/или сензорни затруднения.

6.1.1. Ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие в предучилищното образование

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата се извършва в процеса на предучилищното образование от педагогическите специалисти в детската градина.

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата в детската градина включва:

1. ранно оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения - от учителите в групата в детската градина и/или от психолога, и/или от логопеда в детската градина;
2. определяне на необходимост от допълнителни модули за децата, които не владеят български език - от координиращия екип съвместно с учителите в групата в детската градина и/или по инициатива и писмено заявление до директора от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето;
3. определяне на необходимост от извършване на оценка от екип за подкрепа за личностно развитие на индивидуалните потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето при:
  - а) затруднения във физическото, познавателното, езиковото, социалното, сензорното, емоционалното, творческото развитие на детето спрямо децата от същата възрастова група;
  - б) наличие на рискови фактори и обстоятелства в средата на детето;
  - в) наличие на хронични заболявания, които възпрепятстват обучението, научаването и участието на детето в дейността на детската градина;
  - г) наличие на изявиени силни страни на детето в областта на изкуствата и спорта, които се нуждаят от развитие и стимулиране.

6.1.2. Осъществено ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 г. до 3 г. и 6 м. и оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 г. и на 6 г. през учебната 2018/2019 година

Детска градина	Населено място	ранно оценяване от 3 г . до 3 г. и 6 м. - брой деца	оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 г. и на 6 г. - брой деца
ДГ „Звънче“	Шумен	14	60
ДГ „Слънце“	Шумен	25	-
ДГ „Латинка“	Шумен	20	-
ДГ „Брезичка“	Шумен	19	-
ДГ „Смехорани“	Шумен	18	9
ДГ „Конче вихрогонче“	Шумен	16	1
ДГ „Буратино“	кв. Макак	9	14
ДГ „Светулка“	Шумен	17	-
ДГ „Братя Грим“	Шумен	52	2
ДГ „Златна рибка“	Шумен	20	1
ДГ „Чучулига“	кв. Дивдядово	-	-
ДГ „Космонавт“	Шумен	37	48
ДГ „Дружба“	Шумен	15	-
ДГ „Пролетна дъга“	Шумен	21	78
ДГ „Изворче“	Шумен	4	-
ДГ „Щурче“	Шумен	21	1
1 ДГ „Пчелица“	Шумен	14	-
ДГ „Червената шапчица“	с. Вехтово	8	7
ДГ „Осми март“	с. Градище	3	5
ДГ „Добри Люцканов“	с. Дибиш	-	-
ДГ „Камбанка“	с. Друмево	-	-
ДГ „Снежанка“	с. Ивански	-	-
ДГ „Мадарски конник“	с. Мадара	4	7
ДГ „Радост“	с. Новосел	-	-
ДГ „Славейче“	с. Салманово	-	-
ДГ „Калинка“	с. Струйно	1	2
ДГ „Щастливо детство“	с. Царев брод	-	-
ДГ „Васил Левски“	с. Черенча	2	7

6.1.3. Осъществена обща подкрепа за личностно развитие на деца - допълнителен модул по български език в детските градини

Обучението чрез допълнителни модули е насочено към деца, за които българският език не е майчин или които не владеят добре български език и се осъществява в педагогически ситуации в съответствие с държавния образователен стандарт за усвояването на българския книжовен език. Прилага се в детските градини, посочени в таблицата.

Детска градина	Населено място	Брой учители		Брой деца	
		2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.
ДГ „Конче вихрогонче“	Шумен	2	2	1	1
ДГ „Светулка“	Шумен	12	9	78	77
ДГ „Пролетна дъга“	Шумен	17	17	174	186
ДГ „Пчелица“	Шумен	-	6	-	21
ДГ „Червената шапчица“	с. Вехтово	2	2	7	8
ДГ „Осми март“	с. Градище	2	2	6	4
ДГ „Добри Люцканов“	с. Дибич	2	2	25	14
ДГ „Камбанка“	с. Друмево	4	4	46	40
ДГ „Снежанка“	с. Ивански	6	6	42	34
ДГ „Мадарски конник“	с. Мадара	2	2	8	8
ДГ „Радост“	с. Новосел	2	2	9	11
ДГ „Славейче“	с. Салманово	2	2	20	9
ДГ „Калинка“	с. Струино	2	2	6	5
ДГ „Щастливо детство“	с. Царев брод	2	2	26	21
ДГ „Васил Левски“	с. Черенча	2	1	6	7

6.1.4. Прилагани програми в детската градина за психомоторно, познавателно и езиково развитие, осъществени от психолог (ОПЛР) за учебната 2018/2019 година

Детска градина	Населено място	Брой деца	Към коя институция е назначен психологът
ДГ „Звънче“	Шумен	13	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Слънце“	Шумен	8	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Латинка“	Шумен	9	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Брезичка“	Шумен	12	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Смехорани“	Шумен	11	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Конче вихрогонче“	Шумен	3	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Буратино“	кв. Макак	1	РЦПППО
ДГ „Светулка“	Шумен	162	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Братя Грим“	Шумен	12	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Златна рибка“	Шумен	10	ЦПЛР-ОДК

ДГ „Чучулига“	кв. Дивдядово	3	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Космонавт“	Шумен	24	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Пролетна дъга“	Шумен	19	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Щурче“	Шумен	7	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Пчелица“	Шумен	13	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Калинка“	с. Струйно	1	РЦПППО

6.1.5. Осъществена индивидуална и групова работа при установени езикови и/или емоционално-поведенчески и/или сензорни затруднения, осъществени от логопед (ОПЛР) за учебната 2018/2019 година

Детска градина	Населено място	Брой деца	Към коя институция е назначен логопедът
ДГ „Звънче“	Шумен	12	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Слънце“	Шумен	25	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Латинка“	Шумен	20	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Брезичка“	Шумен	19	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Смехорани“	Шумен	20	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Конче вихрогонче“	Шумен	32	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Светулка“	Шумен	39	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Братя Грим“	Шумен	24	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Златна рибка“	Шумен	15	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Чучулига“	кв. Дивдядово	15	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Космонавт“	Шумен	47	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Дружба“	Шумен	162	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Пролетна дъга“	Шумен	26	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Щурче“	Шумен	17	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Пчелица“	Шумен	14	ЦПЛР-ОДК
ДГ „Калинка“	с. Струйно	1	РЦПППО

Логопедичната работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения се осъществява от логопеди в детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие, както и от логопеди от РЦПППО, и включва:

1. превенция на комуникативните нарушения и на обучителни трудности - изследване на писмената реч; определяне на потребностите на децата и учениците от логопедична работа;
2. диагностика на комуникативните нарушения - диагностика при нарушения на говора; невропсихологична диагностика на входно и изходно равнище на деца от 3- до 6-годишна възраст и на ученици от начален, прогимназиален, първи и втори гимназиален етап; диагностика на езиковата компетентност на деца от 3- до 6-годишна възраст;

3. корекционно-терапевтична дейност при установени индикации за комуникативни нарушения - изготвяне на индивидуални програми за корекционно-терапевтична дейност за всички деца и ученици с комуникативни нарушения; осъществяване на ранно логопедично въздействие при деца на 3 - 4-годишна възраст с комплексни комуникативни нарушения и с риск от обучителни затруднения; провеждане на корекционно-терапевтична дейност с деца и ученици с комуникативни нарушения; групова работа с логопед при нарушения на артикулацията и при нарушения на темпа и ритъма на речта (заекване); индивидуална работа с логопед - при останалите комуникативни нарушения и обучителни трудности;

4. консултативна дейност с учители и родители/представители на децата/лица, които полагат грижи за децата с комуникативни нарушения - консултиране на учители за особеностите и потребностите на деца и ученици с комуникативни нарушения и предоставяне на методическа подкрепа при работата с деца и ученици с комуникативни нарушения; консултиране, подкрепа и мотивиране на родителите/представителите на децата/лицата, които полагат грижи за децата с комуникативни нарушения, за активно участие в логопедичния процес.

Детските градини в град Шумен се обслужват от 6 щатни броя „психолог” и от 8 щатни броя „логопед”.

В 16 детските градини и 7 училища на територията на община Шумен има логопедични кабинети.

При разпределяне на получените по стандарт средства за всяка дейност между училищата и детските градини, като част от допълнителните компоненти на формулите се предвиждат средства в размер до 0,5 на сто за финансиране на логопедични кабинети (ЗПУО чл. 282, ал. 6, ал. 11).

6.2. Обща подкрепа за личностно развитие в училището

Общата подкрепа за личностно развитие в училището, която е насочена към всички деца в подготвителна група за задължително предучилищно образование и към всички ученици в класа, гарантира участието и изявата им в образователния процес и в дейността на училището и включва:

1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. допълнително обучение по учебни предмети;
3. допълнително консултиране по учебни предмети;
4. кариерно ориентиране на учениците;
5. занимания по интереси;
6. библиотечно-информационно обслужване;
7. грижа за здравето;
8. осигуряване на общежитие;
9. поощряване с морални и материални награди;
10. дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
11. дейности за превенция на обучителните затруднения;
12. логопедична работа.

6.2.1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти

Екипната работа между учителите и другите педагогически специалисти включва обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи деца и ученици с цел повишаване ефективността на педагогическите подходи.

Учителите, работещи в общинските детски градини, училища и обслужващи звена познават и използват в своята пряка работа различните видове обща подкрепа за личностно развитие, по смисъла на чл. 178, ал. 1 от ЗПУО. Обсъждат дейностите, обменят информация и добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване на работата им с децата в групата или с учениците в класа. Провеждат регулярни срещи, когато са за целите на превенцията, между малка група учители и други педагогически специалисти в детската градина, съответно между класния ръководител, учители и други педагогически специалисти в училището.

Във всички училища и детски градини се изпълняват нормативно определените практики за екипна работа на учителите съгласно чл. 16 от Наредба за приобщаващото образование за разпознаване на обучителни трудности у децата и учениците. Обсъждат се дейностите за обща подкрепа на децата и учениците и се набелязват конкретни мерки.

6.2.2. Допълнително обучение по учебни предмети

Подкрепата се осигурява само от училищата. Допълнителното обучение включва допълнителни часове по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове.

Допълнителното обучение по учебни предмети е насочено към ученици, които имат системни пропуски по даден учебен предмет, които са напреднали по даден учебен предмет и/или за които се препоръчва такова обучение в плана за подкрепа.

Училище	Населено място	Брой учители		Брой учебни предмети		Брой часове		Брой ученици	
		2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.
НУ „Княз Борис I“	Шумен	17	16	5	5	32	32	48	52
VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен	8	7	8	7	186	65	61	43
IX ОУ „Панайот Волов“	Шумен	9	6	10	8	100	93	21	16
СУ „Йоан Е. Български“	Шумен	19	11	12	2	280	356	56	29
СУ „Панайот Волов“	Шумен	6	7	6	6	25	75	5	15
СУ „Сава Доброплодни“	Шумен	11	13	8	9	93	68	35	51
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	8	8	8	8	38	80	15	32
ПЕГ „Н.Й.Вапцаров“	Шумен	-	20	-	11	-	211	-	107
ППМГ „Нанчо Попович“	Шумен	2	4	2	2	12	58	6	7
ОУ „Васил Левски“	с. Градище	7	9	6	6	180	280	39	35
ОБУ „Христо Ботев“	с. Друмево	-	11	-	9	-	149	-	30
ОБУ „Христо Ботев“	с. Ивански	-	8	-	4	-	260	-	51
ОУ „Панайот Волов“	с. Мадара	7	7	4	4	240	248	65	66
ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод	3	3	3	3	13	30	4	11
ПГССХТ	Шумен	18	18	47	49	480	700	80	100

ПГИ	Шумен	7	10	8	9	101	117	20	29
ПГМЕТТ „Христо Ботев“	Шумен	24	33	35	49	119	148	137	168
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен	11	14	11	16	120	155	24	31
ПГСАГ	Шумен	30	31	40	43	140	264	70	132

6.2.3. Осъществена обща подкрепа за личностно развитие в училищата - допълнително обучение по български език за ученици, за които българският език не е майчин

Училище	Населено място	Брой учители		Брой часове		Брой ученици	
		2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.
НУ „Княз Борис I“	Шумен	17	16	32	32	30	28
Ш ОУ „Димитър Благоев“	Шумен	1	0	10	0	1	0
СУ „Йоан Екзарх Български“	Шумен	-	3	-	120	-	4
СУ „Панайот Волов“	Шумен		2		30		3
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	6	6	186	192	48	35
ОБУ „Христо Ботев“	с. Друмево	-	5	-	46	-	21
ОБУ „Христо Ботев“	с. Ивански	-	5	-	100	-	10
ОУ „Панайот Волов“	с. Мадара	4	4	20	20	25	28
ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод	-	-	-	-	-	-
ПГССХТ	Шумен	2	2	310	520	52	80
ПГИ	Шумен	-	2	-	20	-	13
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен	2	3	30	40	3	4
ПГСАГ	Шумен	3	-	32	-	16	-

6.2.4. Осъществена обща подкрепа за личностно развитие в училищата - консултиране на ученици

Допълнителното консултиране по учебни предмети е достъпно за всички ученици и се провежда извън редовните учебни часове от учителите по предмети ежеседмично по предварително изготвен график в рамките на учебната година. Учебните предмети са предимно от задължителната подготовка - български език и литература, математика, история и цивилизация, география и икономика, физика и астрономия, химия и опазване на околната среда, информатика и информационни технологии, биология и здравно възпитание, чужди езици, а в професионалните гимназии - и по предмети от професионалната подготовка.

Училище	Населено място	Брой учители		Брой учебни предмети		Брой часове		Брой ученици	
		2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.
НУ „Илия Р. Блъсков“	Шумен	16	21	4	4	384	504	177	358
НУ „Княз Борис I“	Шумен	10	10	5	5	36	48	11	15

II ОУ „Д-р Петър Берон“	Шумен	7	7	7	7	255	280	97	120
III ОУ „Д. Благоев“	Шумен	2	6	1	3	20	30	15	42
VI ОУ „Е. Марковски“	Шумен	15	16	10	10	491	544	142	145
IX ОУ „Панайот Волов“	Шумен	15	15	11	11	784	784	4173	4173
СУ „Васил Левски“	Шумен	43	43	14	14	-	-	174	204
СУ „Йоан Е. Български“	Шумен	70	70	39	39	167	167	856	793
СУ „Панайот Волов“	Шумен	-	3	-	3	-	20	-	4
СУ „Сава Доброплодни“	Шумен	126	116,5	18	18	-	-	-	-
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	25	24	12	12	300	288	136	198
ПЕГ „Н.Й. Вапцаров“	Шумен	-	68	-	13	-	492	-	331
ППМГ „Нанчо Попович“	Шумен	51	50	11	10	147	154	239	379
ОУ „Васил Левски“	с. Градище	10	10	12	12	684	906	83	73
ОБУ „Христо Ботев“	с. Друмево	-	6	-	2	-	20	-	14
ОБУ „Христо Ботев“	с. Ивански	-	10	-	6	-	260	-	25
ОУ „Панайот Волов“	с. Мадара	7	7	6	6	240	248	65	66
ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод	17	17	12	12	240	358	45	64
ПГССХТ	Шумен	18	18	62	68	100	110	186	205
ПГИ	Шумен	11	10	11	10	110	100	69	56
ПГМЕТТ „Хр. Ботев“	Шумен	21	19	24	21	143	127	225	264
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен	34	33	9	8	812	731	161	157
ПГСАГ	Шумен	39	38	47	48	208	310	173	207
СО „Младост“	Шумен	4	4	6	6	360	360	80	80
СО № 2	Шумен	6	6					40	50

6.2.5. Кариерно ориентиране на учениците

Кариерното ориентиране на учениците в училищното образование включва взаимнодопълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

В град Шумен до м. декември 2017 г. функционира Център за кариерно ориентиране, който осъществява дейността си на територията на цялата Шуменска област по проект BG05M2OP001-2.001-0001 „Система за кариерно ориентиране в училищното образование”, изпълняван от МОН с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове. От м. януари 2018 г. кариерните консултанти са назначени към ЦПЛР-ОДК.

Кариерните консултанти работят с ученици от I до XII клас от всички степени на образование и видове училища, като им се предоставят услуги по кариерно ориентиране в съответствие с конкретните им индивидуални потребности и етапи на кариерно развитие. Учениците от целевата група получават информация и консултация при прехода от една образователна степен към друга; при прехода от

образование към заетост; когато са в риск да напуснат училище без завършена степен на основно или средно образование/без придобита степен на професионална квалификация; когато имат специални образователни потребности. Организират се срещи, форуми, дискусии, тренинги и др.

6.2.5.1. Осъществена обща подкрепа за личностно развитие в училищата - консултиране на ученици (по данни от кариерните консултанти)

Училище	Брой ученици		Брой часове		Теми	
	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.
СУ "Трайко Симеонов"	10	26	5	6	- „Себереализация“ – „Какви умения притежавам и как мога да ги развия за да реализирам личния си потенциал?“ -„Лични приоритети – Кой са най-важните и спешни за мен неща в момента?“; Превенция на отпадането от училище	- Превенция на отпадане от училището; -„Кои са правилата за успешно търсене на работа?“; Интерактивни упражнения – „Моите мотиви“; - Дискусия по тематичен филм №29 „Правилата на успеха“
ПГМЕТТ „Христо Ботев“	15	10	-	-	Индивидуални консултации; Попълване и коментиране на въпросници за запознаване с професията; Интервюта с работодатели	Индивидуални консултации; Попълване и коментиране на въпросници за запознаване с професията; Интервюта с работодатели
ПГСАГ	2	6	2	3	Интерактивни упражнения „Моите мотиви“	Попълване и коментиране на въпросници за запознаване с професията;
III ОУ „Димитър Благоев“		5		3		Влизане в Националния портал и попълване на тестове
VI ОУ "Еньо Марковски"	40	19	40	19	Индивидуални консултации с ученици със СОП: 1. Раздел I, Ниво А, Упр. № 2 "Признаци за групиране на професиите"; 2.Раздел I, Ниво А, Упр. № 2 „Признаци за групиране на професиите“; 3.Раздел I, Ниво А, Упр. № 1 „Пътят на хляба до нашата трапеза“; 4. Наръчник на кариерния консултант: „Познай моята професия“ – ролева игра; 5. Ролева игра „Дърво на професиите“; 6.Обучение от Наръчник на КК: „Влакче на професиите“ – ролева игра.	Индивидуални консултации с ученици със СОП: 2. Раздел I, Ниво А, Упр. № 3 "Имената на професиите"; 2. Информация за изучаваните профили в ПГ в гр. Шумен; 3.Раздел I, Ниво А, упр. № 2 „Признаци за групиране на професиите“; 4.Раздел I, Ниво Б, упр. № 5 „Необходими професии“; 5.Раздел I, Ниво Б, упр. № 2 „Признаци за групиране на професиите“ –ролева игра с карти; 6.Раздел I, Ниво Б, упр. № 5 „Необходими професии“, ролева игра с карти, оцветявки; 7. Ролева игра „Признаци за групиране на професиите“.
СУ „Сава Доброплодни“	2	2	4	2	Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране, работа с	Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране на учениците, работа с рейтинг

					интерактивни упражнения. Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране, работа с интерактивни упражнения за IX клас; 2.Тема от Раздел II Самоосъзнаване, Ниво В, Упр. № 9 "Типове личности и професии".	скала на университетите в България, решаване на тестове, използване на гъвкаво-информационната система .
ППМГ „Нанчо Попович“	–	2	–	2	–	Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране на учениците, попълване на въпросници, работа с интерактивни упражнения.

6.2.5.2. Осъществена обща подкрепа за личностно развитие в училищата - кариерно ориентиране на ученици(по данни от кариерните консултанти)

Училище	Теми		Брой часове		Брой ученици	
	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.
НУ „Ил. Р. Блъсков“	1.Обучение от Наръчник на кариерния консултант: Модул Светът на труда около нас – „Запознаване с професиите и труда на хората“. „Влакче на професиите“ – ролева игра; 2. Обучение по Програма за кариерно ориентиране: Раздел I, Ниво А, Упр. №2: „Признаци за групиране на професиите“; 3.Наръчник на кариерния консултант: „Познай моята професия“ – ролева игра; 4. Ролева игра „Дърво на професиите“.	1.Раздел I, Ниво А, Упр. № 3: "Имената на професиите"; 2. Раздел I, Ниво А, Упр. №2: "Признаци за групиране на професиите"; 3.Училищен форум на ниво клас „Моето портфолио“.	2	3	52	66
П ОУ „Д-р Петър Берон“	1. Раздел I "Осъзнаване на възможностите", Ниво Б, Упр. № 7 "Какво зная за образователната система"; 2. Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране, разглеждане и регистрация. 3. Раздел I, Ниво Б, Упр. № 6 "В семейството на професиите"; 4. Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране, попълване на въпросници за VII клас.	1. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, упр. № 6 „В семейството на професиите“; 2. Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, упр. № 4 „Кои образователни алтернативи са подходящи за мен“; 3. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, упр. № 6 „В семейството на професиите“; 4. Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, упр. № 4 „Кои образователни алтернативи са подходящи за мен“; 5.Раздел III Учене за	4	6	93	138

		вземане на решение, Ниво Б, упр. № 3 „Много алтернативи – едно решение“; 6. Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране на учениците, попълване на въпросници, използване на гъвкаво-информационна система за запознаване с професионалните направления. Работа с интерактивни упражнения за VII клас.				
VI ОУ “Еньо Марковски“	1. Раздел I "Осъзнаване на възможностите", Ниво Б, Упр. № 7 "Какво зная за образователната система"; 2.Раздел I, Ниво Б, Упр. № 6 "В семейството на професиите";3. Дискусия по тематичен филм № 20 "Икономическата принуда и образованието"; 4. Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране, разглеждане и регистрация; 5. Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, Упр. № 4 „Кои образователни алтернативи са подходящи за мен“; 6. Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, Упр. № 4 „Кои образователни алтернативи са подходящи за мен“; 7. Обсъждане посещение на „Панорама на средното образование - 2018“; 8. Дискусия по тематичен филм № 22 „Професионално образование“.	1. Раздел II, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам?"; 2.Раздел I. Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, Упр. № 1 „Как изглежда мечтаната професия в реалния живот?"; 3.Раздел I "Осъзнаване на възможностите", Ниво Б, Упр. №5 „Необходимите професии“; 4. Раздел I "Осъзнаване на възможностите", Ниво Б, Упр. № 7 "Какво зная за образователната система"; 5.Раздел I, Ниво Б, Упр. № 6 "В семейството на професиите"; 6. Дискусия по тематичен филм „Познати и непознати професии“; 7. Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, Упр. № 2 „Планиране на свободното време“; 8. Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране и работа с интерактивни упражнения за VII кл.; 9. Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, упр. № 4 „Кои образователни алтернативи са подходящи за мен“; 10. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 11..Информация за прием по профили, специалности и видове училища след VII клас в община Шумен.	5	7	135	121
ОУ „Васил Левски“ – с. Градище	1.Раздел I, Ниво А, Упр. №1: „Пътят на хляба до нашата трапеза“; 2. Раздел I, Ниво А, Упр. №2: „Признаци за групиране на професиите“; 3.Раздел I, Ниво А, Упр. №2: „Признаци за групиране на професиите“; 4. Наръчник на кариерния консултант: Модул Светът на труда около нас – „Запознаване с професиите и труда	1. Обучение по „Програма за кариерно ориентиране в училищното образование“ Раздел I, Ниво А, Упр. № 3 „Имената на професиите“; 2. Дискусия по тематичен филм „Кариерното ориентиране в училищното образование“. 3. Обучение от Наръчник на кариерния консултант: Модул Светът на труда около нас – „Запознаване с професиите и труда на хората“ – „Влакче на професиите“ – ролева	7	7	72	70

	<p>на хората“; 5. Раздел I, Ниво А, Упр. №3: „Имената на професиите“; 6.Обучение от Наръчник на кариерния консултант: модул Изграждане на нагласи – „Влакче на професиите“. 7. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр.№3 „Какви качества притежавам?“. 8.Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 1 „Какви са моите предпочитания?“. 9. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 10.Обучение по Програма за кариерно ориентиране: Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр.№3 „Какви качества притежавам?“. 11. Раздел I, Ниво Б, упр. № 7 „Какво зная за образователната система?“.</p>	<p>игра; 4. Обучение по Програма за кариерно ориентиране: Раздел I, Ниво А, Упр. №2: „Признаци за групиране на професиите“; 5.Раздел I, Ниво А, Упр. №1: "Пътят на хляба до нашата трапеза“; 6. Наръчник на кариерния консултант: ролева игра „Познай моята професия“; 7.Дискусия по тематичен филм „Кариерното ориентиране в училищното образование“; 8.Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 1 „Какви са моите предпочитания?“. 9. Наръчник на кариерния консултант: „Познай моята професия“; 10. „Дърво на професиите“ – ролеви игра. 11. Раздел I „Осъзнаване на възможностите“, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 12. Дискусия по тематичен филм № 3 „Познатите и непознатите професии“; 13. Раздел II „Самоосъзнаване“, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 14 . Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, Упр. № 4 „Кои образователни алтернативи са подходящи за мен“; 15. „Наръчник на кариерния консултант“: Модул Себереализация: „Умения и инструменти за вземане на решения – самонаблюдение и самоконтрол“; 16. „Приложение № 1 - Държавен план-прием в VIII клас по профили и професии в профилираните и професионалните гимназии, в средните и обединените училища в област Шумен за учебната 2019/2020 година – дневна форма на обучение и дуална система на обучение“.</p>				
<p>ОУ „Панайот Волов“ – с. Мадара</p>	<p>1.Раздел I, Ниво Б, упр. № 7 „Какво зная за образователната система?“; 2. Раздел II, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам?“. 3. Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране и работа с интерактивни упражнения за VII кл., информация за професии и профили и професионални училища; 4. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б,</p>		<p>4</p>		<p>49</p>	

	<p>Упр.№ 6 „В семейството на професиите“; 5. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 1 „Какви са моите предпочитания?“; 6. Наръчник на кариерния консултант: „Познай моята професия“ и „Дърво на професиите“ – ролеви игри; 7. Обучение от Наръчник на кариерния консултант: Модул Светът на труда около нас – „Запознаване с професиите и труда на хората“. „Влакче на професиите“ – ролева игра; 8. Обучение по Програма за кариерно ориентиране: Раздел I, Ниво А, Упр. №2: „Признаци за групиране на професиите“.</p>					
<p>ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – с. Царев брод</p>	<p>Наръчник на кариерния консултант: Модул Светът на труда около нас – "Запознаване с професиите и труда на хората". „Влакче на професиите“ – ролева игра. 2.Обучение по Програма за кариерно ориентиране : Раздел I, Ниво А, Упр. №2: "Признаци за групиране на професиите" и упр. № 3 „Имената на професиите“. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр.№ 6 „В семейството на професиите“. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 1 „Какви са моите предпочитания?“. Наръчник на кариерния консултант: „Познай моята професия“ и „Дърво на професиите“ – ролеви игри. Раздел I, Ниво Б, упр. № 7 „Какво зная за образователната система?“. Раздел II, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам?“ Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране и работа с интерактивни упражнения за VIII кл. Регистрация в НПКО и попълване на</p>	<p>1. Обучение по „Програма за кариерно ориентиране Раздел I, Ниво А, Упр. № 3 „Имената на професиите“; 2. Дискусия по тематичен филм „Кариерното ориентиране в училищното образование”.3. Обучение от Наръчник на кариерния консултант: Модул Светът на труда около нас – „Запознаване с професиите и труда на хората“ – „Влакче на професиите“ – ролева игра; 4. Обучение по Програма за кариерно ориентиране: Раздел I, Ниво А, Упр. №2: „Признаци за групиране на професиите“. 5.Раздел I, Ниво А, Упр. №1: "Пътят на хляба до нашата трапеза“; 6.Ролева игра „Дърво на професиите“; 7.Дискусия по тематичен филм „Кариерното ориентиране в училищното образование“.8. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр.№ 6 „В семейството на професиите“; 9.Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 1 „Какви са моите предпочитания?“; 10. Дискусия по тематичен филм № 3 „Познатите и непознатите професии“; 11. Наръчник на кариерния консултант: „Познай моята професия“ – ролева игра. 12. Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, Упр. № 4 „Кои образователни</p>	<p>4</p>	<p>7</p>	<p>61</p>	<p>107</p>

	въпросници.	алтернативи са подходящи за мен“; 13. „Наръчник на кариерния консултант“: Модул Себереализация: „Умения и инструменти за вземане на решения – самонаблюдение и самоконтрол“; 14. „Приложение № 1 - Държавен план-прием в VIII клас по профили и професии в профилираните и професионалните гимназии, в средните и обединените училища в област Шумен за учебната 2019/2020 година – дневна форма на обучение и дуална система на обучение“.				
ПГИ	1. Раздел I „Осъзнаване на възможностите“, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 2.Раздел II „Самоосъзнаване“, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 3. Обучение от Наръчник на кариерния консултант: Модул Себереализация: „Умения и инструменти за вземане на решения – самонаблюдение и самоконтрол“; 4. Дискусия по тематичен филм № 13 „Какво трябва да зная за себе си, за да избира професия“.	1. Дискусия по тематичен филм № 13 „Какво трябва да зная за себе си, за да избира професия“; 2. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво В, Упр. № 8 „Моите силни и слаби страни“; 3. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 4. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 5.Раздел I, Ниво Б, упр. № 7 „Какво зная за образователната система“; 6. Среща с професията пожарникар; 6. Раздел III Учене за вземане на решение Упр. №4 „Алгоритъм за вземане на решение“; 7. Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, Упр. № 2 „Планиране на свободното време“; 8.Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво В, упр. № 10 „ Кога, къде и с какво искам да работя“; 9.Дискусия по тематичен филм 26 „Обяви за работа и документи за кандидатстване“. Презентация „Как да „спечеля“ интервю за работа? “.	8	12	186	269
ПЕГ „ Никола Вапцаров“	1. Раздел I "Осъзнаване на възможностите", Ниво Б, Упр. № 7 "Какво зная за образователната система?"; 2. Дискусия по тематичен филм № 3: "Познатите и непознати професии"; 3. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 3 " Какви качества притежавам?"; 4. Дискусия по тематичен филм № 6 „Изборът на професия – между	1. Раздел I "Осъзнаване на възможностите", Ниво Б, Упр. № 7 "Какво зная за образователната система?"; 2. Дискусия по тематичен филм № 3: "Познатите и непознати професии"; 3. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 4. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 5.Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, упр. № 4	6	18	130	462

	реалността и фантазията“; 5. Влизане в Национален портал за кариерно ориентиране и работа с интерактивни упражнения за VIII кл.; 6. Регистрация в НПКО и попълване на въпросници.	„Планиране на свободното време“; 3. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 6. Квадратът на „Декарт“; 7. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 8. Дискусия по тематичен филм № 9 „Професията отблизо“; 9. Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво В, упр. № 9 „Как да спечеля интервю за работа“; 10. Наръчник на кариерния консултант: Модул Умения при кандидатстване за работа, умения за подготовка на документи, умения за участие в подборни процедури – ролеви игри“; 11. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво В, упр. № 10 „Кога, къде и с какво искам да работя“; 12. Дискусия по тематичен филм 26 „Обяви за работа и документи за кандидатстване“; 13. Презентация „Как да „спечеля“ интервю за работа?“; 14. Наръчник на кариерния консултант: Модул Умения при кандидатстване за работа, умения за подготовка на документи, умения за участие в подборни процедури – ролеви игри“.				
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	1. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, Упр. № 1 „Как изглежда мечтаната професия в реалния живот?“; 2. Раздел I „Осъзнаване на възможностите“; 3. Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 4. Дискусия по тематичен филм № 2 „Кариерното ориентиране в училищното образование“; 5. Раздел II „Самоосъзнаване“, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 6. Раздел IV „Учене за осъществяване на преход“, Ниво Б, Упр. № 2 „Планиране на свободното време“; 7. Обучение от Наръчник на кариерния консултант: тренинг Самонаблюдение и самоконтрол –	1. Дискусия по тематичен филм № 13 „Какво трябва да зная за себе си, за да избира професия“; 2. Раздел IV, Ниво Б, Упр. № 2 „Планиране на свободното време“; 3. Раздел II, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 4. Раздел I. Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, Упр. № 1 „Как изглежда мечтаната професия в реалния живот?“; 5. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 6. Обучение от Наръчник на кариерния консултант: Модул Себереализация: „Умения и инструменти за вземане на решения – самонаблюдение и самоконтрол“; 7. Дискусия по тематичен филм № 13 „Какво трябва да зная за себе си, за да избира професия“; 8. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво В, упр. № 10 „Кога,	9	12	198	275

	„Умения за вземане на решения“; 8. Раздел III „Учене за вземане на решение“, Ниво Б, Упр. № 2 „Вземам решение стъпка по стъпка“.	къде и с какво искам да работя“; 9. Дискусия по тематичен филм 26 „Обяви за работа и документи за кандидатстване“. Презентация „Как да „спечеля“ интервю за работа? “; 10. Наръчник на кариерния консултант: Модул Умения при кандидатстване за работа, умения за подготовка на документи, умения за участие в подборни процедури – ролеви игри“.				
ПГССХТ	1. Раздел I „Осъзнаване на възможностите“, Ниво Б, Упр. № 5 „Необходими професии“; 2. Раздел II „Самоосъзнаване“, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 3. Дискусия по тематичен филм № 13 „Какво трябва да зная за себе си, за да избира професия“; 4. Раздел IV „Учене за осъществяване на преход“, Ниво Б, Упр. № 2 „Планиране на свободното време“.	1. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, упр. № 6 „В семейството на професиите“; 2. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 3. Дискусия по тематичен филм № 13 „Какво трябва да зная за себе си, за да избира професия“; 4. Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, Упр. № 4 „Планиране на свободното време“. 5. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво В, упр. № 10 „Кога, къде и с какво искам да работя“; 6. Дискусия по тематичен филм 26 „Обяви за работа и документи за кандидатстване“. Презентация „Как да „спечеля“ интервю за работа?“. 8. Наръчник на кариерния консултант: Модул Умения при кандидатстване за работа, умения за подготовка на документи, умения за участие в подборни процедури – ролеви игри“.	2	8	67	159
СУ „Васил Левски“	1. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 2. Дискусия по тематичен филм № 28 „Права и отговорности на служителя и работодателя“; 3. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 4. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 5. Дискусия по тематичен филм № 30 „Среща с моята професия“; 6. Интерактивни упражнения за X	1. Дискусия по тематичен филм № 13 „Какво трябва да зная за себе си, за да избира професия“; 2. Раздел IV, Ниво Б, Упр. № 2 „Планиране на свободното време“; 3. Раздел I "Осъзнаване на възможностите", Ниво В, упр. № 9 „Има ли връзка между учебните предмети, които харесвам и избора на професия?"; 4. Дискусия по тематичен филм № 13 „Какво трябва да зная за себе си, за да избира професия“; 5. Обучение от Наръчник на кариерния консултант: Модул Светът на труда около нас – "Запознаване с професиите и труда на хората"; 6. Обучение по Програма за кариерно ориентиране : Раздел I, Ниво А, упр. №2: "Признаци за групиране на професиите";	10	18	218	341

	<p>клас: Раздел IV Учене за осъществяване на прехода, Тема 2 „Какво е да си успешен в света на работата“; 7. Раздел I „Осъзнаване на възможностите“, Ниво Б, Упр. № 7 „Какво зная за образователната система“; 8. Дискусия по тематичен филм №3 „Познатите и непознатите професии“; 9. Раздел 1, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 10. Дискусия по тематичен филм 9 „И професиите имат имена“; 11. Раздел 1, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 12. Дискусия по тематичен филм 9 „И професиите имат имена“.</p>	<p>7.Раздел IV Учене за осъществяване на преход, , ниво В, упр. № 9 „Как да спечеля интервю за работа“; 8. Упр. № 10 „Моето първо интервю за работа“; 9.Обучение от Наръчник на кариерния консултант: Модул Светът на труда около нас – "Влакче на професиите“; 10.Обучение по Програма за кариерно ориентиране : Раздел I, Ниво А, упр. №2: "Признаци за групиране на професиите – оцветявки"; 11. Дискусия по тематичен филм № 9 „Професията отблизо“;12. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 13. Дискусия по тематичен филм № 15 „Пътят към успеха“; 14. Дискусия по тематичен филм № 13 „Какво трябва да зная за себе си, за да избира професия“; 15. Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, Упр. № 2 „Планиране на свободното време“; 16. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, упр. № 6 „В семейството на професиите“; 17. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 18.Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, упр. № 6 „ Какво зная за образователната система“; 19. Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б, упрл № 1 „Какви са моите предпочитания“.</p>				
<p>СУ „Сава Доброплодни“</p>	<p>1.Влизане в НПКО, разглеждане и работа с интерактивни упражнения за XI кл.; 2. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво В, Тема № 3“ Моят избор на висше образование“; 3. Регистрация и попълване на въпросници. Работа с рейтинговата система на ВУЗ в България; 4.Раздел I. Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, Упр. № 1 „Как изглежда мечтаната професия в реалния живот?"; 5. Раздел II. Самоосъзнаване, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам?“. </p>	<p>1. Раздел I „Осъзнаване на възможностите“, Ниво Б, Упр. № 6 „В семейството на професиите“; 2.Раздел II „Самоосъзнаване“, Ниво Б, Упр. № 3 „Какви качества притежавам“; 3. Раздел IV, Ниво Б, Упр. № 2 „Планиране на свободното време“; 4. Дискусия по тематичен филм № 3: "Познатите и непознати професии"; 5.Раздел III Учене за вземане на решение, Ниво Б, Упр. № 3 „Вземам решение стъпка по стъпка“; 6. Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво Б, упр. № 7 „Какво зная за образователната система?"; 7.Раздел II Самоосъзнаване, Ниво Б упр. № 6 „Кои ценности са важни за мен?"; 8. Дискусия по тематичен филм № 13 „Какво</p>	4	19	99	508

		<p>трябва да зная за себе си, за да избира професия“; 9. Дискусия по тематичен филм 10 „Професия и кариера“; 10. Раздел II Самоосъзнаване, ниво Б, упр. № 8 „Моите силни и слаби страни“; 11.Раздел III Учене за вземане на решение, ниво Б, упр. №1 „Има ли лесни решения“; 12.Раздел IV Учене за осъществяване на преход, Ниво Б, упр. № 5 „Как да постигна професионалната си цел?“; 13.Раздел I Осъзнаване на възможностите, Ниво В, упр. № 10 „ Кога, къде и с какво искам да работя“; 14.Дискусия по тематичен филм 26 „Обяви за работа и документи за кандидатстване“. Презентация „Как да „спечеля“ интервю за работа?“; 15.Наръчник на кариерния консултант: Модул Умения при кандидатстване за работа, умения за подготовка на документи, умения за участие в подборни процедури – ролеви игри“.</p>				
СУ“Трайко Симеонов“	<p>„Професионален ценностен профил“ – „Кои са най-значимите неща за мен в една професия?“; - „Личностен ценностен профил“ – „Кои са най-важните и спешни неща за мен в момента?“ - „Кои са правилата за успешно търсене на работа?“; - „Как да разпозная моите умения?“</p>		3		56	
СУ“Йоан Екзарх Български“	<p>- „Типове личности и професии“; - „Имената на професиите“;</p>	<p>- „Моите силни и слаби страни“; - Дискусия по тематичен филм №12 - „Какво трябва да зная за себе си за да избира професия“; - „Професии, които правят хората известни“; - „Какви са моите предпочитания?“; - „Как изглежда мечтаната професия в реалния живот?“ - Дискусия по тематичен филм №6 - „Изборът на професията – между реалността и фантазията“; -Интерактивни упражнения за VII клас – „Интереси и склонности“;</p>	2	13	47	310

		<ul style="list-style-type: none"> - „Необходими професии“ - „Имената на професиите“; - „В семейството на професиите“; - „По какво си приличаме и по какво се различаваме?“; - „Има ли връзка между учебните предмети, които харесвам и избора на професия?“ 					
ПГСАГ	<ul style="list-style-type: none"> - „Кои са правилата за успешно търсене на работа?“; - „Как да „спечеля“ интервю за работа?“; - „Моите силни и слаби страни“; - „Моите мотиви“ - „Лесно ли е да успееш в света на труда?“; - „Как изглежда мечтаната професия в реалния живот?“; - „Какво не трябва да допускам при избора на професия?“; - „Алгоритъм за вземане на решение“; - „Типове личности и професии“. Кои образователни алтернативи са подходящи за мен“; 	<ul style="list-style-type: none"> - „Моите мотиви“ - Интерактивни упражнения за IX клас. - Моите силни и слаби страни“; - Типове личности и професии“. - Дискусии по тематични филми ; - „Какво не трябва да допускам при избора на професия“; - "Кога, къде и с какво искам да работя?“; - "Лесно ли е да успееш в света на труда?“; - „Алгоритъм за вземане на решение“ 	8	8	135	160	
ППМГ “Нанчо Попович“	<ul style="list-style-type: none"> - „Алгоритъм за вземане на решение“; - „Какви качества притежавам“ - Дискусия по тематичен филм №12 – „Какво трябва да зная за себе си за да избира професия?“ 	<ul style="list-style-type: none"> - Дискусия по тематичен филм № 13 „Какво трябва да зная за себе си, за да избира професия“; - „Кои ценности са важни за мен?“; - Интерактивни упражнения за IX клас – „Моите мотиви“; - Дискусия по тематичен филм №15 – „Пътят на успеха“; - „Моите силни и слаби страни“; Дискусия по тематичен филм - Дискусия по тематичен филм №12 „Какво трябва да зная за себе си за да избира професия?“ 	3	4	76	98	
НУ“Княз Борис I“	<ul style="list-style-type: none"> - „Пътят на хляба до нашата трапеза“; - „Имената на професиите“; - „Признаци за групиране на 	<ul style="list-style-type: none"> - „Пътят на хляба до нашата трапеза“; - „Имената на професиите“; - Упр. “Познай моята професия“; - Дискусия по тематичен филм №3 - 	4	10	98	239	

	професиите“; - „Необходими професии“	„Познатите и непознатите професии“; - „Признаци за групиране на професиите“; - Дискусия по тематичен филм № 3: "Познатите и непознати професии"; - „Необходими професии“; - „Професии на миналото и професии на бъдещето“; - „Професиите в семейството“; Дискусия по тематичен филм № 8 „Потомственият избор на професия“;					
III ОУ „Димитър Благов“	- „В семейството на професиите“; - „Какви са моите предпочитания?“; - „Необходими професии“; - „По какво си приличаме и по какво се различаваме?“; - Интерактивни упражнения за VI клас – „Непознати професии“	- „Пътят на хляба до нашата трапеза“; - „Имената на професиите“; - „Признаци за групиране на професиите“; - „Какви качества притежавам?“; - „Професии по буква“; - „Професии и средства на труда“; - „Имената на професиите в моето училище“; - „Опознавам професиите“	7	16	170	390	
IX ОУ „Панайот Волов“	- „Признаци за групиране на професиите“; - Пътят на хляба до нашата трапеза“ - „Имената на професиите“; - „Какви са възможностите за продължаване на образованието след VII клас в Шумен „; - Интерактивни упражнения за VI клас – „Познай коя е професията?“	- „Пътят на хляба до нашата трапеза“; - „Имената на професиите“; - „Признаци за групиране на професиите“; - „Какви качества притежавам?“; - „Професии по буква“;	7	5	130	100	
SU „Панайот Волов“	- „Типове личности и професии“; - „Моите силни и слаби страни“; - „Какви качества притежавам“	- „Кои са правилата за успешно търсене на работа?“; - „Как да спечеля интервю за работа?“; - Интерактивни упражнения – „Моите мотиви“; Дискусия по тематичен филм №15 - „Пътят на успеха“; - Влизане в Националния портал за кариерно ориентиране. Попълване на тестове	3	4	61	88	

6.2. 6. Занимания по интереси

Заниманията по интереси включват:

1. дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения и изяви на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование, образованието за устойчиво развитие, както и за придобиване на умения за лидерство;
2. дейности, свързани с образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически участия и изяви по проекти, програми и други на общинско, областно, национално и международно равнище;
3. обучение по учебни предмети и модули, както и участие в дейности, чрез които се придобива допълнителна подготовка от учениците, определена в съответствие с чл. 85, ал. 3 ЗПУО.

Чрез заниманията по интереси се подкрепя развитието на ключовите компетентности научениците в областта на математиката, информатиката, природните науки и технологиите и се подпомага професионалното ориентиране на учениците.

Чрез заниманията по интереси се развиват интегрирането на ключовите компетентности, възпитанието в ценности, патриотичното, гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното възпитание, насърчаването на иновациите и креативното мислене на децата и учениците.

Заниманията по интереси се организират от детските градини, както и от общинските и държавните училища за учениците от I до XII клас в съответствие с желанието на родителите на децата, с желанието на учениците със съгласието на родителите, както и със спецификата на заниманията и с възможностите на детската градина или училището.

Заниманията по интереси може да се провеждат чрез различни организационни педагогически форми - клуб, състав, ансамбъл, секция, отбор и други.

През учебните 2016/2017 и 2017/2018 година във всички училища на територията на община Шумен се реализира проект BG05M2OP001-2.004-0004 „Развитие на способностите на учениците и повишаване мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности“ (Твоят час), финансиран по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

С училищната програма „Твоят час“ училищата планират дейностите по проекта: за преодоляване на обучителни затруднения; по интереси; за работа с родители и близки на ученици, застрашени от отпадане; за организиране на изяви на учениците, включени в извънкласните дейности; за участие в междуучилищни извънкласни дейности.

От втория срок на учебната 2018/2019 година съгласно промените в Наредбата за приобщаващото образование във всички училища има сформирани групи за занимания по интереси.

6.2.6.1. Занимания по интереси (без национални програми и проекти)

Училище	Населено място	Брой групи		Брой ученици	
		2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.	2017/ 2018 г.	2018/ 2019 г.
НУ „Илия Р. Блъсков“	Шумен	11	9	124	142
НУ „Княз „ Борис I“	Шумен	2	7	30	130
II ОУ „Д-р Петър Берон“	Шумен	5	10	65	176
III ОУ „Димитър Благоев“	Шумен	5	18	78	229
VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен		6		74

IX ОУ „Панайот Волов“	Шумен		10		122
СУ „Васил Левски	Шумен	5	8	68	83
СУ „Йоан Екзарх Български“	Шумен		26		483
СУ „Панайот Волов“	Шумен		17		225
СУ „Сава Доброплодни“	Шумен	6	38	78	494
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен		5		75
ПЕГ „Н.Й.Вапцаров“	Шумен	-	11	-	189
ППМГ „Нанчо Попович“	Шумен	-	15	-	240
ОУ „Васил Левски“	с. Градище	-	4	-	37
ОБУ „Христо Ботев“	с. Друмево	10	6	90	62
ОБУ „Христо Ботев“	с. Ивански	2	2	75	50
ОУ „Панайот Волов“	с. Мадара	1	3	12	30
ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод		4		56
ПГССХТ	Шумен		8		75
ПГИ	Шумен	12	12	198	168
ПГМЕТТ „Христо Ботев“	Шумен	1	12	9	143
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен		1		12
ПГСАГ	Шумен		16		161
СО „Младост“		6	6	60	65
СО № 2		3	3	50	50

6.2.6.2. Допълнителни педагогически услуги, предоставяни в детските градини през уч.2018/2019 г.

Детска градина	Населено място	Видове допълнителни педагогически услуги	Брой деца
ДГ „Звънче“	Шумен	Народни танци, Бойни изкуства, Детска работилница, Английски език	116
ДГ „Слънце“	Шумен	Народни танци, Бойни изкуства, Детска работилница, Английски език	210
ДГ „Латинка“	Шумен	Народни танци, Спортна гимнастика, Арт-изкуство, Английски език	138
ДГ „Брезичка“	Шумен	Народни танци, Латино танци, Английски език	136
ДГ „Смехорани“	Шумен	Английски език, Руски език, Народни танци, Латино танци, Футбол, Изобразително изкуство	70
ДГ „Конче вихрогонче“	Шумен	Хореография, Футбол, Изкуства, Английски език	92
ДГ „Светулка“	Шумен	Английски език, Народни танци, Карате, Изобразително изкуство	232
ДГ „Братя Грим“	Шумен	Народни танци, Бойни изкуства, Футбол	95
ДГ „Златна рибка“	Шумен	Народни танци, Арт работилница	76
ДГ „Чучулига“	кв. Дивдядово	Английски език, Народни танци	69
ДГ „Космонавт“	Шумен	Английски език, Народни танци, Мажоретен състав, Художествена гимнастика, Изобразително изкуство, Приложни изкуства, Футбол, Бойни изкуства, IT школа	391
ДГ „Дружба“	Шумен	Английски език, Народни танци	40
ДГ „Пролетна дъга“	Шумен	Английски език, Руски език, Народни танци, Аеробика, Футбол, Театрално	130

		изкуство	
ДГ „Изворче“	Шумен	Английски език, Народни танци, Мажоретен състав, Изобразително изкуство, Плуване, Футбол, ДВГ	293
ДГ „Щурче“	Шумен	Английски език, Народни танци, Йога, Тенис, Изобразително изкуство, Бийни изкуства, Футбол, Ритмична гимнастика	80
ДГ „Пчелица“	Шумен	Английски език, Руски език, Народни танци, Изобразително изкуство,, Футбол	157

6.3. Центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР)

В центровете за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР) се осъществява обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Общата подкрепа за личностно развитие в центровете за подкрепа за личностно развитие може да включва:

1. занимания по интереси за развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта и изяви по интереси;
2. кариерно ориентиране на учениците;
3. педагогическа и психологическа подкрепа, включително дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
4. грижа за здравето;
5. осигуряване на общежитие;
6. поощряване с морални и материални награди;
7. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
8. логопедична работа;
9. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти.

Общата подкрепа за личностно развитие се осъществява чрез:

1. включване на децата и учениците в организирани обучителни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически дейности на общинско, областно, национално и международно равнище, включително през ваканциите;
2. подпомагане на кариерното ориентиране на учениците чрез дейности, насочени към стимулиране на развитието на личностни качества и придобиването на социални компетентности;
3. участие на децата и учениците в организирани групи за занимания по интереси в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство;
4. участие на децата и учениците в общински, областни, национални и международни проекти, програми и форуми в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта, кариерното ориентиране на учениците, превенцията на насилието и преодоляване на проблемното поведение, педагогическата и психологическата подкрепа, логопедичната работа;
5. поощряване на децата и учениците с морални и материални награди за високи постижения в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта, както и за особен принос към развитието на центъра за подкрепа за личностно развитие, който представляват;

Дейностите в центровете за подкрепа за личностно развитие, насочени към развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата на децата и учениците в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта, се провеждат като: индивидуална работа; работа в

различни организационни педагогически форми; масови прояви и публични изяви. Групите за обучение може да бъдат постоянно действащи, временнодействащи през учебната година, временно действащи през ваканциите

Този вид подкрепа е включена в основните дейности на ЦПЛР-ОДК и ЦПЛР-УСШ „Хан Крум“. От учебната 2017/2018 г. формите от ОШИ „Анастас Стоянов“ са насочени към ЦПЛР-ОДК и двете структури са обединени. Дейността на ЦПЛР-ОДК се разшири и с преминаването на логопеди, психолози и кариерни консултанти към ЦПЛР-ОДК.

Област	Профил	Дейност
ЦПЛР-ОДК		
Област „Науки и технологии“	„Приложно-технически“	Школа „Математика“
		Клуб „Компютърен свят“
		Школа „Авиомоделизъм“
	„Хуманитарно-обществен“	Гражданско образование - „Шуменски детски парламент“
		Експедиция „Млад археолог“
Област „Изкуства“	„Музикално изкуство“	Детски хор „Бодра песен“
		Клуб „Устни хармоники“
		Школа „Китара“
		Школа „Цигулка“
		Школа „Пиано“
		Школа „Електронни инструменти и акордеон“
		Школа „Китара и поп и джаз пеене“
		Школа „Солфеж“
		Школа по народно пеене
	„Танцово изкуство“	Детски фолклорен ансамбъл „Веселяче“
		Школа „Балет“
	„Театрално изкуство“	Детско-юношески театър „БИС“
	„Изобразително и приложно изкуство“	Арт-школа
		Школа „Дърворезба“
		Школа „Моден дизайн“
	„Литературно творчество“	Ученически литературен клуб „Сладкодумци“
		Клуб „Журналист“

ЦПЛР-УСШ „Хан Крум“		
Спорт		Баскетбол
		Бойни изкуства
		Волейбол
		Лека атлетика
		Футбол
		Хандбал
		Художествена гимнастика
		Шахмат

6.4. Летни занимания по време с децата и учениците по време на ваканцията организират

Летни занимания по време с децата и учениците по време на ваканцията организират както ЦПЛР-ОДК и ЦПЛР-УСШ „Хан Крум“, така и Регионална библиотека „Стилиян Чилингиров“-Шумен, Регионален исторически музей-Шумен, народни читалища от населените места на общината.

Институция	Година/Брой деца и ученици			Вид занимания
	2017 г.	2018 г.	2019 г.	
ЦПЛР-ОДК	130	121	133	клубове, ателиета, школи
ЦПЛР-УСШ „Хан Крум“	42	89	108	
РБ „Стилиян Чилитнгиров“	353	423	432	ателиета, клубове занималня
РИМ	183	282	529	летен музей

Инициативи и обучителни дейности в други институции за периода 2017-2019 г.

Година	Инициативи и обучителни дейности (теми)/ Брой участвали деца и ученици от община Шумен	Масови прояви и публични изяви/ Брой участвали деца и ученици от община Шумен	Дейности, свързани с научно-изследователски проекти и участие на деца и ученици от община Шумен	Брой и видове специалисти, работещи с деца и ученици
ДПП „Шуменско плато“				
2017	Запознаване с Природния парк, правила за поведение в природата, опазване на околната среда, защитени територии/ няма данни	Обявяване на ПП „Шуменско плато“, Нац. Конкурс “Природата моето вдъхновение“, Ден на Земята, Ден на отворени врати, Ден на околната среда/ над 400 деца и ученици	6/ няма данни	2/ ст.експерт
2018	Запознаване с Природния парк, правила за поведение в	Обявяване на ПП „Шуменско плато“, Нац. Конкурс	7/ няма данни	2/ ст. експерт

	природата, опазване на околната среда, защитени територии/ няма данни	“Природата моето вдъхновение“, Ден на Земята, Ден на отворени врати, Ден на околната среда / над 400 деца		
2019	„Горска педагогика“, „Лесовъд за един ден“, запознаване с Природния парк, правила за поведение в природата, опазване на околната среда, защитени територии, „Лято без пожари“/ 500 деца и ученици	Обявяване на ПП „Шуменско плато“, Нац. Конкурс “Природата моето вдъхновение“, Ден на Земята, Ден на отворени врати, Ден на околната среда / 300 деца и ученици към 31.07.2109 г.	7/ няма данни	2/ст.експерти, сертифицирани в „Горска педагогика“
РИОСВ- Шумен				
2017 г.	Осъществяване на информационни кампании и инициативи за повишаване на екологичното съзнание и култура на различни групи от обществеността, чрез които се отбелязват дати от екологичния календар - Международния ден на влажните зони, Световния ден на водата, Седмицата на гората, Световния ден на Земята, Международния ден на биологичното разнообразие, Световния ден на околната среда, Европейската седмица на мобилността. Осъществени са общо 15 инициативи с деца и ученици от община Шумен - открити уроци, изложба от коледни картички и играчки от отпадъчни материали, спортно състезание, екодефиле на костюми от рециклирани материали, училищни екопразник, презентации и др. Общият брой на участвали деца и ученици в тях е 430 души.	Конкурс "Гората за децата" - 300 души Конкурс "Екоколеда" - 600 души	-	1 бр. - гл. експерт АФПД
2018 г.	Осъществяване на информационни кампании и инициативи за повишаване на екологичното съзнание и култура на различни групи от обществеността, чрез които се отбелязват дати от екологичния календар - Международния ден на влажните зони, Световния ден на водата, Седмицата на гората, Световния ден на Земята, Международния ден на биологичното разнообразие, Световния ден на околната среда, Европейската седмица на мобилността. Осъществени са общо 21 инициативи с деца и ученици от община Шумен - открити уроци, изложба от коледни картички и играчки от отпадъчни материали, спортно състезание, училищни екопразници, презентации, прожектиране на филми с екологична насоченост и др. Общият брой на участвалите деца и ученици в тях е 500 души.	Конкурс "Природата за водата" - 40 души Конкурс "Гората за децата" - 350 души Конкурс "Екоколеда" - 700 души	-	1 бр. - гл. експерт АФПД
2019 г.	Осъществяване на информационни кампании и инициативи за повишаване на екологичното съзнание и култура на различни групи от обществеността, чрез които се отбелязват дати от екологичния календар - Международния ден на влажните зони, Световния ден на водата, Седмицата на	Конкурс „Никой не оставя зад себе си“ - 36 проекта за електронна картичка с послание и 33 макета на воден обект – 100 души Конкурс „Мисли зелено – пази природата“ – 240	-	1 бр. - гл. експерт АФПД

гората, Световния ден на Земята, Международния ден на биологичното разнообразие, Световния ден на околната среда. Осъществени са общо 14 инициативи с деца и ученици от община Шумен - открити уроци, прожектиране на научно – популярни филми с екологична насоченост, екодебати, засаждане на храсти, презентации, игри, състезание за най – много събрани отпадъци, летни занимания с екологична насоченост. Общият брой на участвалите деца и ученици в тях е 840 души.	души		
---	------	--	--

6.5. Библиотечно-информационно обслужване

Библиотечно-информационното обслужване се осигурява чрез училищна библиотека и гарантира свободен достъп до информация на учениците от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.

Във всички училища има оборудвани компютърни кабинети и осигурен постоянен достъп до интернет.

Във всички детски градини е осигурен постоянен достъп до интернет. За подобряване на качеството на предучилищното образование е необходимо въвеждането на съвременни ИКТ при работа с децата, чрез осигуряване на повече компютърни конфигурации със съответния софтуер, мултимедии и други средства.

Спортна база и Библиотечно-информационно обслужване през учебната 2018/2019 година

Детска градина/ Училище	Населено място	Спортна база			Постоянен интернет	Библиотека – брой/ Библиотекар – брой	Компютърни кабинети – брой / компютри - брой	Специализирани кабинети за обучение и предоставяне на подкрепа за личностно развитие - видове и брой
		Наличие на физкултурен салон	Наличие на детска/спортна площадка	Осигуреност със спортни пособия и съоръжения				
ДГ „Звънче“	Шумен	-	да	да	да	-	-/7	
ДГ „Слънце“	Шумен	-	да	да	да	-	-/16	
ДГ „Латинка“	Шумен	-	да	да	да	-	-/5	

ДГ „Брезичка“	Шумен	-	да	да	да	-	-/8	
ДГ „Смехорани“	Шумен	-	да	да	да	-	-/7	1 логопед/психолог
ДГ „Конче вихрогонче“	Шумен	да	да	да	да	-	-/8	
ДГ „Буратино“	кв. Макак	да	да	да	да	-	-/4	
ДГ „Светулка“	Шумен	-	да	да	да	2/-	-/9	2 логопедични
ДГ „Братя Грим“	Шумен	да	да	да	да	-	-	2
ДГ „Златна рибка“	Шумен	-	да	да	да	-	-	
ДГ „Чучулига“	кв. Дивдядово	да	да	да	да	-	-/4	
ДГ „Космонавт“	Шумен	да	да	да	да	-	-/12	1
ДГ „Дружба“	Шумен	-	да	да	да	-	-/9	1
ДГ „Пролетна дъга“	Шумен	-	да	да	да	-	-/13	1 логопед/психолог
ДГ „Изворче“	Шумен	да	да	да	да	-	-	
ДГ „Щурче“	Шумен	да	да	да	да		-	1 логопедичен
1 ДГ „Пчелица“	Шумен	да	да	да	да	1/-	-	1 логопедичен
ДГ „Червената шапчица“	с. Вехтово	-	да	да	да	-	-	
ДГ „Осми март“	с. Градище	да	да	да	да	-	-	
ДГ „Добри Люцканов“	с. Дибиш	-	да	да	да	-/2	-	
ДГ „Камбанка“	с. Друмево	-	да	да	да	-	-	
ДГ „Снежанка“	с. Ивански	-	да	да	да	-/5	-	
ДГ „Мадарски конник“	с. Мадара	-	да	да	да	-1	-	
ДГ „Радост“	с. Новосел	-	да	да	да	-	-	
ДГ „Славейче“	с. Салманово	-	да	да	да	-	-	
ДГ „Калинка“	с. Струйно	-	да	да	да	-/2	-	
ДГ „Щастливо детство“	с. Царев брод	-	да	да	да	-/1	-	
ДГ „Васил Левски“	с. Черенча	не	да	да	да	-/2	-	
НУ „Илия Р. Блъсков“	Шумен	да	да	да	да		1/24	1 логопед
НУ „Княз Борис I“	Шумен	пригодения класна стая	да	да	да	1/-	1/22	1 ресурсен 1 логопед
II ОУ „Д-р Петър Берон“	Шумен	да	да	да	да	-	1/24	2
III ОУ „Димитър Благоев“	Шумен	-	да	да	да	1/1	2/30	1 ресурсен 1 психолог
VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен	да	-	-	да	-	-	2 ресусни

								1 логопед 1 психолог 1 пед.съветник 1 пом.учител
IX ОУ „Панайот Волов“	Шумен	да	да	да	да	-	2/22	
СУ „Васил Левски	Шумен	да	да	да	да	1/1	3/30	
СУ „Йоан Екзарх Български“	Шумен	да	да	да	да	1/1	3/66	1 ресурсен
СУ „Панайот Волов“	Шумен	да	да	да	да	1/0,5	5/80	1 ресурсен 1 психолог 1 пед.съветник 1 занимания по интереси
СУ „Сава Доброплодни“	Шумен	да	да	да	да	1/1	4/100	
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	да	да	да	да	1/-	2/30	1 ресурсен
ПЕГ „Н.Й.Вапцаров“	Шумен	да	да	да	да	1/1	2/30	
ППМГ „Нанчо Попович“	Шумен	да	да	да	да	1/1	4/80	1
ОУ „Васил Левски“	с. Градище	пригодения класна стая	да	да	да	1/-	1/27	1 ресурсен
ОБУ „Христо Ботев“	с. Друмево	пригодена класна стая	да	да	да	1/-	1/17	
ОБУ „Христо Ботев“	с. Ивански	-	да	-	да	-	1/15	
ОУ „Панайот Волов“	с. Мадара	да	да	да	да	1/-	1/10	1 ресурсен
ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод	да	да	да	да	1/-	1/10	
ПГССХТ	Шумен	да	да	да	да	-	-	
ПГИ	Шумен	да	да	да	да	1/1	3/70	
ПГМЕТТ „Христо Ботев“	Шумен	да	да	да	да	1/-	7/131	1
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен	да	да	-	да	1/-	2	1
ПГСАГ	Шумен	да	да	да	да	1/1	4/60	1
СО „Младост“	Шумен				да	-		
СО № 2	Шумен		да	да	да	1/-	1/3	

6.6. Грижа за здравето

Грижа за здравето се осигурява чрез гарантиране на достъп на децата и учениците до медицинско обслужване и програми за здравно образование и за здравословен начин на живот (ЗПУО чл. 183), в съответствие с държавният образователен стандарт за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

Здравето на децата и учениците се наблюдава от медицински специалисти, работещи в здравните кабинети в детските градини и училища.

Медицинските специалисти от здравните кабинети на детските заведения и училищата осъществяват следните дейности:

- провеждане на профилактични дейности за предотвратяване или ограничаване на рисковите фактори в детските заведения и училищата;
- организиране и участие в регионални, национални и международни програми, свързани с профилактика и промоция на здравето на децата и учениците;
- организиране и провеждане на програми за здравно образование на децата и учениците;
- участие в образователното и професионалното ориентиране на учениците при преминаване в по-горна степен на обучение;
- наблюдение на физическото развитие и определяне на физическата дееспособност на децата и учениците;
- участие в подготовката, подбора и провеждането на различните форми на отдых, туризъм и обучение на децата и учениците.

Детска градина/ Училище	Населено място	Брой мед. кабинети	Брой мед. лица	Брой деца и ученици с хронични заболявания
ДГ „Звънче“	Шумен	1	2	141
ДГ „Слънце“	Шумен	2	2	29
ДГ „Латинка“	Шумен	1	2	-
ДГ „Брезичка“	Шумен	2	2	-
ДГ „Смехорани“	Шумен	1	1	1
ДГ „Конче вихрогонче“	Шумен	1	1	-
ДГ „Буратино“	кв. Макак	-	-	1
ДГ „Светулка“	Шумен	2	2	9
ДГ „Братя Грим“	Шумен	2	2	6
ДГ „Златна рибка“	Шумен	1	1	-
ДГ „Чучулига“	кв. Дивдядово	1	1	-
ДГ „Космонавт“	Шумен	2	3	16
ДГ „Дружба“	Шумен	1	1	10
ДГ „Пролетна дъга“	Шумен	2	2	7
ДГ „Изворче“	Шумен	1	1	-
ДГ „Щурче“	Шумен	1	1	-
ДГ „Пчелица“	Шумен	1	1	-
НУ „Илия Р. Блъсков“	Шумен	1	1	-
НУ „Княз Борис I“	Шумен	1	1	32
II ОУ „Д-р Петър Берон“	Шумен	1	1	-
III ОУ „Димитър Благоев“	Шумен	1	1	23

VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен	-	1	-
IX ОУ „Панайот Волов“	Шумен	1	1	4
СУ „Васил Левски	Шумен	1	2	31
СУ „Йоан Екзарх Български“	Шумен	1	1	47
СУ „Панайот Волов“	Шумен	1	2	25
СУ „Сава Доброплодни“	Шумен	1	2	23
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	1	1	3
ПЕГ „Н.Й.Вапцаров“	Шумен	1	1	15
ППМГ „Нанчо Попович“	Шумен	1	1	87
ПГССХТ	Шумен	1	1	6
ПГИ	Шумен	1	1	1
ПГМЕТТ „Христо Ботев“	Шумен	1	1	-
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен	1	1	4
ПГСАГ	Шумен	1	1	2

Медицинското обслужване в детските градини в град Шумен се осъществява в 22 разкрити и оборудвани здравни кабинети от 25 специалисти по здравни грижи /медицински сестри/. В яслените групи на детските градини са заети 10 медицински сестри. Персоналът работи по утвърден график за работа на медицинските специалисти от „Детско и училищно здравеопазване“. Той дава възможност за оптимално обезпечаване на медицинското обслужване на децата в детските градини с наличния кадрови състав.

Медицинското обслужване в училищата в град Шумен се осъществява в 17 разкрити и оборудвани здравни кабинети от 21 специалисти по здравни грижи /медицински фелдшери и медицински сестри/.

Детските градини и училищата в селата на община Шумен не разполагат със здравни кабинети и при необходимост ползват услугите на ОПЛ.

Медицинските специалисти от здравните кабинети осъществяват следните дейности: профилактика и промоция на здравето; оказване на спешна помощ при инциденти; наблюдение на физическото развитие и определяне физическата способност на учениците; организиране и провеждане на програми за здравно образование; участие в регионални и национални здравни програми и проекти; участие в подготовката, подбора и провеждане на профилактични и противоепидемични дейности за предотвратяване възникването и ограничаване разпространението на заразните и паразитните заболявания; регистриране здравното състояние на учениците в здравно-профилактични карти и изготвяне на анализ въз основа на данните, получени от личния лекар. За тази цел работещите в здравните кабинети поддържат постоянна връзка с личните лекари и имат актуална информация за здравословното състояние на подрастващите и проведените имунизации. Медицинските специалисти имат и ангажимента да проследяват и контролират факторите на средата, в която се обучават учениците, учебния режим, храненето и спортната дейност.

6.6.1. Данни за община Шумен от РЗИ

	2017 г.	2018 г.
Брой деца (от 0 до 17 г.)	14 148 (момчета – 7 326; момичета – 6 822)	14 160 (момчета – 7 327; момичета – 6 833)
Брой ученици (от 7 до 19 г.)	10 192 (момчета – 5 255; момичета – 4 937)	10 369 (момчета – 5 353; момичета – 5 016)
Регистрирани заболявания при децата (от 0 до 17 г.) – брой	54 837	58 809
Новооткрити заболявания при децата (от 0 до 17 г.) – брой	9 793	9 211
Регистрирани вродени аномалии при децата (от 0 до 17 г.) – брой	473	454
Новооткрити вродени аномалии при децата (от 0 до 17 г.) – брой	129	124
В община Шумен не са регистрирани деца и ученици без личен лекар.		

6.6.2. Инициативи и мероприятия за периода 2017-2019 г. проведени от РЗИ – Шумен на територията на община Шумен:

През 2017 г.

Кампании - 13 броя (14.02. - Ден на влюбените, 07.04 - Международен ден на здравето, 17.05. - Международен ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН, 31 май - Световен ден без тютюн, 26 юни - Световен ден за борба с наркоманиите, 03.08-14.08.2017 г. - Лятна АНТИСПИН кампания, 01.08.-07.08.2017 г. - Световна седмица на кърменето, 29 септември - Световен ден на сърцето, 20 октомври - Световен ден за борба с остеопорозата, 30 октомври - Ден на експушача, 17 ноември - Международен ден без тютюнопушене, Кампания по повод Седмицата за борба със затлъстяването, 1 декември - Световен ден за борба с ХИВ/СПИН).

Масови прояви - 12/1625 участника:

1. Хепънинг по повод II етап от Националната АНТИСПИН кампания - 120 участника;
2. Викторина на тема: „Любов, сигурност, доверие...” - 67 участника;
3. Награждаване на призьорите в конкурс за детска рисунка с мото: „Любов, сигурност, доверие...” - 72 участника;
4. Концерт под надслов „Обичам да играя и да пея и здравословно да живея“ в рамките на инициативата „Пролетна седмица на здравето 2017 г.“
5. Хепънинг и скринингова кампания за измерване на въглеродния оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта на пасивни и активни пушачи с уред „Smoker Lyzer“ в арт-пространството на пл. „Освобождение“ № 1 гр Шумен;
6. Хепънинг „Ваканция без риск“;
7. Във връзка с Националната програма за превенция на хроничните незаразни болести, Регионална здравна инспекция - Шумен се присъедини към станалата традиция инициативата на супермаркети „BulMag“ - „ШУМЕН БЯГА“. РЗИ - Шумен предостави на всички желаещи възможност за измерване на въглеродния оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта с уред „Smoker Lyzer“;

8. Организиране и участие в кампания по повод 20 октомври - Световен ден за борба с остеопорозата - презентация на д-р Стоян Тодоров в залата на Диагностично-консултативен център (ДКЦ I) гр. Шумен.
  9. Организиране и провеждане на четвърто издание на спортен празник „Спортът е здраве 4“, като част от Националната програма за превенция на хроничните незаразни болести (НППХНБ) 2014-2020 г, съвместно с Общински здравен център (ОЗЦ) гр. Шумен и със съдействието на Община Шумен;
  10. Кампания във връзка със 17 ноември - Международен ден без тютюнопушене със Скринингова кампания за измерване на въглеродния оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта на пасивни и активни пушачи с уред „Smoker Lyzer“ в Шуменски университет „Еп. Константин Преславски“ - 2/47 участника, от които в Корпус I - 26 участника и в Корпус II - 21 участника;
  11. Скринингова кампания за измерване на въглеродния оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта на пасивни и активни пушачи с уред „Smoker Lyzer“ в СУ „Сава Доброплодни“ гр. Шумен (11 участника).
  12. Организиране и провеждане на лекция и беседа на тема: „Синтетична дрога“ с лектор д-р Петко Загорчев, токсиколог, с ученици от IX и X клас на СУ „Йоан Екзарх Български“, СУ „Сава Доброплодни“, СУ „Панайот Волов“ и Професионална гимназия по икономика в залата на Диагностично-консултативен център (ДКЦ I) в гр. Шумен - 81 участника.
- Лекции, беседи, презентации и видеопокази – 158/2708: НППХНБ - 71/1475: (24/518 - тютюнопушене; 22/435 - здравословно хранене; 8/97 – двигателна активност; алкохол - 17/425); ЗСЛНП - 38/616 от тях на тема: НППХНБ - 16/272 и по други програми - 22/334; ХИВ/СПИН-16/280 участника; План за действие за изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците - 7/129; Психично здраве - 10/219; Сексуално и репродуктивно здраве - 5/101; Околна среда и здраве - 9/146; Туберкулоза - 2/22.*

През 2018 г.

Кампании - 14 броя (14.02. - Ден на влюбените, 07.04 - Международен ден на здравето, 17.05. - Международен ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН, 31 май - Световен ден без тютюн, 26 юни - Световен ден за борба с наркоманиите, 03.08-14.08.2017 г. - Лятна АНТИСПИН кампания, 01.08.-07.08.2017 г. - Световна седмица на кърменето, 29 септември - Световен ден на сърцето, Национална информационно-скринингова кампания „Попитайте хематолога“, 16 октомври - ден за рестартиране на сърцето, 20 октомври - Световен ден за борба с остеопорозата, 17 ноември - Международен ден без тютюнопушене, кампания по повод Седмицата за борба със затлъстяването, 1 декември - Световен ден за борба с ХИВ/СПИН).

Масови прояви - 9/1691 участника: Инициатива на РЗИ - Шумен „Седмица на здравето 2018“ в партньорство с ОЗЦ гр. Шумен и БМЧК гр. Шумен и с участието на ученици от десет училища от гр. Шумен в пространството пред Народно читалище „Добри Войников-1856“;
Кампания по повод 31 май - Световен ден без тютюн със скринингова кампания за измерване на въглеродния оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта на пасивни и активни пушачи с уред „Smoker Lyzer“ в Градска градина на гр. Шумен - 32 участника; Отбелязване на 24 март - Световен ден за борба с туберкулозата със семинар с медицински специалисти на тема: „Актуални акценти в профилактиката на туберкулозата“ с гост-лектор, специалист по пневмология и фтизиатрия в МБАЛ - Шумен - 47 участника; Хепънинг „Ваканция без риск“; Кампания във връзка със 17 ноември - Международен ден без тютюнопушене със Скринингова кампания за измерване на въглеродния оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта на пасивни и активни пушачи с уред „Smoker Lyzer“ в Шуменски университет „Еп. Константин Преславски“ - 1/47 участника; Скринингова кампания за измерване на въглеродния оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта на пасивни и активни пушачи с уред „Smoker Lyzer“

в СУ „Сава Доброплодни“ гр. Шумен (11 участника); РЗИ - Шумен организира първата открита тренировка Пилатес за ученици с цел популяризиране и на други форми за повишаване на двигателната активност и настроение; Откриване на кампания с акцент върху превенцията, образованието и информираността за ХИВ/СПИН за 2018 г. в Актова зала на СУ „Йоан Екзарх Български“ гр. Шумен и награждаване на призьорите в конкурса за изготвяне на мото за целогодишната информационна кампания през 2018 г. – 86 участника. *Лекции, беседи, презентации и видеопозази* - 158/2708: НППХНБ - 78/1528: (29/555 - тютюнопушене; 21/267 - здравословно хранене; 8/120 - двигателна активност; алкохол - 20/586); ЗСЛНП - 53/886 от тях на тема: НППХНБ - 15/272 и по други програми - 22/334; ХИВ/СПИН - 16/280 участника; План за действие за изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците - 7/129; Психично здраве - 10/219; Сексуално и репродуктивно здраве - 5/101; Околна среда и здраве - 9/146 и Туберкулоза - 2/22.

Към 30.06. 2019 г.

Проведени здравно-информационни и образователни кампании сред населението - 6 бр: (14.02. - II етап от Националната АНТИСПИН кампания; 24.03. - Световен ден за борба с туберкулозата; Кампания „Седмица на здравето 2019“ по повод 7 Април; Кампания по повод 19 май - Международен ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН; Кампания по повод 31 май - Световен ден без тютюн; Кампания по повод 26 юни - Световния ден за борба с наркоманиите).

Проведени учебни дейности (беседи, курсове, семинари и др.) сред различни рискови и възрастови групи сред населението - 67 бр. (деца от ДГ, ученици, медицински специалисти, лица в неравностойно положение, пенсионери).

6.7. Осигуряване на общежитие

В община Шумен общата подкрепа - осигуряването на общежитие се осъществява в Средношколско общежитие „Младост“ и Средношколско общежитие № 2, както и в общежитията към ПГССХТ и ПГСАГ В общежитията се настаняват ученици от 8 до 12 клас от всички населени места както от община Шумен, така и от други общини. Общежитията осъществяват следните дейности: настаняване на ученици; осигуряване на условия за организиране и провеждане на самоподготовка на учениците; провеждане на консултации по учебни предмети и индивидуална работа; подпомагане интелектуалното, емоционалното и физическото развитие и социалната адаптация на учениците; подпомагане професионалната насоченост и придобиването на компетентности, необходими за успешна реализация; подпомагане формирането на нагласи и мотивация за учене; формиране отношения на толерантност и уважение; организиране и провеждане на занимания по интереси; работа с родители.

Имотите, предоставени за управление и ползване от СО „Младост“ и СО № 2 са общинска собственост.

СО „Младост“ ползва два етажа (4 и 5) от сграда заедно с други институции от социалната сфера. СО № 2 се помещава в самостоятелна сграда на 4 етажа. Учениците в СО „Младост“ и СО № 2 са настанени апартаменти (две стаи със санитарен възел и баня). Общежитието на ПГССХТ - Шумен е разположено в двора на училището, в съседство със сградата на Гимназията. Сградата на общежитието е на 4 етажа. Общежитието разполага със 84 стаи за ученици.

Капацитетът на двете средношколски общежития през учебната 2018/2019 г. бе запълнене почти на 100 %.

6.8. Поощряване с морални и материални награди

Децата и учениците се поощряват с морални и с материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование; като награди могат да се учредяват от Министъра на образованието и науката, Началника на РУО, Кмета на общината и Директора на институцията

Този вид подкрепа и до сега се осигурява от училищните ръководства и от община Шумен. Общината стимулира и подкрепя морално и материално творческите изяви на даровити деца и ученици чрез проведени конкурси, спортни състезания, индивидулни награждавания за деца с високи постижения на областни и национални конкурси. Ежегодно Фбщински съвет-Шумен приема *Програма на мерките за закрила на деца и ученици с изявени дарби от общинските и държавни училища в община Шумен*. Съгласно Програма на мерките за закрила на деца и ученици с изявени дарби от общинските и държавни училища в община Шумен ежегодно се изплащат стипендии и финансово се подпомагат талантиливи деца и ученици

2017 г.			2018			до 10.07.2019 г.		
стипендия	5 ученици	Област наука - 2; Област изкуство-1; Област спорт-2.	стипендия	7 ученици	Област наука-2; Област изкуство-1; Област спорт-4.	стипендия	8 ученици	Област наука-5; Област спорт-3.
Еднократна финансово подпомагане	37 ученици	Област наука - 7; Област изкуство-24; Област спорт-6.	Еднократна финансово подпомагане	80 ученици	Област наука-50; Област изкуство-27; Област спорт-3.	Еднократна финансово подпомагане	67 ученици	Област наука-50; Област изкуство-16; Област спорт-1.

6.9. Стипендии

В следващата таблица са представени данните от училищата за получаваните месечни от учениците от училищата на територията на община Шумен за учебните 2017/2018 и 2018/2019 години съгласно ПМС № 328/2017 г. за условията и реда за получаване на стипенди от учениците след завършено основно образование

Училище	Учебни години	Месечни стипендии – брой ученици по класове						Еднократни стипендии – брой ученици по класове	
		постигнати и образов. резултати	подпомагане на достъпа до образование и предотвратяване на отпадането	подпомагане на ученици с трайни увреждания	ученици без родители	ученици, които се обучават в дуална система на обучение в класовете от първи гимназиален етап	ученици, които са приети в 8 клас по защитените от държавата специалности от професии или специалности от професии, за които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда, и се обучават по тези специалности по време на учебната година	преодоляване от ученика на еднократни социални обстоятелства, свързани с достъпа му до образование и/или специалности по професии	постигнати високи резултати от ученика в учебната дейност или в дейности в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта.
СУ „Васил Левски	2017/2018	8	10	3	1			3	2
	2018/2019	8	4	4	1			1	4
СУ „Йоан Екзарх Български“	2017/2018	112	63		28				
	2018/2019	96	77	27					2
СУ „Панайот Волов“	2017/2018	46	34		11			3	
	2018/2019	57	57	1	10			2	
СУ „Сава Доброплодни“	2017/2018	93	44	6					22
	2018/2019	96	46	6	1			2	
СУ „Трайко Симеонов“	2017/2018	1	2	6	6				
	2018/2019	1	4	2				1	
ПЕГ „Н.Й.Вапцаров“	2017/2018	351	107	2	34				
	2018/2019	314	111	4	27				3
ППМГ „Нанчо Попович“	2017/2018	454	35	4	46				
	2018/2019	533	21	3	36				
ПГСХТ	2017/2018	6	12	3	17			8	
	2018/2019	14	19	6	27			2	
ПИ	2017/2018	78	82	5	22			2	6
	2018/2019	99	93	1	25				4
ПГМЕТТ „Христо Ботев“	2017/2018								
	2018/2019	40	103	2	33		18	31	28
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	2017/2018	11	59		7			124	
	2018/2019	9	62		8			132	
ПГСАГ	2017/2018	28	30	1	19	10			22
	2018/2019	30	36	1	19	20		3	31

6.10. Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение

Детските градини, училищата и центрове за подкрепа за личностно развитие са длъжни да осъществяват тези дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес, като видовете и съдържанието им са подчинени на обща училищна политика и се разработват самостоятелно от училищната общност

Дейностите за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение имат за цел изграждане на позитивен организационен климат в училището, включително чрез психологическа подкрепа. Психологическата подкрепа е насочена към учениците, учителите, директора, заместник-директора (заместник-директорите) и родителите. Психологическата подкрепа се осъществява от психолог или педагогически съветник и включва:

1. създаване на условия за сътрудничество и ефективна комуникация между всички участници в образователния процес;
2. предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на насилието и за преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците;
3. извършване на групова работа с ученици и/или кризисна интервенция;
4. работа със средата, в която е детето или ученикът - семейството, връстниците

Дейностите по превенция и интервенция се разработват въз основа на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище и на алгоритъма за неговото прилагане във всяка образователна институция.

За преодоляване на проблемното поведение на детето или ученика и за справяне със затрудненията му с приобщаването в образователния процес и в училищната среда, с участието му в дейността на институцията и с поведенческите му прояви се прилагат една или повече от следните дейности за въздействие върху вътрешната мотивация:

1. обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;
2. използване на посредник при решаване на конфликт в училище;
3. консултиране на детето или ученика с психолог;
4. консултиране на детето или ученика с педагогически съветник;
5. създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и за решаване на конфликти по ненасилствен начин;
6. насочване на детето или ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
7. индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
8. участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;
9. други дейности, определени в правилника за дейността на институцията

Дейности по превенция на агресията и преодоляване на проблемното поведение реализират Училищните комисии за превенция на тормоза, насилието и противообществените прояви сред учениците, обособени в училищата на територията на общината.

Всичко това е обобщено в следната таблица:

Училище	Населено място	Информация за осъществени дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение чрез включване на отделни ученици (брой ученици) в дейности съгласно чл. 45 от Наредбата за приобщаващото образование за въздействие върху вътрешната мотивация и за оказване на психологическа подкрепа за учебната 2018/2019 година	Информация за инциденти, мерки и дейности, свързани с прилагане на Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование	Информация за инциденти (извън тези по Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование) в образователната институция за периода 2017 -2019 година.
НУ „Илия Р. Блъсков“	Шумен			8 случая на физическа агресия, 12 случая на вербална агресия и 2 случая на вандализъм. Своевременно са осъществени срещи с родителите на участващите ученици и са взети мерки за недопускане на подобно поведение.
III ОУ „Димитър Благоев“	Шумен	Сформиран и работи ученически парламент с програма и дейности приети на Педагогически съвет. В дейностите са включени различни ученици с проблемно поведение, с цел превенция на насилието, приобщаване към училищния живот и формиране на вътрешна мотивация за учене и развитие на индивидуалните възможности. Ученици участваха в „Лидерска академия“ в гр. Сливен за възпитание в толерантност, разбиране, приемане и уважение към различията по програма на ЦМЕДТ „Амалипе“		
VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен	Проведени разговори с учениците, индивидуална подкрепа, насочване към занимания по интереси	Физическа агресия . Дейности: обсъждане на проблема, проведени разговори, срещи с представители на ОЗД, консултиране с педагогически съветник индивидуална подкрепа и налагане на санкция	
СУ „Васил Левски	Шумен	В училището е назначен на пълен щат педагогически съветник, който през 2018/2019 учебна година е работил по график с 49 ученици за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение. Отделно от		2018 г.: 1 инцидент, за който е уведомено в изискваните срокове РУО – Шумен, във връзка с прекъснат учебен

		консултациите по график са извършвани дейности при всеки конкретен случай на възникнал конфликт.		процес поради възникнал пожар при извършване на ремонтни дейности на покрива на училището по проект BG16RFOP001-1.014-0002-001 на Община Шумен с предмет „Извършване на строително-монтажни работи при реализация на обект: „Реконструкция/основен ремонт и внедряване на енергоефективни мерки на СУ „Васил Левски“.
СУ „Йоан Екзарх Български“	Шумен	Оказана е подкрепа на 23 ученици с проблемно поведение. Осъществени са следните дейности: 1. Обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му 2. Консултативна дейност на ученици и педагогически специалисти 3. Проведени срещи и разговори с ученици и родители, класни ръководители 4. Насочване на ученика към занимания, съобразени с неговите потребности. 5. Организираны срещи с представители на ОЗД.	Регистрирани са четири случая, които са от първо и второ ниво на насилие и тормоз между учениците, като за три от тях е уведомено РУО – Шумен.	
СУ „Панайот Волов“	Шумен	Превенция на насилието на ниво клас – провеждане на беседи, решаване на казуси, разиграване на ситуации. „Деца помагат на деца” – по- големи ученици от УС са в помощ на класните ръководители при разглеждане на теми, свързани с насилието и тормоза. Превенция на насилието на ниво училище – Изготвяне на табла, радиопредавания, представяне на презентации. Провеждане на Ден на розовата фланелка, раздаване на флаери. За повишаване на вътрешната мотивация и оказване на психологическа подкрепа са консултирани 89 ученици от педагогическия съветник. Обща подкрепа за личностно развитие чрез консултиране и от училищния психолог.		2 инцидента през 2018/2019 учебна година: спъване и падане в училищния двор с последствия нараняване и консулт с лекар и последващо лечение.

		Включените ученици в дейности в полза на училището са 1		
СУ „Сава Доброплодни“	Шумен	<p>Проведени разнообразни дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение чрез включване на отделни ученици (брой ученици) в дейности съгласно чл. 45 /41/ от Наредбата за приобщаващото образование за въздействие върху вътрешната мотивация и за оказване на психологическа подкрепа. В ЧК в класовете се разглеждат теми, свързани с превенция на насилието. Провеждат се консултации с ученици при емоционални и поведенчески затруднения, конфликти със съученици, за преодоляване на проблемно поведение, кибертормоз, допълнителни консултации, свързани с налагане на санкции за неизпълнение на задълженията, предвидени в ЗПУО и риск от отпадане.</p> <p>Общ брой консултации с ученици 2466 Общ брой консултации с родители 846</p> <p>На сайта на училището е предоставена информация за добри практики за превенция на насилието и агресията и практически насоки за действията, които учители и ученици трябва да предприемат в случай на инцидент, на насилие и в други критични ситуации</p>	<p>Инциденти: вербална агресия – 1 , физическа агресия – 1</p> <p>Дейности свързани с подкрепа на процеса за приобщаващо образование прилагане на Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.</p> <p>Увеличаване на ефективността на дежурства на учители и ученици, така че да бъдат обхванати всички рискови зони, където възникват ситуациите на тормоз.</p> <p>Обсъждане на теми, касаещи тормоза над учениците в училище, тъй като учениците не разбират какво всъщност представлява тормозът над съученици и какво отражение може да има върху личностното развитие и на тормозещия и на тормозения;</p> <p>Идентифициране на учениците, които са участвали в ситуациите на тормоз (агресори и жертви);</p> <p>Включване на повече ученици в дейности по превенция на насилието в училище, чрез подхода “връстници обучават връстници“;</p> <p>Нулева толерантност към кибертормоз и уронване престижа на училището в интернет пространството;</p> <p>Привличане на родителите като партньори при решаване на всички конфликти</p>	
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	Съвместно с класните ръководители, на учениците с проблемно поведение бяха направени карти за идентифициране на ученици в риск или застрашени от	Физическа агресия – 4 вербална агресия - 2	

		<p>отпадане. Психологът изготви План за психологическа подкрепа на учениците в риск и проблемно поведение. Реализирани дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ефективно включване в учебно – възпитателния процес; - Засилване на мотивацията за редовно посещаване на училище; - Да се обогатят комуникативните умения; - Превенция на агресивното поведение и тормоза в училище, на злоупотребата с алкохол, други упойващи средства /наркотици/ и тютюнопушене; - Да се изгради отговорност към учебния труд и да се изпълняват задълженията на ученика; - Да се повиши паметовата работоспособност, устойчивост и концентрация на вниманието; - Формиране качествата на личността: самооценка, самосъзнание, самоконтрол <p>Методите за постигане на целите са:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Чрез дейностите на психолога – психосоциална-реабилитационна; корекционно-адаптивна; консултативна; превантивна; психотерапевтична и когнитивна - Практическа дейност – мемори и образователни игри, подреждане на пъзел и др. - Словесна – интервю, беседа, анкета и др. - Терапевтични – драма, арттерапия, индивидуална и груповата терапия - Наблюдение по време на игра <p>Учениците редовно, по определения график, с интерес посещаваха кабинета на психолога. Заниманията протичаха спокойно и адекватно. При оплаквания от страна на учителите или учениците се вземаха незабавно мерки. При необходимост бяха прилагани спешни кризисни интервенции. От общия ефективен труд са постигнати добри резултати. Благодарение съдействието на ръководството на училището, на класните ръководители и на родителите бяха овладени проблемните ситуации, подобрени са уменията за общуване, агресивното поведение е занижено.</p>	Тормоз - 1	

ППМГ „Нанчо Попович“	Шумен	Проведени анкети във връзка с насилието, както и тренинги от педагогическия съветник с ученици, разрешаване на конфликти		1 случай на кибиртормоз нараняване на ученик; 1 брой суицидни намерения не е реализиран, проведена кризисна интервенция
ПГССХТ	Шумен	Дейностите за превенцията на насилието и преодоляване на проблемната поведение бяха включени 186 ученици. Проведени: 1. Ролеви игри за адаптация на учениците. 2. Дискусии, беседи от специалисти, тренинги с ученици по проблема; 3. Включване на деца в извънкласни дейности, в тържества и спортни мероприятия. 4. Изработване на табло с информация за агресия и тормоза. Запознаване с националната телефонна линия за деца 116 111. 5. Отбелязване по класове на дни като: Деня на думата благодаря, Деня на прегръдката, Деня на розовата фланелка и др.		4 случая, които са успешно разрешени.
ПГМЕТТ „Христо Ботев“	Шумен	Осъществена педагогическа подкрепа от педагогическия съветник. Проведени: - педагогически консултации с 12 ученици; - анкета; - предоставена методическа помощ на учителя		1
ПГСАГ	Шумен	- обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му – 83 бр. - използване на посредник при решаване на конфликт в училище – 15 бр; - консултиране на ученика с педагогическия съветник – 148 ученици; - насочване на ученика към занимания, съобразени с техните потребности – 35 ученици.		

6.11. Наложени санкции на ученици за периода 2017 - 2019 г.

Във връзка с неизпълнение на задълженията, определени със ЗПУО и правилниците на училищата, през учебните 2017/2018 и 2018/2019 г. година са наложени санкции в следните училища:

Училище	учебна година	Брой ученици по класове	Основание за санкцията	Осъществени дейности за ОПЛР	резултати
II ОУ „Д-р Петър Берон“	2017/2018	Общо: 24	Чл.199, ал.1; т.1,2,3,4	Консултации с психолог	
	2018/2019	Общо: 32	Чл.199,ал.1; т.1,2,3	Консултации с психолог	
VI ОУ „Еньо Марковски“	2017/2018	IV - 3 V - 7 VI - 7 VII - 9	чл. 199, ал.1, т.1 от ЗПУО	Разговори с учениците, родителите, педагогическия съветник, директор и представител на ОЗД	Тенденция за намаляване на броя на допуснатите отсъствия
	2018/2019	I - 2 II - 2 III - 3 IV - 2 V - 3 VI - 3 VII - 5	чл. 199, ал.1, т.1 от ЗПУО	Разговори с учениците, родителите, педагогическия съветник, директор и представител на ОЗД	Тенденция за намаляване на броя на допуснатите отсъствия
СУ „Васил Левски“	2017/2018	VI кл. – 6; VII кл. – 1; VIII кл. – 10; IX кл. – 1; X кл. – 4; XI кл. – 9; XII кл. – 5.	чл. 199, ал.1, т.1 от ЗПУО – 5 ученици; чл.199, ал.1, т.3 – 1 ученик. чл. 199, ал.1, т.1 чл. 199, ал.1, т.1 – 7 ученици; чл.199, ал.1, т.3 – 3 ученици. чл. 199, ал.1, т.1 чл. 199, ал.1, т.1 чл. 199, ал.1, т.1 – 3 ученици; чл.199, ал.1, т.3 – 5 ученици; чл.199, ал.1, т.4 – 1 ученик. чл.199, ал. 1, т.1	Разговори на класния ръководител, на педагогическия съветник, на ръководството на училището с учениците и техните родители; консултации по график на учениците и родителите с педагогическия съветник.	Голяма част от наложените санкции са във връзка с допуснати отсъствия по неуважителни причини. При част от учениците, които в никакъв случай не са ученици от непълни семейства или в тежко социално положение, дейностите за ОПЛР не дават бързи резултати, защото те и семействата им са убедени, че безплатното училищно обучение е тяхно право, но не и задължение и не са проблем един или два пропуснати учебни часа седмично.
	2018/2019	I – IV кл. – 0; V кл. – 0; VI кл. – 6; VII кл. – 9;	чл. 199, ал.1, т.1 от ЗПУО – 6 ученици; чл. 199, ал.1, т.1 – 7 ученици; чл.199, ал.1, т.3 – 2 ученици чл. 199, ал.1, т.1 – 3	Разговори на класния ръководител, на педагогическия съветник, на ръководството на училището с учениците и техните родители; консултации по график на учениците и родителите с педагогическия съветник.	Дейностите не дават положителни резултати преди всичко при ученици, които са настанени в центрове/домове за настаняване на малолетни и непълнолетни и/или които са под опеката на органите по

		VIII кл. – 3; IX кл. – 14; X кл. – 2; XI кл. – 4; XII кл. – 10.	ученици чл. 199, ал.1, т.1 – 12 ученици; чл.199, ал.1, т.3 – 2 ученици чл. 199, ал.1, т.1 – 2 ученици; чл. 199, ал.1, т.1 – 3 ученици; чл.199, ал.1, т.3 – 1 ученик чл. 199, ал.1, т.1 – 10 ученици		закрила на детето, тъй като в тези случаи комуникацията между училището, мястото, където са настанени, и социалните служби, е недостатъчно ефективна.
СУ „Йоан Екзарх Български“	2017/2018	V - 2 VI - 11 VII - 14 VIII - 6 IX - 11 X - 16 XI - 15	чл. 65, ал. 3 т. 1 от Правилника за дейността на училището, съгласно чл. 199 ал. 1, т. 1 от ЗПУО	Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти. Дейности по превенция на проблемно поведение/ допускане на отсъствия по неуважителни причини. Дейности по подкрепа на личностната изява на учениците в съответствие с техните интереси. Провеждане на регулярни срещи насочени към преодоляване на проблемното поведение и въздействие върху вътрешната мотивация на ученика.	Намален брой на санкционирани ученици, в сравнение с предходната учебна година в т. ч. и тези, които са преместени в др. училище по чл. 199, ал.1, т. 4 от ЗПУО
		V - 1 VI - 9 VII - 6 VIII - 7 IX - 4 XI - 5	чл. 65, ал. 3 т. 2 от Правилника за дейността на училището, съгласно чл. 199 ал. 1, т. 3 от ЗПУО		
		VI - 2 VII - 1 IX - 2	чл. 65, ал. 3 т. 3 от Правилника за дейността на училището, съгласно чл. 199 ал. 1, т. 4 от ЗПУО		
	2018/2019	V - 7 VI - 4 VII - 6 VIII - 5 IX - 9 X - 9 XI - 10 XII - 8	чл. 65, ал. 3 т. 1 от Правилника за дейността на училището, съгласно чл. 199 ал. 1, т. 1 от ЗПУО	Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти. Дейности по превенция на проблемно поведение/ допускане на отсъствия по неуважителни причини. Дейности по подкрепа на личностната изява на учениците в съответствие с техните интереси. Провеждане на регулярни срещи насочени към преодоляване на проблемното поведение и въздействие върху вътрешната мотивация на ученика.	Намален брой на санкционирани ученици, в сравнение с предходната учебна година в т. ч. и тези, които са преместени в др. училище по чл. 199, ал.1, т. 4 от ЗПУО
		V - 3 VII - 12	чл. 65, ал. 3 т. 2 от Правилника за дейността		

		IX - 4 X - 5 XI - 5	на училището, съгласно чл. 199 ал. 1, т. 3 от ЗПУО		
		IX - 2	чл. 65, ал. 3 т. 3 от Правилника за дейността на училището, съгласно чл. 199 ал. 1, т. 4 от ЗПУО		
СУ „Панайот Волов“	2017/2018	6 кл-2 6кл-1 7кл-1 8кл-1 9кл-8 9кл-6 10кл-6 11кл-10 11кл-1 12кл-1	т.1 т.3 т.1 т.3 т.1 т.3 т.1 т.1 т.3 т.5	Разговори с пед. съветник и психолог	Подобряване на поведението
		5кл-7 6кл-1 7кл-8 7кл-1 8кл-4 8кл-3 8кл-1 9кл-6 9кл-2 10кл-2 12кл-1	т.1 т.1 т.1 т.3 т.1 т.3 т.4 т.1 т.3 т.3 т.5	Разговори с пед. съветник и психолог	Подобряване на поведението успешно дипломиране
СУ „Сава Доброплодни“	2017/2018	58 5 1	чл. 199 ал.1. т.1 от ЗПУО чл. 199 ал.1. т. 3 от ЗПУО чл. 199 ал.1. т.4 от ЗПУО	Изготвени планове за обща подкрепа, разговори с родоители, включване в извънкласни дейности, Възлагане на дейности свързани със спецификата на училището	Коригирано поведение
	2018/2019	20 5 1	чл. 199 ал.1. т.1 от ЗПУО чл. 199 ал.1. т. 3 от ЗПУО чл. 199 ал.1. т. 5 от ЗПУО	Изготвени планове за обща подкрепа, разговори с родоители, включване в извънкласни дейности, Възлагане на дейности свързани със спецификата на училището	Коригирано поведение
СУ „Трайко	2017/2018	V – 3	Чл. 199, ал. 1, т. 1 от	Във връзка с превенция на отпадането, на ученици,	Намаляване на допуснатите

Симеонов“		VI – 7 VII – 4 VIII – 2 IX – 2 X – 4 XI – 5 XII – 1	ЗПУО	на които е наложена санкция за допуснати отсъствия по неуважителни причини са изготвени съвместно от класните ръководители, психолога и координатора за подкрепа за личностно развитие Индивидуални планове за обща подкрепа. Плановете за обща подкрепа включват дейности като: кариерно ориентиране, формиране на нови умения за социално включване, включване на учениците в занимания по интереси, подобряване на мотивацията за учене и др. съобразно индивидуалните потребности на учениците.	отсъствия по неуважителни причини
	2018/2019	III – 1 IV – 1 V – 9 VI – 7 VII – 4 VIII – 2 IX – 2 X – 4 XI – 3 XII – 13 VII – 1 VIII – 1 XII – 4	Чл. 199, ал. 1, т. 1 от ЗПУО Чл. 199, ал. 1, т. 3 от ЗПУО	Във връзка с превенция на отпадането, на ученици, на които е наложена санкция за допуснати отсъствия по неуважителни причини са изготвени съвместно от класните ръководители, психолога и координатора за подкрепа за личностно развитие Индивидуални планове за обща подкрепа. Плановете за обща подкрепа включват дейности като: кариерно ориентиране, формиране на нови умения за социално включване, включване на учениците в занимания по интереси, подобряване на мотивацията за учене и др. съобразно индивидуалните потребности на учениците.	Намаляване на допуснатите отсъствия по неуважителни причини
ППМГ „Нанчо Попович“	2017/2018	7	Чл. 199, ал. 1, т. 1 от ЗПУО	Съвместна работа с ЕПЛР, педагогически съветник и родителите на учениците	Намаляване броя на закъсненията и отсъствията
	2018/2019	5	Чл. 199, ал. 1, т. 1 от ЗПУО	Съвместна работа с ЕПЛР, педагогически съветник и родителите на учениците	Намаляване броя на закъсненията и отсъствията
ПЕГ „Никола Й. Вапцаров“	2018/2019	8 клас – 12 ученици 9 клас – 25 ученици 10 клас – 17 ученици 11 клас – 18 ученици 12 клас – 13 ученици	чл. 199 ал. 1 т. 1, т. 2, т. 3 т. 5 от ЗПУО; чл. 20 ал. 1 т. 1; т. 1а, 1б, т. 1в; чл. 20 ал. 1 т. 3а; т. 3в; чл. 20 ал. 1 т. 2а и 2б; чл. 20 ал. 1 т. 5 от Правилника на ПЕГ;	Консултации с ученика от кл. р-л и пед. съветник; Среща с родител, среща със социален работник; Работа на пед. съветник с ученика в посока личностна промяна, изграждане, на качествата на зрялата личност.	Намаляване на отсъствията и закъсненията; Корекция на поведението – възпитаване на отговорност и ангажираност.
ОбУ „Христо Ботев“ – с. Друмево	2018/2019	V – 2	Чл. 199, ал. 1, т. 1 от ЗПУО	Срещи и разговори с родителите, допълнително обучение по учебни предмети	Осъзнават необходимостта от учене, но изпитват затруднения
ОУ „Св.св.	2017/2018	2	Правилник за ДУ	Среща с родителите им, заседания на УКБППМН,	частични

Кирил и Методий“ – с. Царев брод	2018/2019	4	Правилник за ДУ	разговори с инспектор от ДПС и др. Разговори с родители, заседание на ПС в присъствие на родители, заседания на УКБПП МН, нееднократни разговори с инспектор от ДПС е др.	Частични, без особен и траен ефект
	2017/2018	VIII – 29 IX – 21 X – 15 XI – 26 XII - 21	Допуснати отсъствия по неуважителни причини	Разговори с пед.съветник, родители, кл.ръководители, ръководство на училището, социален работник	Корекция в поведението
ПГССХТ	2018/2019	VIII – 34 IX – 25 X – 14 XI – 19 XII - 24	Допуснати отсъствия по неуважителни причини	Разговори с пед.съветник, родители, кл.ръководители, ръководство на училището, социален работник	Корекция в поведението
	2017/2018	VIII клас – 17 IX клас – 32 X клас – 49 XI клас – 45 XII клас – 7 ----- VIII клас – 2 IX клас – 2 X клас – 6 XI клас – 12 XII клас - 1	„Забележка“ по чл. 199, ал. 1, т. 1 от ЗПУО ----- „Предупреждение за преместване в друго училище“ по чл. 199, ал. 1, т. 3 от ЗПУО	Допълнителни консултации с педагогически съветник, учители, ръководство на училището; Проведени разговори между класен ръководител и ученик; Организираны срещи с родител за преодоляване на проблемното поведение на ученика	
ПГИ	2018/2019	VIII клас – 9 IX клас – 28 X клас – 30 XI клас – 29 XII клас – 35 ----- VIII клас – 1 IX клас – 5 X клас – 1 XI клас – 5 XII клас - 5	„Забележка“ по чл. 199, ал. 1, т. 1 от ЗПУО ----- „Предупреждение за преместване в друго училище“ по чл. 199, ал. 1, т. 3 от ЗПУО	Наблюдение на процеса по приобщаване на учениците в училищната общност и вземане на необходимите мерки. С цел мотивация, откриване и развитие на талантите на учениците бяха сформирани клубове за извънкласни дейности в различни направления. За преодоляване на обучителни затруднения и пропуските в учебния материал на ученици, индикирани с две и повече последователни слаби оценки бяха сформирани четири групи по проект «Подкрепа за успех».	
	2017/2018	93 санкции общо	Правилник на ПГОХХТ	93	
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златоров“	2018/2019	107 санкции общо	Правилник на ПГОХХТ	107	
	2017/2018	66 ученици по т.1 23 ученици по т. 3	Забележка Предупреждение за	Разговори с учениците и техните родители/настойници.	

		2 ученици по т. 5	преместване в друго училище Преместване от дневна в самостоятелна форма на обучение		
	2018/2019	83 ученици по т.1 36 ученици по т. 3 6 ученици по т. 5	Забележка Предупреждение за преместване в друго училище Преместване от дневна в самостоятелна форма на обучение	Разговори с учениците и техните родители/настойници.	
ПГМЕТТ „Христо Ботев“	2017/2018	VIII клас – 9 IX клас – 13 X клас – 17 XI клас – 26 XII клас – 37	чл. 199, ал. 1, т. 3 и т.5 от ЗПУО и ПДУ	Осъществяване на педагогическа подкрепа от педагогически съветник – провеждане на педагогически консултации, срещи с родители	
	2018/2019	VIII клас – 25 IX клас – 22 X клас – 15 XI клас – 19 XII клас – 38	чл. 199, ал. 1, т. 3 и т.5 от ЗПУО и ПДУ	Осъществяване на педагогическа подкрепа от педагогически съветник – провеждане на педагогически консултации, срещи с родители	преодоляване на обстоятелствата, довели до санкциите при 37 ученици

6.12. Разработени и осъществени дейности за брой ученици по програми за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи съгласно чл. 263, ал. 1, т. 9 от ЗПУО в следните училища на територията на община Шумен

Училище	Населено място	Брой програми			Дейности		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019
НУ „Илия Р. Блъсков“	Шумен	1	1	1	2	2	2 Специализирана работа с родителите за по-голяма заинтересованост към образователно-възпитателния процес – чрез редовни срещи с родителската общност.

							Работа с родителската общност за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания – чрез провеждане на съвместни мероприятия (открити уроци, празници, посещения на културни събития, инициативи на БЧК и медицинския специалист в училището, разговори с ресурсен учител, психолог и логопед)
II ОУ „Д-р Петър Берон“	Шумен	1	1	1	в съответствие с програмата	в съответствие с програмата	в съответствие с програмата
III ОУ „Димитър Благоев“	Шумен	1	1	1	4	3	3
VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен	1	1	1	5	5	8 сътрудничество с отдел «Закрила на детето» към ССП – Шумен. Изработване на план за действие за всяко конкретно дете. Екипна работа на учителите. Определяне на координатор на екипите за оказване на подкрепа. Награждаване на ученици. Представяне на дейности по интереси в училището. Кариерно ориентиране и консултиране на учениците от III до VII клас. Идентифициране на ученици със СОП. Оценка на потребности на ученици със СОП. Логопедична терапия и консултации. Психологическа подкрепа. Стимулиране участието на ученици, с изяви дарби, в състезания и олимпиади.
IX ОУ „Панайот	Шумен	1	1	1	18	18	18

Волов“							
СУ „Йоан Екзарх Български“	Шумен	1	1	1	<p>Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Екипна работа на учителите, преподаващи в даден клас. - Организиране на дейности по интереси в училището. - Кариерно ориентиране и консултиране. - Оценка на потребностите на ученици със СОП. - Логопедична терапия. - Психологическа подкрепа. - Стимулиране участието на ученици в състезания, олимпиади и др. - Дейности на училищната библиотека, свързани с четивната грамотност. - Поощряване на успехите на учениците с грамоти 	<ul style="list-style-type: none"> - Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа. - Екипна работа на учителите, преподаващи в даден клас. - Организиране на дейности по интереси в училището. - Кариерно ориентиране и консултиране. - Оценка на потребностите на ученици със СОП. - Логопедична терапия. - Психологическа подкрепа. - Стимулиране участието на ученици в състезания, олимпиади и др. - Дейности на училищната библиотека, свързани с четивната грамотност. - Поощряване на успехите на учениците с грамоти. 	<ul style="list-style-type: none"> - Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа. - Екипна работа на учителите, преподаващи в даден клас. - Организиране на дейности по интереси в училището. - Кариерно ориентиране и консултиране. - Оценка на потребностите на ученици със СОП. - Логопедична терапия. - Психологическа подкрепа. - Стимулиране участието на ученици в състезания, олимпиади и др. - Дейности на училищната библиотека, свързани с четивната грамотност. - Поощряване на успехите на учениците с грамоти.
СУ „Панайот Волов“	Шумен	1	1	1	17	17	17 Идентифициране на ученици, които имат необходимост от обща подкрепа с отговорници: педагогически съветник, логопед, психолог, ресурсен учител. В екип работят учителите, преподаващи в даден клас, съвместно с класния ръководител. Определя се координатор за оказване на подкрепа. Представят се дейности по интереси в училището, както и дейности на училищната библиотека, свързани с четивната грамотност. Провежда се кариерно ориентиране и консултиране в класовете от IV до XII клас. Идентифицират се ученици със специални образователни потребности. Вземат се превантивни мерки за недопускане на отпадане на ученици от училище.
СУ „Сава	Шумен	2	2	1	20	14	6

Доброплодни“							В училището е разработена и действа Програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи.
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	1	1	1			<p>Създадена е подкрепяща среда за обучението и възпитанието на децата със специални образователни потребности в училище , която да включва: а/ достъпна архитектурна среда;</p> <p>б/ екипи от специалисти, в зависимост от потребностите на децата; в/ диагностична и консултативна дейност;</p> <p>г/ учебно-технически средства и апаратура; д/ индивидуални образователни програми</p> <p>Продължава прилагането на политиката за включващо обучение на децата със специални образователни потребности чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> •-Единна методика за комплексно педагогическо оценяване и препоръки за децата със специални образователни потребности. <p>-Изградени положителни нагласи към включващо обучение в различните общности - учители, ученици, деца и родители.</p> <p>Създадени са условия, гарантиращи интеграцията на децата със специални образователни потребности в училище, чрез изграждане на подкрепяща среда.</p> <p>-Проведени две информационни кампании сред родители и общественост за разясняване на взаимните ползи от интегрираното обучение на децата и учениците със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства.</p>

						<p>-Специализирана работа с родителите за по-голяма заинтересованост към образователно-възпитателния процес.</p> <p>-Организирана е съвместна среща с родителската общност за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания.</p> <p>-Осигуряване на допълнително обучение по български език за деца и ученици-билингви.</p> <p>-Педагогическите специалисти са включени в обученията за работа в мултикултурна образователна среда.</p> <p>-Осъществявана е извънкласна работа, занимания по интереси и на организиран отход и спорт в мултикултурна образователна среда, съчетана с традициите на отделните етнически групи.</p> <p>-Изграждане и функциониране на информационна система за проследяване на децата в риск.</p> <p>-Подкрепа на учениците от уязвимите етнически общности за продължаване на образованието им и след задължителната училищна възраст.</p> <p>-Съвместна работа с НПО, културни институти, центрове за семейно консултиране за превръщане на училището в любимо място.</p> <p>-Организирани са срещи и разговори с хора от уязвимите общности, които са успели, да се мотивират учениците да завършат средно образование.</p>
ОбУ „Христо Ботев“	с. Друмево			1		<p>Осъществяване на извънкласна работа, занимания по интереси и на организиране отход и спорт в мултикултурна образователна среда, съчетана с традициите на отделните етнически групи;</p>

							Допълнителна работа с ученици, застрашени от отпадане/или преждевременно напускане на училище Подкрепа на учениците от уязвимите етнически общности за продължаване на образованието им и след задължителната училищна възраст
ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Мадара	1	1	1	Изграждане на ученически парламент, родителски клуб, отбелязване на бележити дати, благотворителни кампании, спортни състезания с други училища от община Шумен, учебни екскурзии, ангажиране на родителите в училищния живот, съвместна работа с представители на НПО, МВР, РЗИ, читалища и др.	Изграждане на ученически парламент, родителски клуб, отбелязване на бележити дати, благотворителни кампании, спортни състезания с други училища от община Шумен, учебни екскурзии, ангажиране на родителите в училищния живот, съвместна работа с представители на НПО, МВР, РЗИ, читалища и др.	Изграждане на ученически парламент, родителски клуб, отбелязване на бележити дати, благотворителни кампании, спортни състезания с други училища от община Шумен, учебни екскурзии, ангажиране на родителите в училищния живот, съвместна работа с представители на НПО, МВР, РЗИ, читалища и др.
ПГССХТ	с. Царев брод	1	2	2			Ден на земята, ХИВ - кампания, Вечери на специалността, Международен ден на безопасен интернет и др.; организиране на извънкласни училищни дейности – групи по тенис на маса и футбол; индивидуална работа и консултации; връзка с родителите (настойниците) на децата в риск; сътрудничество при необходимост с ОЗД, ДПС, МКББПМН и др.
ПГИ	Шумен	1	1		3	1	На свое заседание Педагогическият съвет е приел програма за предоставяне на равни възможности и я реализира през учебната година-осигуряване на учебници, транспорт, общезитие, участие в допълнително обучение в зависимост от нуждите, тясна връзка с родители, консултации по предмети
ПГМЕТТ „Христо Ботев“	Шумен	3	3	3	Планираните в програмите		
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен	1	1	1	1	1	1

ПГСАГ	Шумен	1	1	1	13	13	<p>Разработена е програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи, Осъществени са следните дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Идентифицирани са ученици, които имат нужда от обща подкрепа; -Екип на работа на учителите от даден клас; -Определен е координатор на екипа за оказване на подкрепа; -Наградени са ученици; -Дейности на училищната библиотека, свързани с четивна грамотност – Чудомирови четения; -Представени са дейности по интереси; -Идентифицирани са учениците със СОП; -Осигурена е психологическа подкрепа, консултации от педагогическия съветник на ПГСАГ – Шумен.
-------	-------	---	---	---	----	----	--

6.13. Съдействие на образователните институции

МКБППМН реализира дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение сред ученици. Обществените възпитатели към комисията съдействат за реализиране на превантивната дейност на комисията. Дейността им е свързана с корекционно-възпитателна работа с деца, предразположени към противообществени прояви, живеещи в рискова семейна или приятелска среда. Основен приоритет в дейността на комисията е превантивната дейност за предотвратяване и не допускане на нарушения от малолетни и непълнолетни.

Във връзка с ранната превенция и работата в училищата на територията на Община Шумен, са извършвани дейности, свързани с проблемите на асоциалните явления и проявите на агресия - срещи с ръководствата на училища, оказване на помощ на класните ръководители и педагогическите специалисти, сътрудничество с Детска педагогическа стая, органите на МВР, отдел Закрила на детето.

Обществените възпитатели осъществяват контрол на наложените възпитателни мерки на децата по училища и превенция по отношение извършването на последваща противообществена проява. Обхванати са училища с най-много деца с разгледани възпитателни дела.

Във връзка с превенцията на отпадане от училище на деца в задължителна училищна възраст със заповед на кмета на Община Шумен, Секретарят на МКБППМН е член на състава на Междуинституционалния работен екип по превенция на отпадането от училище. Задачите на работния екип са да събира и обобщава информация, относно ученици в риск от отпадане от училище и да заседава и разглеждат случаите с определена висока степен на риск от отпадане от училище.

През периода 2017-2019 г. не са постъпвали информации и сигнали, които да касаят работата на екипа. МКБППМН осъществява контрол и подпомага настойници и попечители на децата от Община Шумен, които срещат затруднения при отглеждането и възпитанието им. При необходимост се предоставя психологична помощ на деца и настойници (попечители). Няма деца под настойничество и попечителство с асоциално поведение.

Местната комисия осъществява контрол върху настойниците и попечителите, свързан с подпомагане на децата и настойниците според техните потребности.

Във връзка с реализиране контролната дейност на комисията ежесечно се провеждат работни срещи с инспекторите от Детска педагогическа стая при РУ на МВР- гр. Шумен за състоянието на престъпността и проблемите в работата с децата - извършители на противообществени прояви и престъпления.

Година	Противообществени прояви и престъпления				Брой и видове инициативи и мероприятия, свързани с превенцията и бр. участвали деца и ученици	Видове и бр. специалисти, ангажирани с дейности с деца и ученици
	Брой и видове, извършени противообществени прояви и престъпления		Брой деца и ученици извършители на противообществени прояви и престъпления			
	Противообщ. прояви	Престъпления	Противообщ. прояви	Престъпления	10бр. - Организиран кампания за превант. дейност с включени мероприятия за превенция на	Секретар на МКБППМН,

2017	20 противообщ. прояви Видове: Бягства от дома/институции/, повреждане на общ. или частна собств., употр. на ПАВ, други пр. прояви.	41 престъпления Видове: Блудство, унищожаване и повреждане на имущество, кражба, др. видове престъпления	7 - бр. деца извършители на ПП	56 - бр. деца извършители на престъпления	противообщ. прояви, наркомании, насилие, кибер престъпления, трафик на хора и др. Изготвени и раздадени брошури и др. информационни материали. Безплатна прожекция на бълг. Филм „Каръци”, представлението „Лоши деца” , спортен празник „Спорт срещу дрога” и др. Общ брой малолетни и непълнол. обхванати в превантивни кампании и дейности - 2000.	10бр. обществени възпитатели, 2 психолози
2018	7 противообществ. прояви Видове: Бягства от дома/институции/ , употр. на ПАВ, други пр. прояви.	47 престъпления Видове: Унищожаване и повреждане на имущество, кражба , хулиганство, др. видове престъпления	38 - бр. деца извършители на ПП	33 - бр. деца извършители на престъпления	8 бр. Организиран кампания за превант. дейност. Във връзка с превенция за насилието - бълг. филми „Нокаут” и „ Дъвка за балончета”, спектакъла „Спасителят”, футболен турнир с ШОП „Заедно можем”, спортен празник „Спорт срещу дрога”, превантивни беседи, издаване и разпространяване на информ. материали и др. Общ брой мал. и непълн. участвали в превант. кампании и дейност - 1850	Секретар на МКБППМН, 10бр. обществени възпитатели, 2 психолози
2019 От м. 01.2019 до края на м.06. 2019г	19 противообщ. прояви Видове: Бягства от дома/институции/, повреждане на общ. или частна собств. , употр. на ПАВ, други пр. прояви.	12 престъпления Видове: Кражба, унищожаване и повреждане на имущество, др. видове прест. , управление на МПС без регистрация.	22 - бр. деца извършители на ПП	14 - бр. деца извършители на престъпления	Изготвена и раздадена в учебните заведения брошурата „Заедно за по добър интернет”- изготвена от МК. конкурс за активна ученическа позиция по темите „Агресия” и „Употреба на наркотични вещества участници ученици 1-7 клас III ОУ. Од на МВР и МКБППМН проведено мероприятие ” Ваканция здравей да играем безопасно”	Секретар на МКБППМН, 1 ст. експерт „Превенция на девиантни прояви”, 10бр. обществени възпитатели, 2 психолози

6.14. Логопедична работа

Логопедичната работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения се осъществява от логопеди в детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие, както и от логопеди от РЦППО, и включва:

1. превенция на комуникативните нарушения и на обучителни трудности - изследване на писмената реч; определяне на потребностите на децата и учениците от логопедична работа;
2. диагностика на комуникативните нарушения - диагностика при нарушения на говора; невропсихологична диагностика на входно и изходно равнище на деца от 3- до 6-годишна възраст и на ученици от начален, прогимназиален, първи и втори гимназиален етап; диагностика на езиковата компетентност на деца от 3- до 6-годишна възраст;
3. корекционно-терапевтична дейност при установени индикации за комуникативни нарушения - изготвяне на индивидуални програми за корекционно-терапевтична дейност за всички деца и ученици с комуникативни нарушения; осъществяване на ранно логопедично въздействие при деца на 3 - 4-годишна възраст с комплексни комуникативни нарушения и с риск от обучителни затруднения; провеждане на корекционно-терапевтична дейност с деца и ученици с комуникативни нарушения; групова работа с логопед при нарушения на артикулацията и при нарушения на темпа и ритъма на речта (заекване); индивидуална работа с логопед - при останалите комуникативни нарушения и обучителни трудности;
4. консултативна дейност с учители и родители/представители на децата/лица, които полагат грижи за децата с комуникативни нарушения - консултиране на учители за особеностите и потребностите на деца и ученици с комуникативни нарушения и предоставяне на методическа подкрепа при работата с деца и ученици с комуникативни нарушения; консултиране, подкрепа и мотивиране на родителите/представителите на децата/лицата, които полагат грижи за децата с комуникативни нарушения, за активно участие в логопедичния процес.

В 18 детските градини и 7 училища на територията на община Шумен има логопедични кабинети.

При разпределяне на получените по стандарт средства за всяка дейност между училищата и детските градини, като част от допълнителните компоненти на формулите се предвиждат средства в размер до 0,5 на сто за финансиране на логопедични кабинети (ЗПУО чл. 282, ал. 6, ал. 11).

6.14.1. Осъществена обща подкрепа за личностно развитие в училищата – логопедична и психологична, в детските градини от ЦПЛР-ОДК

През учебната 2018/2019 г. по желание на директорите от шестнадесетте детски градини в град Шумен със заявления бяха отпуснати осем логопеди и шест психолози за предоставяне на обща подкрепа. Психолозите са с норматив от 30 часа седмично, логопедите 21 часа, всеки един от тях работи по установен график от директора на ЦПЛР-ОДК в началото на учебната година, които периодично се актуализираха.

Разпределението на логопеди и психолози за учебната 2018/2019 г.:

Анна Сланева логопед работи с 50 деца в ДГ „Космонавт“; логопед Валентина Русева работи с 49 деца в ДГ „Щурче“, ДГ „Пчелица“ и ДГ „Звънче“; логопед Галина Георгиева работи с 38 деца в ДГ „Светулка“; логопед Ивелина Миленкова работи с 40 деца в ДГ „Слънце“ и ДГ „Златна рибка“; логопед Красимира Иванова работи с 58 деца в ДГ „Изворче“, ДГ Латинка“ и ДГ „Смехорани“; логопед Румяна Иванова

работи с 52 деца в ДГ „Конче вихрогонче“ и ДГ „Брезичка“; логопед Соня Георгиева работи с 48 деца в ДГ „Братя Грим“ и ДГ „Дружба“; и логопед Теодора Дамянова работи с 44 деца в ДГ „Пролетна дъга“ и ДГ „Чучулига“.

Психолог Анелия Тончева работи с 52 деца в ДГ „Изворче“, ДГ „Звънче“, ДГ „Брезичка“ и ДГ „Латинка“; психолог Веселинка Велева работи с 39 деца в ДГ „Космонавт“ и ДГ „Смехорани“; психолог Диян Милчев работи с 13 деца в ДГ „Пчелица“; психолог Светлана Петкова работи с 37 деца в ДГ „Светулка“, ДГ „Щурче“ и ДГ „Чучулига“; психолог Светлана Георгиева работи с 23 деца в ДГ „Слънце“, ДГ „Златна рибка“ и ДГ „Конче Вихрогонче“; и психолог Цветомира Цветалинова работи с 47 деца в ДГ „Пролетна дъга“, ДГ „Дружба“ и ДГ „Братя Грим“

През второто полугодие зам. директора Диян Милчев излезе в дългосрочен неплатен отпуск, което наложи заместването му от Цветомира Цветалинова. Тя поема групата му по психологическа подкрепа в ДГ „Пчелица“.

През учебната 2018/2019 г.т общият брой на децата на логопедична подкрепа е 379.

Общият брой за психологична подкрепа е 211 деца.

В началото на учебната година, всеки специалист прави обследване на децата по групи като обръща внимание на: развитието на речта, пръстов гнозис, симулативен гнозис, зрителен гнозис- цвят, форма, големина; мануален и орален праксис, динамичен праксис, конструктивен праксис, импресивна страна на езика и говоро-фонематичен слух. Разбиране значението на думите, експресивна реч на произнасяне на звуковете и съставяне на изречения, числов гнозис, фина и груба моторика, памет, концентрация и устойчивост на вниманието, нивото на привързаност, емоционална интелигентност, емоционална зрялост, волева устойчивост, способността за изчакване и търпение, според което предлагат обща психологична и логопедична подкрепа в зависимост от затруднението, спецификата на децата и по предложение на възпитателите в групата.

Най-честите нарушения при деца за логопедична подкрепа са: общо недоразвитие на речта, мономорфна и полиморфна дислалия, алалия, заекване, общо речево недоразвитие, ринолалия.

Най-чести затруднения при деца за психологична подкрепа са: проблемна адаптация, затруднени умения за общуване, проблеми във вербалната комуникация, нарушения на когнитивното развитие, поведенчески проблеми, агресия и автоагресия, емоционално- поведенчески затруднения.

Работата с всяко дете е строго индивидуална според възрастта, спецификата на нарушението и нивото на развитие, което е достигнало детето. При индивидуалната психологическа работа се използват различни методи в зависимост от проблема: познавателни тестове за концентрация на вниманието, точност на възприятия и представи, развитие на оперативна и зрителна памет, подобряване на интелекта. За решаване на проблеми в емоционалната сфера особено полезни са рисувателните методики, сюжетно ролеви игри, разпознаване на емоциите, дискусии и беседи. Активно се работи за развитие на фината моторика, която стимулира зрително-двигателната координация и речевата активност. Използват се и много и разнообразни дидактични материали. За снемане на напрежението, безпокойството и за подобряване на концентрацията в групите се прилагат различни набори от дихателни упражнения и релаксиращи игри. За превенция на насилие и тормоз в детската градина с децата се работи в много насоки: повишаване социалните умения за общуване, решаване на конфликти, развитие на емоционалната интелигентност, разпознаване на нравствени категории като „добро“ и „зло“.

При индивидуалната логопедична работа най-често се използват табла, илюстрации, дидактични материали подпомагащи паметта и вниманието, природни материали, конструктори, наблюдение, беседа, развиване на фината моторика.

На всеки три месеца се прави оценка на напредъка, който е постигнат и се записва в индивидуалните доклади на децата. Ако такъв напредък не е на лице, се стартира процедура по преместването на детето към РЦППО гр. Шумен.

Наблюдава се нарастване на децата за обща подкрепа, което се дължи на напрегнатия и динамичен начин на живот, родителите са все по-склонни да търсят съветите и подкрепата на специалистите. През учебната година се провеждат многобройни родителски срещи с цел ползотворна и градивна работа, беседи на актуални теми, решаване на различни казуси по отношенията родител-дете.

ЦПЛР-ОДК ШУМЕН	учебна година	Оказана логопедична подкрепа – видове дейности	брой деца и ученици по институции	Оказана психологическа подкрепа	брой деца и ученици по институции
	2018/2019	Видове дейности извършвани от логопеди са следните : развитието на речта, пръстов гнозис, симулативен гнозис, зрителен гнозис- цвят, форма, големина; мануален и орален праксис, динамичен праксис, конструктивен праксис, импресивна страна на езика и говоро-фонематичен слух. Разбиране на значението на думите, експресивна реч на произнасяне на звуковете и съставяне на изречения, числов гнозис.	379 деца в 26 групи	Видове дейности извършвани от психолози са следните: фина и груба моторика, памет, концентрация и устойчивост на вниманието, нивото на привързаност, емоционална интелигентност, емоционална зрялост, волева устойчивост, способността за изчакване и търпение	211 деца в 16 групи

Обучени специалисти в периода 2017 – 2019 г. за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие

Детска градина		Обучителна институция	Специалност на обучението педагог (брой)	Обучени за предоставяне на ОПЛР (брой)	Обучени за предоставяне на ДПЛР (брой)	Вид на документа
ДГ „Звънче“	Шумен	Фондация „Кузманов“	ПУНУП	3		сертификат
		Идеите - София	ПУНУП	2		сертификат
ДГ „Брезичка“	Шумен	БАН	ПУНУП	1		удостоверение
		Фондация „Кузманов“	ПУНУП	1		удостоверение
ДГ „Братя Грим“	Шумен	Карин дом		2		сертификат
ДГ „Златна рибка“	Шумен					
ДГ „Чучулига“	кв. Дивдядово	РЦПППО	ПУНУП	1	1	квалификационен кредит
ДГ „Пролетна дъга“	Шумен	РЦПППО	ПУНУП	5		удостоверение
ДГ „Изворче“	Шумен					
ДГ „Щурче“	Шумен					

ДГ „Пчелица“	Шумен	РУО Шумен 10-11.07.2018 г.- Деян Велковски – психолог ТЕМА: „Скрининг тест за 3 –год деца“	ПУНУП	1		сертификат
		2.Квалификация Община Шумен -09.-10.04.2019 г. Приобщаващо образование с подтеми: Весела Банова 1.Как да разпознаем симптомите на психично страдание; 2.Недоразуменията в езика и разминаването между езика и тялото: как да ги разпознаваме и да ги използваме в работата си с децата.		3		
ДГ „Осми март“	с. Градище	БАН	Педагогика	1		удостоверение
ДГ „Снежанка“	с. Ивански	Фондация „Кузманов“	ПУНУП	5		квалификационен кредит
		РЦПППО	ПУНУП	1		квалификационен кредит
ДГ „Щастливо детство“	с. Царев брод	ИЧР		1		удостоверение

Други данни за учебна 2018/2019 г.

Детска градина		Брой и видове организирани спортни дейности	Изградена форма „Училище за родители	Участие на деца от ДГ в съвместни кампании (видове и брой), организирани от различни институции	Брой и видове морални и материални награди	Брой студенти на практика
ДГ „Звънче“	Шумен					
ДГ „Слънце“	Шумен	Карате	да	да	25	32
ДГ „Латинка“	Шумен					17
ДГ „Брезичка“	Шумен	Весел старт – 1бр.	-	Да изчистим България.	Математическо състезание - I място.	14 бр. на държавна практика
		Спортни и забавни игри – 2бр.	-	Аз обичам и помагам(събиране на пластмасови капачки).	„Да съхраним традициите” – индивидуална награда(грамота за	

					отлично представяне).	
				Национална седмица на четенето.	Участие в конкурси за рисунки – 10бр.(II място, III място, грамоти)	
ДГ „Смехорани“	Шумен	5 бр. Спортни игри, футболен турнир, състезания с елементи от различните спортове, ситуации по ФК, спортно състезание-130 г. ПО	ДА	Благотворителни, културни, медийни, обществено значими 4 бр.	25 бр. Грамоти, плакети, образ. игри и др.	0
ДГ „Конче вихрогонче“	Шумен	Европейски ден на спорта – октомври Спортни състезания – октомври Весел старт – май Футбол – октомври и май Мажоретен фестивал	да	Европейски ден на спорта – октомври Весел старт – май Мажоретен фестивал - май	Грамоти Купи, Книжки, Флумастри, Топки, Федербали, Уред за стрелба в цел...	
ДГ „Буратино“	кв. Макак	Походи, разходки, игри на спортните уреди	не	Над 15 участия	Награда от „Карнавал на плодоодието2018“ -парична и над 30 грамоти и сертификати за ДГ и децата индивидуално	0
ДГ „Светулка“	Шумен					
ДГ „Братя Грим“	Шумен	5	не	10	10	няма
ДГ „Златна рибка“	Шумен	Участие в градския спортен празник „Весел старт“		Участие в мажоретен фестивал, В празник на математиката, Фолклорен фестивал „Да съхраним традициите“ Дефилетата за 24 май и 1 юни		да
ДГ „Чучулига“	кв. Дивдядово	Брой – 3 -Спортен празник в ДГ м. X.2018 г. -Млад спортист м.IV.2019 г. -„Весел старт“ V.2019 г.	Родителски срещи Ежеседмични консултации с родители Срещи с	Екоколеда 2018г Благотворително събиране на пластмасови капачки за МБАЛ – Шумен	Грамоти – 8 бр. Грамоти – индивидуални за деца - 47 бр. Сертификат за участие в конкурс – 8	

			педагогически специалисти – психолог, логопед		бр. Благодарствени писма – 4 бр. Материални награди: -обучителна игра-1 -спортна игра-1	
ДГ „Космонавт“	Шумен	2	да	10	200 бр. материални награди	0
ДГ „Дружба“	Шумен					
ДГ „Пролетна дъга“	Шумен					
ДГ „Изворче“	Шумен	1	Консултации, табла, обмен на информация	1	-	45
ДГ „Щурче“	Шумен	„Играй, спортувай, порастни в детска градина „Щурче“ Тенис среща – между родители и деца. М. май 2019 г. съвместно с тенис клуб „Шуменец“ Презентация дейности по йога- съвместно с родители м. май 2019 г. в двора на детската градина Презентация бойни изкуства – съвместно с родители и клуб „Киокушин“ м. май 2019 г. в двора на детската градина	не	„Карнавал на пладородието“, „Водим бъдещето за ръка“, „Какво си мисли снижния човек“ – 30 г. от създаване на детската градина, „Да съхраним традициите“, „Мажоретен фестивал“, „Празник на математиката“, „Весел старт“, 130 години предучилищно образование в Шумен. Екофестивали, конкурси за изработване на коледни картички, играчки от непотребни материали. Фолклорен фестивал „Да съхраним традициите“; Конкурс на пчеларска ферма „Странджа“ за стихотворение и арт инсталация на тема „Пчелите, децата, цветята“	Купи, грамоти, предметни награди - 6	9 – държавна практика
ДГ „Пчелица“	Шумен	1. „Семейни игри“ – ДГ „Пчелица“ 2. Спортен празник „Весел старт“ – Община Шумен 3. Открита практика на тренъора по футбол пред родители на ДГ	1. „Учител за един ден“ 2. „Чакаме те, татко“	1. Държавна агенция по горите – Горско училище 2. Природен парк Шуменско плато – Национален конкурс „Природата моето вдъхновение“ 3. Комплекс за соц. услуги Шумен – 2бр „Седмица на бащата“ „Да бъдеш	Морални награди -похвала -аплодисменти -прегръдка -възлагане дежурство -помощник на групата -желана роля в СРИ	ДГ Пчелица“ не е обучавала студенти на практика.

				<p>баща“;</p> <p>4.РИОСВ гр. Шумен „Мисли в зелено“;</p> <p>5.Филхармония Шн обуч. концерти-2бр.</p> <p>6.РБиблиотека гр. Шумен –3бр.-срещи с изкуството на Панчо Владигеров и Хайгашот Агасян</p> <p>7.УН „Фисека“ съвместни дейности</p> <p>8.Благотворителна Кампания „Аз Вярвам и Помагам“</p> <p>9.Детска занималня „Защо“съвм дейности</p> <p>10.Дейности с читалища</p> <p>11.Пенс.клуб 7</p> <p>12.Дружество на пчеларите</p> <p>14.Дружество на русофилите –Нац. фестивал на руската поезия,песен и танц - Казанлък</p> <p>15.130 години ПУО Шумен конференция на РУО-участие на децата в концертната програма</p>	<p>-водач на групата (за дейности или за деня);</p> <p>-отговорник/ци за кът/ателие;</p> <p>Материални награди</p> <p>-стикери (емотикони и др. залепени на познавателните книжки, в албумче или тефтерче на детето или на табло за оповестяване – по преценка на учителите);</p> <p>-отличителен знак „Най-добър за деня“ (гривна, стикер);</p> <p>-картинки и изображения (събират се от детето на определено място, напр. кутийка и се броят в края на седмицата или периода);</p> <p>-природни материали, според сезона – за малките групи (кестени, жельди);</p> <p>-предмет-символ на групата, който да се носи за деня;</p> <p>-флагчета, купи</p>	
ДГ „Камбанка“	с. Друмево	1				
ДГ „Мадарски конник“	с. Мадара	1 спортен празник	не	Карнавал на плодородието Шумен	морални и материални награди- похвала от учителя, награди /като балони, картинки, стикери	0
ДГ „Калинка“	с. Струйно	подвижни и спортни игри	да	Еко Коледа да почистим България	лакомства	

ДГ „Щастливо детство“	с. Царев брод	Спортен празник;	няма	„Весел старт“	няма	няма
ДГ „Васил Левски“	с. Черенча	1 Спортно състезание „Весел старт“	не	1 Екологична	6	

VII. Допълнителна подкрепа за личностно развитие

Допълнителната подкрепа за личностно развитие по чл. 187 на ЗПУО е насочена към четири групи деца и ученици: със специални образователни потребности (СОП) - в риск, с изяви дарби, с хронични заболявания и работа с дете и ученик по конкретен случай.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие включва:

- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ресурсно подпомагане.

Допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците се предоставя въз основа на извършена оценка на индивидуалните им потребности.

Във всички училищата и детските градини са изградени екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за всяко конкретно дете и ученик, за което е извършена оценка на индивидуалните потребности и се предоставя допълнителна подкрепа.

При извършване на оценки на индивидуалните потребности от Регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) и при одобряване на оценки, извършени от Екип за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) в съответната детска градина или училище, приоритет е било обективното отчитане на физическото, познавателното, езиково-говорното, социалното и емоционалното развитие на децата и учениците.

За всички деца и ученици със СОП са разработени индивидуални учебни планове и индивидуални учебни програми. Изготвени са седмични разписания, съобразено с психо-физическите особености и индивидуалните потребности на ученика. Учителят/класният ръководител, заедно с екипа за подкрепа за личностно развитие на детето, с детето и с родителите, индивидуализират учебната програма и персонализират начините и формите на обучение. Чрез непрекъсната комуникация се обсъжда напредъка на детето, предизвикателствата в работата и заедно намират начини за включване в самостоятелна дейност и учене там, където е детето. Ресурсните учители използват

разнообразни образователни стратегии, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Прилагат се и иновативни дидактически упражнения и игри.

Осигурени са възможности за продължаване на обучението на учениците със СОП след VII клас, в т. ч. и професионална подготовка. Специалистите от РЦПППО консултират учениците и техните семейства относно специалностите в професионалните гимназии и насочват учениците за обучение за придобиване на степен на професионална квалификация или придобиване на квалификация по част от професията.

7.1. Осъществена допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците в училищата през учебната 2018/2019 година

Училище	Населено място	Брой и вид специалисти	Брой ученици			
			със СОП	с хронични заболявания	в риск	с изявени дарби
НУ „Илия Р. Блъсков“	Шумен	3	5			
НУ „Княз Борис I“	Шумен	3	13	2		
II ОУ „Д-р Петър Берон“	Шумен	4	21			
III ОУ „Димитър Благоев“	Шумен	4	12	23		
VI ОУ „Еньо Марковски“	Шумен	8	22			
IX ОУ „Панайот Волов“	Шумен	2	10	4		
СУ „Васил Левски	Шумен	5	16			
СУ „Йоан Екзарх Български“	Шумен	4	6	47		
СУ „Панайот Волов“	Шумен	28	8			
СУ „Сава Доброплодни“	Шумен	7	4	23	3	57
СУ „Трайко Симеонов“	Шумен	3,5	24			
ПЕГ „Н.Й.Вапцаров“	Шумен	13				79
ППМГ „Нанчо Попович“	Шумен	10		87	3	101
ОУ „Васил Левски“	с. Градище	1	7			
ОбУ „Христо Ботев“	с. Друмево	1	1			
ОбУ „Христо Ботев“	с. Ивански	1	4			
ОУ „Панайот Волов“	с. Мадара	1	11			
ОУ „Св.св. Кирил и Методий“	с. Царев брод	9	2	2		
ПГСХТ	Шумен	5	2	6	10	
ПГИ	Шумен					
ПГМЕТТ „Христо Ботев“	Шумен					
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	Шумен	3	15			
ПГСАГ	Шумен	1	2			

7.2. Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Център за специална образователна подкрепа за учебната 2018/2019 година

7.2.1. Данни за институцията

Центърът за специална образователна подкрепа организира и предоставя допълнителна подкрепа на деца и ученици със специални образователни потребности, които се обучават в детски градини и в училища.

ЦСОП Шумен	Вид ДПЛР	Вид и брой специалисти	Брой деца и ученици
	Психо-социална рехабилитация	Психолог, 1 щатна бройка	24
	Рехабилитация на комуникативните нарушения	Логопед, 1 щатна бройка	22
	Рехабилитация на зрителните увреждания	Рехабилитатор на зрителни увреждания - лектор	1
	Рехабилитация на физически увреждания	Рехабилитатор на физически увреждания, 1 щатна бройка	20
	Социална рехабилитация	Социален педагог – лектор	4
	Арт-терапия	Специален педагог, 1 щатна бройка	23

7.2.2. Деца и ученици по видове увреждания и по местоживееене за учебната 2018/2019 година

ЦСОП	Населено място	Вид заболяване/увреждане	Брой деца и ученици
ЦСОП - Шумен	гр. Шумен	Лека умствена изостаналост	5
	гр. Шумен	Умерена умствена изостаналост	14
	гр. Велики Преслав	Умерена умствена изостаналост	4
	гр. Смядово	Умерена умствена изостаналост	1
	с. Благово	Умерена умствена изостаналост	1
	с. Веселиново	Умерена умствена изостаналост	1
	с. Живково	Умерена умствена изостаналост	1
	с. Климент	Умерена умствена изостаналост	1

гр. Шумен	Тежка умствена изостаналост	4
гр. Шумен	Дълбока умствена изостаналост	1
гр. Шумен	Значително нарушение на поведението	3
гр. Смядово	Значително нарушение на поведението	1
с. Живково	Значително нарушение на поведението	1
с. Климент	Значително нарушение на поведението	1
с. Кочово	Значително нарушение на поведението	1
гр. Шумен	ДЦП – квадрипаретичен синдром	5
гр. Шумен	микроцефалия	2
гр. Шумен	Хиперкинетично разстройство	3
гр. Шумен	Генерализирано разстройство в развитието	7
гр. Шумен	Детски аутизъм	7
гр. Шумен	Синдром на Даун	3
гр. Шумен	Хиперкинетичен синдром	1
гр. Шумен	Синдром на Уест	1
гр. Шумен	Симптоматична епилепсия	2
гр. Шумен	ДЦП – десностранна хемипареза	1
гр. Шумен	Епилепсия	4
гр. Шумен	Задръжка в психомоторното развитие	1
гр. Шумен	Задръжка в развитието на речта	1
гр. Шумен	Междукामерен септален дефект – аневризмално затворен	1
гр. Шумен	Глухота	1
гр. Шумен	Глухонемота	1
гр. Шумен	ДЦП – левостранна спастична хемипареза	1
гр. Шумен	Захарен диабет I тип	1
гр. Велики Преслав	Параноидна шизофрения	1
гр. Шумен	Ретинопатия	1
	Разстройство на привързаност в	

гр. Шумен	детството	1
гр. Шумен	Ювенилна идиопатична сколиоза	1
с. Благово	Лека имбецилност	1
гр. Шумен	Неразвитаекспресивна реч	1
гр. Шумен	Вродена сърдечна малформация	1
гр. Шумен	Хидроцефалия	1
гр. Шумен	Нарушение на активността и вниманието	1

7.2.3. Информация за осъщественото професионално обучение през учебната 2018/2019 година

ЦСОП - Шумен	Клас	Специалност	Брой паралелки	Брой ученици
	8 клас/8 група	„Шивачество“	1	4

7.2.4. Информация за изнесените паралелки и групи деца и ученици през учебната 2018/2019 година

ЦСОП- Шумен	Клас/група	Изнесена в:	Брой ученици
	Шест групи (1, 2, 3, 4, 5, 8 група)	ЦСОП – гр. Шумен, основна сграда	31
	Две групи (6 и 7 група) група	ДЦДВХУ – гр. Шумен	13
	Една група (9 група)	ДЦДМУ – СГ, с. Васил Друмев	4

7.2.5. Информация за специалистите в ЦСОП към м. юни 2019 г.

ЦСОП - Шумен	Специалност	Длъжност	Брой
	специална педагогика	старши учител на деца с умствена изостаналост	7
	специална педагогика	учител на деца с умствена изостаналост	1
	психология	психолог	1
	специална педагогика –	логопед	1

	логопедия		
	рехабилитация на физически увреждания	рехабилитатор	1

7.2.6.. Брой на учениците (по класове и училища) и включените учебни предмети в раздел Г на индивидуалния учебен план през учебната 2018/2019 година

Училище	Клас	Брой ученици	Общо
СУ „Васил Левски“	1 ^{-ви} клас	1	29 ученика
	2 ^{-ри} клас	1	
	3 ^{-ти} клас	2	
	4 ^{-ти} клас	2	
	5 ^{-ти} клас	1	
	6 ^{-ти} клас	4	
	7 ^{-ми} клас	3	
	8 ^{-ми} клас	1	
	9 ^{-ти} клас	4	
	10 ^{-ти} клас	4	
	11 ^{-ти} клас	4	
	12 ^{-ти} клас	2	
СУ „Трайко Симеонов“	4 ^{-ти} клас	1	8 ученика
	5 клас	1	
	7 клас	2	
	8 клас	1	
	11 клас	3	
II ОУ „Д-р Петър Берон“	3 клас	1	3 ученика
	5 клас	1	
	7 клас	1	
VI ОУ „Еньо Марковски“	3 клас	1	1 ученик
IX ОУ „Панайот Волов“	3 клас	1	1 ученик
НУ „Илия Р. Блъсков“	4 клас	1	1 ученик
ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“	8 клас	4	4 ученика

7.2.7. През учебната 2018/2019 година са проведени следните инициативи, свързани с програмата за подкрепа и обучение на семействата на децата и учениците, които се обучават в ЦСОП - гр. Шумен:

1. Открито занятие по рехабилитация с ученици, посещаващи рехабилитационния кабинет.

2. Училище за взаимопомощ - семинар с практическа насоченост.
3. Насоки от арт-терапевта за корекционна работа при деца с аутизъм в домашни условия
4. Презентиране на методите и средствата, използвани в работата на специалистите от ЦСОП - гр. Шумен.
5. „Ден на отворените врати в ЦСОП - Шумен“. В рамките на деня родители на учениците ни и представители от масовите училища посетиха учебните и терапевтични занятия в ЦСОП – гр. Шумен.
6. Провеждане дискусия на тема: „Психо-емоционалното състояние на детето в различна обстановка - училище, ЦСОП - общи принципи и наблюдения.“, на която бяха изслушани мненията на родители, психолог, терапевти и ръководители на групи.
7. Презентиране пред родителите на учениците на професионалното обучение в ЦСОП - гр. Шумен.
8. Семинар с практическа насоченост, относно предложения от страна на специалистите от ЦСОП - Шумен към родителите във връзка с работата им в домашни условия, с цел затвърждаване на знанията и уменията, придобити в центъра.
9. Училище за взаимопомощ - семинар с практическа насоченост.

7.3. РЦППО – Шумен

Регионалният център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование е държавно специализирано обслужващо звено за подпомагане на деца и ученици със СОП. Центърът осъществява дейности, свързани с с провеждането на държавна политика за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, организационно и методичедко подпомагане на детските градини и училища по отношение на предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП. Приоритети в дейността на РЦППО са оценката на потребностите от допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП, подпомагане на процеса на осигуряване на допълнителна подкрепа, осигуряване на ефективна психо-социална рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация и ресурсно подпомагане. В РЦППО работят висококвалифицирани специалисти - психолози, логопеди, ресурсни учители с опит в областта на приобщаващото образование и допълнителната подкрепа.

7.3.1. Брой деца и ученици по видове увреждания в община Шумен през последните три учебни години

7.3.1.1. Вид на специалните образователни потребности на децата в детските градини

№	Вид на специалните образователни потребности на децата в детските градини	учебна 2016/2017 г.	учебна 2017/2018 г.	учебна 2018/2019 г.
1.	Интелектуални затруднения	3	2	1
2.	Обучителни трудности	5	6	10
3.	Физически увреждания	2	0	2
4.	Слухово увреждане	5	5	4
5.	Зрителни нарушения	1	2	1
6.	Синдром на Даун	0	0	2
7.	Множество увреждания	0	0	1

8.	Езиково-говорни нарушения	10	3	2
9.	Разстройства от аутистичния спектър	4	2	5
10.	Емоционални и поведенчески разстройства	6	7	3

7.3.1.2. Вид на специалните образователни потребности на децата в училищата

№	Вид на специалните образователни потребности на децата в училищата	учебна 2016/2017 г.	учебна 2017/2018 г.		учебна 2018/2019 г.
1.	Интелектуални затруднения	101	78		63
2.	Обучителни трудности	39	57		58
3.	Физически увреждания	5	6		6
4.	Слухово увреждане	5	6		5
5.	Зрителни нарушения	1	1		3
6.	Синдром на Даун	0	0		0
7.	Множество увреждания	10	9		15
8.	Езиково-говорни нарушения	3	6		13
9.	Разстройства от аутистичния спектър	4	7		13
10.	Емоционални и поведенчески разстройства	12	9		10

7.3.1.3. Брой на интегрираните деца и ученици със СОП в детски градини и училища в община Шумен през последните три учебни години

№		Брой детски градини/училища			Брой деца/ ученици със СОП		
		учебна 2016/2017	учебна 2017/2018	учебна 2018/2019	учебна 2016/2017	учебна 2017/2018	учебна 2018/2019
1.	Детски градини	13	8	13	36	27	31
2.	Училища	17	17	19	180	179	186

7.3.2. Оказана допълнителна подкрепа в детски градини и училища в община Шумен през последните три учебни години

7.3.2.1. Информация за учебната 2016/2017 година

№	Детска градина/ Училище	Населено място	Брой деца/ ученици	Вид на допълнителна подкрепа, осигурена от РЦПППО или ДГ/училище				
	ресурсно подпомагане			психо-социална реабилитация	реабилитация на комуникативните нарушения	реабилитация на слуха и говора	зрителна реабилитация	
1.	ДГ "Звънче"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
2.	ДГ "Дружба"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
3.	ДГ "Братя Грим"	Шумен	2	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
4.	ДГ "Буратино"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
5.	ДГ "Щурче"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
6.	ДГ "Космонавт"	Шумен	8	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
7.	ДГ "Патиланци"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
8.	ДГ "Светулка"	Шумен	9	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
9.	ДГ "Пролетна дъга"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
10.	ДГ "Конче вихрогонче"	Шумен	2	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
11.	ДГ "Брезичка"	Шумен	4	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
12.	ДГ "Златната рибка"	Шумен	3	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	РЦПППО
13.	ДГ "Чучулига"	Шумен	2	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
14.	НУ "Илия Рашков Блъсков"	Шумен	3	РЦПППО	От училището	РЦПППО	-	-

15.	НУ "Княз Борис I"	Шумен	13	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО		
16.	III ОУ "Димитър Благоев"	Шумен	10	От училището	От училището	РЦПППО	-	-
17.	IX ОУ "Панайот Волов"	Шумен	12	От училището	От училището	РЦПППО	-	-
18.	II ОУ "Д-р Петър Берон"	Шумен	21	От училището	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО
19.	VI ОУ "Еньо Марковски"	Шумен	24	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
20.	СУ "Васил Левски"	Шумен	8	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
21.	СУ "Сава Доброплодни"	Шумен	6	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
22.	СУ "Трайко Симеонов"	Шумен	27	От училището	От училището	От училището	-	-
23.	СУ "Йоан Екзарх Български"	Шумен	5	От училището	От училището	От училището	-	-
24.	СУ "Панайот Волов"	Шумен	6	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
25.	ПГОХХТ "Проф. д-р Асен Златаров"	Шумен	5	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
26.	ОУ "Св. св. Кирил и Методий"	с. Царев брод	10	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
27.	ОУ "Васил Левски"	с. Градище	7	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
28.	ОУ "Панайот Волов"	с. Мадара	9	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
29.	ОУ "Христо Ботев"	с. Ивански	7	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
30.	ОУ "Никола Йонков Вапцаров"	с. Дибич	7	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-

7.3.2.2. Информация за учебната 2017/2018 година

№	Детска градина/ Училище	Населено място	Брой деца/ ученици	Вид на допълнителна подкрепа, осигурена от РЦПППО или ДГ/училище				
	ресурсно подпомагане			психо-социална реабилитация	реабилитация на комуникативните нарушения	реабилитация на слуха и говора	зрителна реабилитация	
1.	ДГ "Братя Грим"	Шумен	2	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
2.	ДГ "Буратино"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
3.	ДГ "Щурче"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
4.	ДГ "Космонавт"	Шумен	4	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
5.	ДГ "Светулка"	Шумен	8	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
6.	ДГ "Конче вихрогонче"	Шумен	3	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
7.	ДГ "Брезичка"	Шумен	4	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
8.	ДГ "Златната рибка"	Шумен	4	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	РЦПППО
9.	НУ "Илия Рашков Блъсков"	Шумен	4	РЦПППО	От училището	РЦПППО	-	-
10.	НУ "Княз Борис I"	Шумен	13	От училището	От училището	От училището	РЦПППО	
11.	III ОУ "Димитър Благоев"	Шумен	15	От училището	От училището	От училището	-	-
12.	IX ОУ "Панайот Волов"	Шумен	12	От училището	От училището	РЦПППО	-	-
13.	II ОУ "Д-р Петър Берон"	Шумен	18	От училището	От училището	От училището	-	-
14.	VI ОУ "Еньо Марковски"	Шумен	21	От училището	От училището	От училището	От училището	-

15.	СУ "Васил Левски"	Шумен	10	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
16.	СУ "Сава Доброплодни"	Шумен	4	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
17.	СУ "Трайко Симеонов"	Шумен	24	От училището	От училището	От училището	-	-
18.	СУ "Йоан Екзарх Български"	Шумен	6	От училището	От училището	От училището	-	-
19.	СУ "Панайот Волов"	Шумен	6	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
20.	ПГОХХТ "Проф. д-р Асен Златаров"	Шумен	13	От училището	От училището	От училището	-	-
21.	ПГСАГ	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
22.	ОУ "Св. св. Кирил и Методий"	с. Царев брод	8	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
23.	ОУ "Васил Левски"	с. Градище	6	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
24.	ОУ "Панайот Волов"	с. Мадара	12	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
25.	ОУ "Христо Ботев"	с. Ивански	6	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-

7.3.2.3. Информация за учебната 2018/2019 година

№	Детска градина/ Училище	Населено място	Брой деца/ ученици	Вид на допълнителна подкрепа, осигурена от РЦПППО или ДГ/училище				
	ресурсно подпомагане			психо-социална реабилитация	реабилитация на комуникативните нарушения	реабилитация на слуха и говора	зрителна реабилитация	
1.	ДГ "Братя Грим"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-

2.	ДГ "Буратино"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
3.	ДГ "Щурче"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
4.	ДГ "Космонавт"	Шумен	4	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
5.	ДГ "Светулка"	Шумен	6	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
6.	ДГ "Конче вихрогонче"	Шумен	3	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
7.	ДГ "Брезичка"	Шумен	4	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
8.	ДГ "Златната рибка"	Шумен	2	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	РЦПППО
9.	ДГ "Звънче"	Шумен	4	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО		
10.	ОДЗ "Пчелица"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО		
11.	ДГ "Изворче"	Шумен	2	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО		
12.	ДГ "Пролетна дъга"	Шумен	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО		
13.	ДГ "Калинка"	с. Струйно	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО		
14.	НУ "Илия Рашков Блъсков"	Шумен	5	РЦПППО	От училището	РЦПППО	-	-
15.	НУ "Княз Борис I"	Шумен	12	От училището	От училището	От училището	РЦПППО	
16.	III ОУ "Димитър Благоев"	Шумен	12	От училището	От училището	От училището	-	-
17.	IX ОУ "Панайот Волов"	Шумен	9	От училището	От училището	РЦПППО	-	-
18.	II ОУ "Д-р Петър Берон"	Шумен	20	От училището	От училището	От училището	РЦПППО	РЦПППО
19.	VI ОУ "Еньо Марковски"	Шумен	24	От училището	От училището	От училището	От училището	-
20.	СУ "Васил Левски"	Шумен	17	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
21.	СУ "Сава Доброплодни"	Шумен	4	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
22.	СУ "Трайко Симеонов"	Шумен	20	От училището	От училището	От училището	-	-

23.	СУ "Йоан Екзарх Български"	Шумен	6	От училището	От училището	От училището	-	-
24.	СУ "Панайот Волов"	Шумен	8	От училището	РЦПППО	От училището	-	-
25.	ПГОХХТ "Проф. д-р Асен Златаров"	Шумен	14	От училището	От училището	От училището	-	-
26.	ПГСАГ	Шумен	2	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
27.	ПГССХТ	Шумен	2	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
28.	ОУ "Св. св. Кирил и Методий"	с. Царев брод	8	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-
29.	ОУ "Васил Левски"	с. Градище	7	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
30.	ОУ "Панайот Волов"	с. Мадара	11	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
31.	ОУ "Христо Ботев"	с. Ивански	4	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	-
32.	ОбУ "Христо Ботев"	с. Друмево	1	РЦПППО	РЦПППО	РЦПППО	-	РЦПППО

7.3.3. Брой отложени деца от I клас по причини за община Шумен през последните три учебни години

2016/2017	отложени общо 5 деца	от тях 3 деца от община Шумен
2017/2018	отложени общо 6 деца	от тях 3 деца от община Шумен
2018/2019	отложени общо 6 деца	от тях 3 деца от община Шумен

7.3.4. Брой насочени ученици със СОП след VII клас в училища в община Шумен през последните три учебни години

2016/2017	насочени общо 9 ученици	от тях 2 ученици от община Шумен
2017/2018	насочени общо 25 ученици	от тях 10 ученици от община Шумен
2018/2019	насочени общо 38 ученици	от тях 10 ученици от община Шумен

7.3.5. Информация за специалистите в РЦПППО-Шумен

Длъжност	в края на 2017-2018 учебна година	Длъжност	в края на 2018-2019 учебна година
Директор	1	Директор	1
Заместник-директор, УД	1	Заместник-директор, УД	1
Общ брой специалисти, от тях:	23	Общ брой специалисти, от тях:	22
Главен ресурсен учител	1	Сектор „Методическа дейност, оценка и насочване за ДПЛР	
Старши ресурсни учители	5	Експерти	2,5
Ресурсни учители	9	Сектор „Ресурсно подпомагане, и прилагане на терапевтични програми на ДУСОП	
Учител на деца с нарушено зрение	1	Главен ресурсен учител	1
Рехабилитатор на слуха и говора	1	Старши ресурсни учители	5,5
Логопед	3	Ресурсни учители	7,5
Психолог	3	Учител на деца с нарушено зрение	0,5
		Рехабилитатор на слуха и говора	1
		Логопед	2
		Психолог	2

7.3.6..Брой и тема на проведените обучения на специалистите, работещи в РЦПППО – Шумен.

„Управление на агресивно и предизвикателно поведение в училище“ - от 26.06.2017 г. до 27.06.2017 г., Лектор: д-р Александър Кръстев, 19 участници от РЦПППО - Шумен;

„Корекционни методи за въздействие и компетенции за работа с деца със специални образователни потребности“ - 12.12.2017 г., Лектор: проф. д-р Снежана Николова, 20 участници от РЦПППО - Шумен;

„Използване на помощни средства в предучилищното и училищното образование за развиване на фина моторика и графомоторни умения за деца и ученици със затруднения и СОП“ - 14.06.2018 г., Лектор: Ана Янина, 10 участници от РЦПППО - Шумен;

„Адаптиране на интерактивни и игрови методи в работата с деца и ученици със специални образователни потребности“ - 24.06.2018 г., Лектор: д-р Калоян Дамянов, 25 участници от РЦПППО - Шумен;

„Обучение за обучители на екипи на подкрепа за подкрепа на личностното развитие“ - от 28.06.2018 г. до 30.06.2018 г. , Лектори: Ана Янина, д-р Калоян Дамянов, д-д Александър Кръстев, 4 участници от РЦПППО - Шумен;

„Арт техники за развитие на индивидуалността при деца и ученици от предучилищна и училищна възраст“ - от 24.11.2018 г. до 25.11.2018 г., Лектор: Дора Балти, 11 участници от РЦПППО - Шумен;

„Хиперактивност и дефицит на внимание. Практически насоки за работа с хиперактивни деца и ученици“ - 24.03.2019 г., Лектор: Атанас Кузманов, 3 участници от РЦПППО - Шумен;

„Създаване на подкрепяща образователна среда за деца и ученици със специални нужди. Структуриране и визуализиране на средата.“ - от 27.06.2019 г. до 28.06.2019 г., Лектор: Звезделина Атанасова, 24 участници от РЦПППО - Шумен.

7.3.7. Брой, длъжности, образователни институции и теми на обученията, проведени от РЦПППО - Шумен, включително с родители и институции

7.3.7.1.Краткосрочни модулни обучения на помощник на учителя:

Период на обучението	Брой на обучените помощници на учителя	Образователна институция	Теми на обученията
от 04.12.2017 г. до 08.12.2017 г.	7	VI ОУ „Еньо Марковски“, гр. Шумен - 3; СУ „Трайко Симеонов“, гр. Шумен - 1; ЦСОП, гр. Шумен - 1; ОУ „Панайот Волов“, с. Мадара - 1; ДГ „Китка“, гр. Нови пазар - 1	1. Допълнителна подкрепа за личностното развитие на децата и учениците - 8 часа. 2. Основни групи деца и ученици със специални образователни потребности: деца и ученици с езиково-говорни нарушения; деца и ученици със специфични нарушения на способността за учене; деца и ученици с физически увреждания - 8 часа.
от 19.11.2018 г. до 23.11.2018 г.	9	VI ОУ „Еньо Марковски“, гр. Шумен - 3; ЦСОП, гр. Шумен - 1; ЦСОП „Хела“, гр. Нови пазар - 3; СУ „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Смядово - 1; СУ „Никола Йонков Вапцаров“, с. Венец - 1;	3. Деца и ученици с емоционални и поведенчески разстройства; деца и ученици с разстройства от аутистичния спектър; деца и ученици с интелектуални затруднения – 8 часа. 4. Деца и ученици със зрителни затруднения; деца и

		<p>ученици с увреден слух; деца и ученици с множество увреждания - 8 часа.</p> <p>5. Съвместно преподаване:</p> <p>учител-ресурсен учител-помощник на учителя-специалисти - 8 часа.</p>
--	--	---

7.3.7.2. Обучения на педагогическите специалисти с присъдени квалификационни кредити съгласно чл. 11 от Правилник за устройството и дейността на РЦПППО

Беше изготвена програма за квалификация на педагогическите специалисти в област Шумен за учебната 2018-2019 година и график за провеждане на обученията. Програмата предостави възможности за обучение по следните теми:

„Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците - процедури и практически насоки“. Целта на обучението беше повишаване на информираността на педагогическите специалисти относно предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие и беше насочена към координаторите в детските градини и училищата от областта.

„Изграждане на приобщаваща среда. Принципи, методи и подходи в работата на специалистите, свързани с предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие. Целта на обучението е: повишаване информираността на педагогическите специалисти относно изграждането на приобщаваща среда. Насочено е към членовете на екипите за подкрепа за личностно развитие в детските градини и училищата: психолози, логопеди, ресурсни учители и други педагогически специалисти.

Програмата за квалификация на педагогическите специалисти с приложен график за обученията и регистрационна форма за участие, беше изпратена до всички детски градини и училища на територията на област Шумен.

През учебната 2018/2019 година се проведеха 7 обучения на педагогическите специалисти / ДГ, училища и ЦСОП / с общ брой участници - 117:

от тях за координатори на ДГ - 2 обучения;

от тях за координатори на училища - 2 обучение;

от тях за членове на ЕПЛР - 2 обучения;

от тях за специалисти от ЦСОП - 1 обучение;

общ брой участници: 117

от тях, брой участници от ДГ в областта - 53

от тях, брой участници от училища в областта - 50

центрове за специална образователна подкрепа / брой участници / - 12

център за подкрепа за личностното развитие / брой участници / - 1

сдружение „Социално дело“ / брой участници / - 1

В обученията, проведени от 27.11.2018 г. до 28.11.2018 г. и от 11.12.2018 г. до 12.12.2018 г. се включиха специалисти от център за подкрепа за личностното развитие, гр. Шумен и координатори от детски градини в областта / от община Шумен, Смядово, Нови пазар, Никола Козлево, Каолиново, Венец, Смядово, Велики Преслав /.

В обученията, проведени от 15.01.2019 г. до 16.01.2019 г. и от 19.02.2019 г. до 20.02.2019 г. участваха координатори на училища от община Шумен, В. Преслав, Каспичан, Каолиново, Никола Козлево.

В обученията, проведени от 12.03.2019 г. до 13.03.2019 г. и от 18.04.2019 г. до 19.04.2019 г. участваха членове на ЕПЛР от ДГ и училища от община Шумен, Нови пазар, В. Преслав, Смядово, Каолиново и Никола Козлево.

На 21.05.2019 г. и 22.05.2019 г. се проведе обучение на педагогическите специалисти от ЦСОП, гр. Шумен на тема: „ЦСОП - алтернатива за обучението на учениците с множество увреждания в условията на приобщаващото образование”. Обученията преминаха при много добра активност и заинтересованост от страна на участниците- дискусии, решаване на практически задачи и казуси, както и задача за самостоятелна работа. Даде се възможност за обединяване на идеи и умения чрез комбиниране на упражнения, работа в малки групи и ролеви игри. Участниците получиха Удостоверение за участие в обучение с продължителност 16 /шестнадесет/ академични часа с присъден 1 / един / квалификационен кредит.

7.3.7.4. Други дейности и инициативи, проведени от РЦПППО - Шумен.

Изготвяне и разпространяване на флаери и плакати в училищата и детските градини в област Шумен по случай 2-ри април – Световен ден за информираност за аутизма - м. април 2018 година.

Дискусионен форум на тема: „Добри практики за осигуряване на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците“, 27 април 2018 година, заседателна зала в Дом на учителя, гр. Шумен.

Цели на форума: Повишаване информираността на обществото по отношение принципите и философията на приобщаващото образование, формиране на положителна обществена нагласа към децата и учениците със специални образователни потребности.

Информирани и предизвиквани на инициативност от страна на обществеността за участие в процеса на приобщаване на децата и учениците със специални образователни потребности чрез осигуряването на допълнителна подкрепа за личностно развитие. Постигане на партньорство и координация между институциите в област Шумен и родителите за осъществяване на максимално успешен процес на приобщаване.

Дискусионен форум на тема: „Аутизмът - невидимото за очите”, 28 март 2019 година, зала „Тича“, хотел Шумен.

Цели на форума: Повишаване на информираността на обществото за проблемите на децата и младежите с аутизъм и техните семейства, за възможностите за качествено им обучение в условията на приобщаващо образование и достъпа до здравни и социални услуги. Информирани на обществеността за аутизма като нарушение и за децата с аутизъм с цел създаване на по-толерантна и приемаща общообразователна среда. Повишаване на компетентността на специалистите по отношение на ранната диагностика и интервенция на децата с нарушения от артистичния спектър. Популяризиране на уменията и възможностите на децата с аутизъм при справянето им с разнообразните дейности от ежедневието.

7.4. Деца и ученици в риск

Деца в риск - това са деца, които се нуждаят от помощ и подкрепа за задоволяване на всички потребности при обгрижването им в семейна среда. В зависимост от риска за детето, те се разделят в следните направления :

Дневен център за деца с увреждания	Дневна грижа, Консултиране, рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, специализирани медицински грижи, психологична подкрепа, музикотерапия, социално включване.	Шумен	36	36	Училище/29 ДГ /7	29 7	7 деца от 0 до 5 г	7 деца от 3 до 5 год. не посещават детска градина по желание на родител/и	1 бр.- социален работник; 1 бр.-психолог; 2 бр.-възпитател; 1 бр.-музикален педагог; 2 бр.-кинезитерапевт; 1 бр. – ерготерапевт;
Дневен център за деца и младежи с увреждания със седмична грижа, с. В. Друмев	Седмична грижа. Консултиране, рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, специализирани медицински грижи.	с. Васил Друмев, община Шумен	25	15	Училище/15	2 кл. -2 бр. 5 кл. -2 бр. 6 кл.- 1 бр. 7 кл. – 1 бр. 8 кл. – 1 бр. 9 кл. – 3 бр. 10 кл. – 2 бр. 12 кл. – 3 бр.	0		3 бр.-възпитатели: - спец. педагог; - арт и музикотерапевт -трудотерапевт; 1 бр. логопед; 1 бр. еготерапевт;
Център за обществена подкрепа	Превенция на изоставянето, насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, консултиране и подкрепа на семейства в риск; оценяване и обучение на бъдещи приемни родители и осиновители; семейно планиране, подготовка за родителстване, работа на ниво родилен дом; превенция на изоставянето; консултиране и подкрепа на деца с противообществени прояви, подготовка за изслушване на деца, участници в съдебни процедури; семейна медиация и семейно консултиране при кризи	гр. Шумен, ул. Димитър Благоев 10	85 деца и родители	101 Клиенти към месец юли/деца и родители/ 56 са децата	44 в училище 4 в ЦДГ 7 бебета	3-първи клас; 3- втори клас; 4- трети клас; 5- четвърти клас 6 -5 клас; 1- шести клас 3-седми клас 10 - осми клас; 3- девети клас; 4-10 клас; 2- единадесети клас	1	непълнолетна майка	17 специалисти социални дейности, от които 12 на 4 часов работен ден 7 психолози, от които 2 на 4 часов работен ден 3 ръководител сектори-специалисти социални дейности и психолог

Център за работа с деца на улицата	Комплекс от социални услуги, свързани с превенция на попадането на деца на улицата и отпадане от училище, социална рехабилитация и интеграция на деца	гр. Шумен, ул. Димитър Благоев 10	15	13	13 в училище	1- първи клас; 2- трети клас; 3- четвърти клас; 3- шести клас; 1- седми клас; 3- осми клас	0		2 психолози на 4 часов работен ден и 3 специалисти социални дейности на 4 часов работен ден, 1 сътрудник социални дейности на 8 часа;
Център за социална рехабилитация и интеграция на деца от рискови групи	Превенция на социалното изключване на деца от рискови групи; осигуряване на достъп до социални ресурси; развиване на умения за живот и превенция на рисково поведение; подкрепа за развитие на личностово развитие и способности на децата; развитие на умения за самостоятелен живот; консултиране и подкрепа; мобилна работа в етнически обособени квартали	Шумен	25	25	Училище	25	0	-	Соц. Педагог-1 бр. Педагог- 1 бр. Психолог- 1 бр. Мед. Сестра- 1 бр. Медиатори- 2 бр.
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания 1	Подслон и ежедневни грижи за деца/младежи, изведени от СИ или в риск	Шумен	15	10	Училище	10	0	-	Социален работник/р-л - 1 бр; Възпитатели – 3 бр;
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания 2	Подслон и ежедневни грижи за деца/младежи, изведени от СИ или в риск	Шумен	10	7	Училище	7	0	-	Социален работник/р-л - 1 бр; Възпитатели - 4 бр;
Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания 1 “Слънчево детство”	Подслон и ежедневни грижи за деца и младежи с увреждания, изведени от СИ или в риск	Шумен	14	14	Училище	9 VII клас - 2 VIII клас - 2 XII клас - 1 XI клас - 3 XII клас - 1	0	-	Социален работник - 1 бр; Възпитател – 1 бр;

Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания 2 "Слънчево детство"	Подслон и ежедневни грижи за деца и младежи с увреждания, изведени от СИ или в риск	Шумен	14	14	Училище	7 IV клас - 1 VI клас - 2 VII клас - 1 VIII клас - 1 XII клас - 2	0	-	Социален работник - 1 бр; Възпитател – 1 бр;
Кризисен център за деца	Комплекс от социални услуги за деца, пострадали от насилие, трафик или друга форма на експлоатация, които се предоставят за срок до 6 месеца; оказване на индивидуална подкрепа, задоволяване на ежедневните потребности и правно консултиране или социално-психологическа помощ; мобилна работа за кризисна интервенция	Шумен	10	9	Училище	9	0	-	Соц. работник-р/л – 1 бр; Възпитатели- 3 бр.; Психолог - 1 бр.;
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания 3	Подслон и ежедневни грижи за деца и младежи без увреждания, изведени от СИ или в риск	Шумен	14	12	Училище	12	-	-	Възпитатели - 2 бр. Соц. работник - 1 бр.

Соц. услуга	Брой деца и ученици по класове		
	със СОП	с хронични заболявания	в риск
ДЦДУ	29 деца I кл.- 4; II кл.-3; III кл.-1; IV кл. - 3; V кл.-2; VI кл. - 3; VII кл. - 2; VIII кл. - 5; IX кл. - 1; X кл. - 4; XI кл. – 1;	2 VIII кл. – 1 X кл. - 1	0
ДЦДМУ - СГ	15	0	0

Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания 1	-	-	10
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания 2	-	-	7
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания 3	-	-	12
Кризисен център за деца	-	-	9
ЦНСТДМУ „Слънчево детство“ №1	9	-	-
ЦНСТДМУ „Слънчево детство“ №2	7	-	-
Център за обществена подкрепа	9	5	На всички деца, за които е изведен риск е оказана мярка настаняване в резидентна грижа, приемна грижа, близки и роднини;
Център за работа с деца на улицата	3	2	Едно дете е в риск – родителите често изоставят детето на грижите на възрастна баба

Институциите в системата на предучилищното и училищното образование предоставят условия за равен достъп до образование за децата и учениците и чрез осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда, достъпност на информацията и комуникацията, достъп до учебните програми и учебното съдържание, разумни улеснения, технически средства, специализирано оборудване и специализирана подкрепяща среда, дидактически материали, методики и специалисти.

Съгласно чл. 105 от Наредбата за приобщаващото образование: достъпната физическа среда включва осигуряване на подходящи условия, използване и прилагане на иновативни подходи и съвременни технологии за архитектурна и физическа достъпност, които в най-голяма степен да отговорят на потребностите на децата и учениците. Достъпът на физическата среда включва изисквания към врати, фойетата, коридори, водещи линии, санитарни помещения, към парпети, предпазни решетки, тактилни символи, стълби, рампи, специални асансьори, подходящо осветление и маркировка.

Съгласно чл.106, ал.2 от Наредбата за приобщаващо образование достъпната архитектурна среда в институциите в системата на предучилищното и училищно образование трябва да е съобразена с елементите на сградите и съоръженията със специфични изисквания за различните видове увреждания – предвижване на дълги разстояния, по наклонени повърхности, с технически помощни средства, с водач, качване и слизане по стълби, натискане на бутони за хващане, обсег и достъпност, височина на погледа, както и средствата за сигнализация и информация среда.

Образователните институции на територията на общината се помещават в сгради, които са специално построени за отглеждане, възпитание, социализация и обучение на децата и учениците и разполагат с достатъчен сграден фонд, отговарящ на условията за цялостен, качествен и пълноценен педагогически процес. През последните години, чрез реализиране на проекти и програми, са направени подобрения, свързани с функционалността на материалната база. Училищата на територията на общината разполагат с добра материална база, състояща се от класни стаи, кабинети по отделни дисциплини, компютърни кабинети и кабинети за ресурсно подпомагане. Не всички училища разполагат с физкултурни салони. Не във всички образователни институции са изградени рампи и подедни платформи за придвижване на деца и ученици с увреждания. Класните стаи и санитарните възли не са пригодени за ползване от деца и ученици с увреждания. Обзавеждането на класните стаи е неподходящо за деца с физически увреждания, деца и ученици с деструктивно поведение,

често съществува по-голям риск отколкото полза от престоя им в класната стая, точно поради неадекватна училищна среда. Ограничен е достъпът на децата със специални образователни потребности до и в сградите.

Мерки за енергийна ефективност са приложени в сградите на детските градини и училища - топлоизолация, сменена дограма. Проблем при материалната база е слабата енергийна ефективност на сградите, където не е извършван ремонт или където е извършен само на отделни части, както и недобрата топлоизолация на сградите.

От ремонти се нуждаят дворовете на детските градини и прилежащите им съоръжения. Недостатъчна е дидактичната база. Независимо, че ежегодно се обновява и подобрява материално-техническата и дидактична база, е необходимо да се подмени морално и физически остарялото обзавеждане - дидактични шкафове, маси, столчета, постелъчен инвентар, както и да се осигурят нови съвременни учебно-технически средства за всички групи.

Вземат се мерки постепенно да се подобрява енергийната ефективност на сградите, да се благоустрояват дворните пространства, както и да се изгражда достъпна архитектурна среда.

ОБООЩЕН SWOT АНАЛИЗ

Силни страни:

- Наличие на нов Закон за предучилищното и училищното образование
- Разработени подзаконовни нормативни документи
- Наличие на действащ механизъм за финансиране на делегираните от държавата дейности и местни дейности
- Финансиране, основано на единни разходни стандарти за издръжка на дете и ученик с делегирани бюджети във всички образователни институции
- Структурата и мрежата на образователната система от Община Шумен предоставя голямо разнообразие от възможности за обучение, възпитание и извънучилищна дейност.
- Наличие на педагогически персонал с висока лична квалификация
- Голям брой преподаватели, преминали обучение в различни обучителни курсове и семинари.
- Осигурени целодневна организация на учебния ден, общежития и организиран безплатен транспорт за учениците
- Създадени са условия за удовлетворяване интересите, желанията и потребностите за лично израстване и за изява и участия в конкурси, конференции, олимпиади, спектакли, състезания, празнични програми, изложби и др.
- Създадени условия и възможности за стимулиране постиженията на даровитите деца в дейности в областта на науката, изкуството и спорта.

Слаби страни:

- Демографски и миграционни проблеми
- Ограничени финансови ресурси.
- Ограничени човешки ресурси.

- Липса на ефективна координация между отделните институции.
- Недостиг на мотивирани педагогически кадри с добра подготовка и професионална квалификация
- Липса на достъпна архитектурна и физическа среда, специализирано оборудване и специализирана подкрепяща среда
- Недостатъчно модернизирана материална база - спортни площадки и физкултурни салони, специализирани кабинети
- Обучение в маломерни и слети паралелки, затрудняващо обучението
- Необходимост от оптимизация на образователната мрежа в съответствие с демографските проблеми

Възможности:

- Осигуряване на качествена образователна структура - институции на предучилищното обучение, общото, профилираното и професионалното образование.
- Провеждане на по-ефективни квалификационни форми/дискусии, работа в групи, споделяне на добри практики/.
- Устойчивост на квалификациите на педагогическите специалисти по теми, свързани с приобщаващото образование;
- Сътрудничество и изграждане на устойчиви партньорства с граждански организации в различни аспекти на приобщаващото образование

Заплахи:

- Изменения в законовата уредба.
- Недостигащи финансови средства за осигуряване на подходяща образователна среда, съгласно държавните образователни стандарти.
- Трайна тенденция на обучение в маломерни паралелки в определени населени места
- Липса на точни прогнози и проучвания за потребностите на пазара на труда от определени професии
- Усложняваща се транспортна организация за пътуващи деца и ученици, поради: нужда от много едновременно изпълнявани маршрути, голям брой пътуващи деца и ученици и др.

Законът за предучилищното и училищното образование регламентира подкрепата за личностно развитие като неизменна част от правото на образование. Очертава възможностите за осигуряване на тази подкрепа. Образователните институции и общините се ангажират със задължения, чиято цел е насочване вниманието към всяко едно дете и ученик, към предоставяне на възможност не само за обучение, но и за личностно развитие. Предоставя се подкрепа, за чието осигуряване всички институции, имащи отношение към образованието, трябва да работят заедно за защита интереса на детето за подкрепа и развитие на личния му потенциал.

В Община Шумен подкрепата за личностно развитие извежда на преден план сътрудничеството и загрижеността между всички участници в процеса на приобщаващото образование, за да се превърне детската градина/училището в територия с позитивен психоклимат, в среда на взаимно доверие и емоционално благополучие за изява на всяка индивидуалност.

След изложената информация за състоянието на предучилищното и училищно образование на територията на община Шумен и взаимодействието между ключовите фактори в процеса на предоставяне на подкрепа за личностно развитие, се изведоха следните **ИЗВОДИ:**

1. В Община Шумен са налице институции, органи и структури, които имат необходимия капацитет и кадрови ресурс за осъществяване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на общината.

2. Организирането и осигуряването на дейностите за подкрепа на личностното развитие на територията на община Шумен, е динамичен процес, който подлежи на оптимизиране в съответствие с разпоредбите на ЗПУО, с променящите се потребности на образователната система и налага координираност между всички участници в образователния процес и органи на управление на централно и местно ниво, с цел осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на всяко дете и ученик.

3. С оглед на протичащите демографски и икономически процеси е необходимо изграждане на оптимална предучилищна и училищна образователна структура (мрежа от предучилищни и училищни образователни институции).

3. Необходимо е разработване и прилагане на програма за кариерно ориентиране на учениците на ниво училище; подпомагане на трудовата и професионалната реализация на завършващите средно образование, разработване на инструменти за ранно кариерно ориентиране на застрашените от отпадане ученици, както и адаптиране на инструменти за целите на кариерното ориентиране на ученици със специални образователни потребности; създаване на интегрирана система за реализация и заетост по придобитата квалификация на завършващите средно образование в съответствие с изискванията на пазара на труда, повишаване на мотивацията на учениците да завършат училище.

4. Ефективно взаимодействие с родителите в процесите на приобщаване - обезпечаване на тяхната информираност по отношение на механизмите за предоставяне на подкрепа за личностно развитие, институциите, които я предоставят, както и по отношение на техните права, задължения и компетентности като активни участници в развиването на способностите и уменията на децата и учениците.

5. Повишаване на компетентностите на всички педагогически специалисти в детските градини, училищата и центрове за подкрепа за личностно развитие за своевременно идентифициране на потребностите от обща и допълнителна подкрепа и предоставянето на адекватни мерки.

6. ЦПЛР-ОДК и ЦПЛР-УСШ трябва да предложат нова визия за развитие пред традиционните образователни модели и традиционните форми на общуване. Ясно и категорично фокуса трябва да падне върху развитието на личността на детето и ученика, с неговата автономност и свобода на избор, право на личен стремеж към преуспяване и принадлежност.

7. Увеличаващият се брой на децата със СОП, интегрирани в детските градини и училища, налага качествена промяна на образователните методи и подходи, оказване на методическа подкрепа на учителите от страна на педагогически съветници и психолози, включително на външни за училището специалисти, с цел подпомагане на учителите в изпълнение на техните непосредствени образователни и възпитателни задачи, с оглед специфичните потребности на децата и учениците.

8. Необходимост от назначаване на помощник-учители в детските градини и училищата

9. Между институциите с системата на предучилищното и училищното образование в община Шумен и представителите на държавните, местните органи и структури и доставчиците на социални услуги има изградени много добри партньорски взаимоотношения, които трябва да продължат да се развиват в отговор на необходимостта от предоставяне на пълноценна обща и допълнителна подкрепа за децата и учениците. Усилията на цялата общественост трябва да са насочени към планиране и реализиране на съвместни дейности и изяви съобразно индивидуалните потребности, както на децата с изявени дарби, така и на децата в риск, с хронични заболявания или със специални образователни потребности.

Организирането и осигуряването на дейностите за подкрепа на личностното развитие на територията на община Шумен, е динамичен процес, който подлежи на оптимизиране в съответствие с законовите и подзаконовите разпоредби, с променящите се потребности на образователната система и налага координираност между всички участници в образователния процес и органи на управление на централно и местно ниво, с цел осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на всяко дете и ученик.

Включването на подкрепата за личностно развитие като нов компонент в ЗПУО, извежда на преден план динамичният аспект на обучителните отношения между ученика и учителя и отношенията между учениците, учителите, родителите, специалистите и другия персонал, при който всеки един участва в процеса на разкриване и развитие на индивидуалния потенциал и приобщаване. Успехът на този процес минава през преместване центъра на приобщаващото образование в детската градина и в училище, през овластяване на образователните институции и на тяхното лидерство, през превръщането на детската градина и училището в общност от професионалисти, които имат и знанията и уменията как да бъдат полезни на децата, които работят в отношения на доверие, в екип, с участието на родителите и най-вече с участието на самите деца.